

Taiteen maisterin opinnäyte
Jaana Waari

// Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Uusmedia-alan alku oli "yhtä hemmetin löytöretkeä".

Suomessa vuosina 1996–2003 ammattimaisesti suunniteltujen verkkosivujen tarkastelua eläytymällä ja rekonstruoimalla.

Tekijä: Jaana Maarit Waari

Työn nimi: Uusmedia-alan alku oli ”yhtä hemmetin löytöretkeä”. Suomessa vuosina 1996-2003 ammattimaisesti suunniteltujen verkkosivujen tarkastelua eläytymällä ja rekonstruoimalla.

Tiivistelmä

Uusmediatoimiala syntyi Suomeen 1990-luvun puolivälissä. Samalla syntyi visuaalisten suunnittelijoiden ammattiryhmä, joka keskittyi verkkosivujen suunnitteluun. Nämä suunnittelijat alkoivat luoda internetiin visuaalista maailmaa, jota tässä opinnäytetyössäni tarkastelen. Tutkimani aikakausi rajautuu vuodesta 1996 vuoteen 2003.

Suunnittelin työni tuotannollisessa osassa kolme kuvitteellista Vantaan kaupungin etusivua. Suunnittelu jakautui kolmeen osaan: eläytymiseen, omaan visuaaliseen suunnitteluun ja tutkimani aikakauden suunnittelutyöhön tutustumiseen. Keräsin ruutukaappausaineiston vanhoista verkkosivuista, jota tarkastelemalla eläydyin tutkimaani aikakauteen. Suunnittelin havaintojeni pohjalta rekonstruktioita, joissa näkyy aikakaudelle tyypilliset visuaaliset piirteet. Haastattelin myös uusmedia-alan visuaalisen suunnittelun pioneereja kuullakseni millaisissa olosuhteissa verkkosivuja suunniteltiin. Haastattelut tuottivat muistitietoaineiston, jonka avulla tulkitSEN tutkimaani aikakautta.

Opinnäytteeni kirjallisessa osassa selvitän mitä internetin ja verkkosivujen tutkimus on ja millaisia haasteita liittyy arkistointiin verkkosivuihin tutkimusaineistona. Tarkastelen myös tutkimaani aikakauteen ja verkkosivujen suunnitteluun liittyneitä ilmiöitä uusmedia-alalla.

Työn julkaisuvuosi: 2012

Laitos: Taiteen laitos

Koulutusohjelma: Visuaalinen kulttuuri

Opinnäytteen tyyppi: Tuotannollinen

Kieli: Suomi

Sivumäärä: 97

New media industry was born in Finland in the middle of 1990. At the same time arose a new field of professionals – visual designers who specialized designing web sites. These designers began to create the visual appearance of the Internet, which I study in this final thesis. The period of my research begins in 1996 and ends to 2003.

In the productive part of my thesis I designed three fictional front pages of city of Vantaa’s web site. The production was divided to three sections: empathizing, my own visual design and familiarizing to the design process of the studied era. I collected a selection of screen captures from the past web sites, which I utilized to empathize the period of my research. Based on my perceptions I reconstructed layouts with typical visual features of that time. I also interviewed the pioneers of visual design in the new media industry to hear what kind of circumstances web sites were produced in. The outcome of the interviews was a collection of oral history material that I used to interpret the studied era.

In the written part of my thesis I clarify what is Internet and web site research and what challenges are related to archived websites as research material. I also examine the new media phenomena associated with web site production and the research period.

Avainsanat: visuaalinen suunnittelu, ulkoasu, verkkosivut, internet, rekonstruktio, arkistointi

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4	4. Tuotannollinen osa: Eläytyminen, suunnittelu ja toteutus	36
1.1. Työn lähtökohdat	4	4.1. Ruutukaappausaineiston kokoaminen	36
1.2. Tavoitteet ja työn kulku	5	4.2. Verkkosivujen visuaalisten piirteiden kehittyminen	38
1.3. Aiheen raja	7	4.2.1. 1996–1998: Esitteet sähköiseen muotoon	38
1.4. Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	9	4.2.2. 1999–2001: Käytännöt alkavat vakiintua	43
1.5. Haastateltavien esittely	12	4.2.3. 2002–2003: Monipuolista ja viimeisteltyä	46
1.6. Keskeiset käsitteet	16	4.3. Rekonstruoidut ulkoasut Vantaan sivujen innoittamina	47
2. Verkkosivut tutkimuskohteena	18	4.3.1. Alkuperäinen Vantaan etusivu vuosina 1996–1998	47
2.1. Internetin ja verkkosivujen tutkimus	18	4.3.2. Rekonstruktio vuosien 1996–1998 etusivusta	51
2.2. Verkkosivujen arkistointi	19	4.3.3. Alkuperäinen Vantaan etusivu vuosina 1999–2001	56
3. Suunnittelijana vuosina 1996–2003	22	4.3.4. Rekonstruktio vuosien 1999–2001 etusivusta	59
3.1. Informaatiovallankumous	22	4.3.5. Alkuperäinen Vantaan etusivu vuosina 2002–2003	62
3.2. Teknologia rajoittaa suunnittelua	25	4.3.6. Rekonstruktio vuosien 2002–2003 etusivusta	63
3.3. Suunnittelun käännekohdat	28	4.3.7. Lopputulokset	65
3.4. Suunnittelutyössä kaikki muuttuu koko ajan	30	5. Yhteenveto	71
3.5. Asiakkaalle asiakkaan näköistä vaikka aamuyöhön asti	33	Lähteet	74
		Liitteet	80

1. Johdanto

1.1. Työn lähtökohdat

Kun internet alkoi popularisoitua 1990-luvun puolivälissä Suomessa, alkoi vikkelläan tahtiin syntyä digitaalisen median palveluita tarjoavia yrityksiä vastaamaan markkinoiden kiivaaseen kysyntään. Ilmiö tuotti Suomeen satoja uusia yrityksiä, jotka muodostivat uusmediatoimialan. (Pelkonen et al., 2003, 9.) Samalla heräsi tarve ammattimaisille visuaalisille suunnittelijoille, joiden ydinosaamisena oli graafinen suunnittelu verkkoon. Koska ammattikunta – kuten koko toimiala – oli aivan uusi, alan käytännöt muovautuivat alkuvuosina töitä tehdessä. Asiakkaat eivät vielä tienneet mitä ostaa halutessaan yritykselleen verkkosivut, mutta eivät tekijätkään aina tienneet, mitä myydä tai toteuttaa, niin nopeasti ala meni eteenpäin ja tekniikka kehittyi.

Olen työssäni digitoimiston *art directorina*, päivittäin verkkosivuja suunnittelevana, osasyllinen verkon visuaalisen historian systemaattiseen tuhoamiseen. Suunnittelen verkkosivustoja, joilla korvataan vanhoja sivustoja tallentamatta niitä millään tavalla. Haluan tällä opinnäytetyölläni tarkastella verkkosivu-

jen ulkoasuja ja visuaalisia suunnittelijoita alan alkuvuosina ja kantaa näin korteni kekoon verkon suunnitteluhistorian säilyttämisessä.

Internet näyttäytyi omassa elämässäni lähinnä erilaisina viestimisen mahdollisuuksina 1990-luvulla. Keskustelin chateissa, keskustelufoorumeilla ja pikaviestintäohjelmien avulla. Koska lapsuudenkotiini ilmestyi internet-yhteys vasta 2000-luvun puolella, laajensin kirjaston, internetkahvilan ja koulun atk-luokan tietokoneiden avulla sosiaaliset kontaktini pieneltä paikakunnalta maailmanlaajuisiksi. Opinnäytetyötäni varten haastattelemani Maari Fabritius toteaa, ettei jokapäiväisessä työssä tule aina ajattelleeksi internetin hienouden piilevän siinä, että laittaessasi jotain nettiin, se on kenen tahansa nähtävillä (Fabritius, 2011). Tähän ajatukseen itsekin ihastuin teinityttöinä, vaikka oma näkökulmani oli tuolloin vielä sanallisessa kommunikaatiossa eikä visuaalisessa viestinnässä.

Opiskellessani digitaalista kulttuuria Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksella (nykyisin

Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen koulutusohjelma) vuosina 2006–2007 ja visuaalista kulttuuria Taideteollisessa korkeakoulussa (nykyään Aalto yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu) aloin mieltä tarkemmin suhdettani visuaaliseen suunnitteluun verkossa. Valmistuessani medianomiksi (AMK) Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta vuonna 2006 olin saanut ammatilliset eväät visuaalisena suunnittelijana työskentelyyn, mutta yliopisto-opinnoissa ryhdyin pohtimaan ammatti-identiteettiäni, suhdetta omaan alaani ja sijoittumistani sen historian jatkumoon. Halusin ottaa selvää, keitä tekijät olivat alan alkuaikoina ja oliko suunnittelutyö ennen erilaista verrattuna tähän päivään. Miksi vanhat verkkosivut näyttävät nykyihmisen silmään usein tyylittömiltä ja kömpelöiltä verrattuna nykypäivän sivustoihin, jotka ovat parhaimmillaan yksityiskohdiltaan viimeisteltyjä, ilmavia ja hyvin visuaalisia. Millainen oli se piste, josta aloitettiin ja lähdettiin etenemään kohti verkkosivujen suunnittelun nykytilaa, sekä suunnitteluprojekteissa että niiden lopputuotoksissa. Opinnäytetyöni alkoi hahmottua näiden kysymysten pohjalta.

1.2. Tavoitteet ja työn kulku

Tämä taiteen maisterin opinnäytetyöni on kaksiosainen. Tuotannollisessa osiossa tarkastelen ammatillisesti suunniteltuja suomalaisia verkkosivuja vuosilta 1996–2003 eläytyen tämän ajanjakson visuaaliseen ja ammatilliseen maailmaan. Suunnittelun havaintojeni pohjalta kuvitteellisia verkkosivujen ulkoasuja. Kirjallisessa osiossa selvitän, mitä internetin ja verkkosivujen tutkimus ja arkistointi tarkoittavat sekä avaam seikkoja, jotka vaikuttivat suunnittelutyöhön tutkimallani ajanjaksolla. Tavoitteenani on pyrkiä eläytymään uskottavasti tutkimani aikakauden visuaalisten suunnittelijoiden asemaan tuottaen omia visuaalisia näkemyksiäni tuon ajan verkkosivuista. Haluan tarkastella suunnittelutyöni kautta materiaalipohjaisesti alani alkuaikojen visuaalista maailmaa. Tästä syystä opinnäytetyöni on tuotannollinen. Kirjallisen osan on taittanut Jarkko Waari. Hän muokkasi myös kaaviokuvat sivuilla 22, 24 ja 25 työn ilmeseen sopiviksi. Vastaan itse muusta kuvamateriaalista (liite 2).

Tutkin työssäni verkkosivuja ja niitä koskevia tietoja, joista rekonstruoin omia mallisivuja työni tuotannollisessa osassa ja

joita tulkitsen ja representoin ylhäältä kirjallisessa osassa. Selvitän samalla, miltä ammattimaisesti suunnitellut verkkosivut näyttivät vuosina 1996–2003, mitkä seikat niihin vaikuttivat ja millaista verkkosivujen suunnittelutyö oli.

Suunnittelutyöni jakautui kolmeen osaan: verkon visuaaliseen maailmaan eläytymiseen, omaan visuaaliseen suunnitteluuni sekä suunnittelutyöhön tutustumiseen, tässä järjestyksessä. Ensimmäistä vaihetta varten keräsin ruutukaappausaineiston (liite 3) tutkiani aikakauden verkkosivuista ja analysoin sitä. Toisessa vaiheessa tuotin havaintojeni pohjalta kolme kuvitteellista verkkosivuston etusivua esittävää ulkoasua. Työstin ulkoasut valmiiksi suunnilleen samassa ajassa kuin suunnittelen niitä ansiotyössäni art directorina, jotta työskentelytahti olisi autenttinen eikä lopputulos olisi liian pitkällisesti hiottu. Aikaa kului paperille luonnostelemisesta valmiin ulkoasun toteuttamiseen muokkauksineen kuvankäsittelyohjelmalla yhdestä kahteen työpäivään per ulkoasu, kun materiaalmäärä oli tiedossa ja olemassa eikä tuotannossa ollut asiakkaasta tai suunnittelutiimin jäsenistä johtuvia viivytyksiä. Kolmannessa vaiheessa haastat-

telin visuaalisia suunnittelijoita, jotka olivat suunnitelleet verkkosivuja vuosina 1996–2003. Sain heiltä myös kommentteja suunnittelemiini ulkoasuihin ja kommenttien pohjalta muokkasin niistä lopulliset versiot, johon kului vielä puolesta yhteen kokonaiseen työpäivään.

Päätin ottaa tuotannollisen työni kohteeksi Vantaan kaupungin verkkosivuston, sillä Vantaan alkuperäisillä sivuilla oli sisältöä alusta lähtien kohtuullisen paljon ja se oli monipuolista. Käytin rekonstruktioissani samaa sisältömäärää kuin alkuperäisillä verkkosivuilla oli, ainoastaan jäsentelin ja sommittelin sitä uudelleen. Kävin läpi jokaisen rekonstroitua ulkoasua suunnitellessani sen aikaisia oikeita Vantaan kaupungin sivustoja, kuten teen myös työssäni suunnitellessani jotakin sivustoa uudelleen. Sen jälkeen ideoin sivustosta uuden, paremman version. Kävin läpi seuraavan aikakauden sivustoa vasta sitten, kun olin saanut edellisen ulkoasun valmiiksi, ettei tietämys seuraavan aikakauden piirteistä vaikuttaisi liikaa suunnitteluuni. Jokainen suunnittelemani ulkoasu on siis ikään kuin uusi versio oman ajanjaksonsa Vantaan etusivusta. Tallensin ulkoasut cd-levylle,

joka on liitetty tämän kirjallisen osan takalehdelle. Ulkoasuja voi näin ollen tarkastella näyttöpäätteeltä tässä kirjallisessa osassa esiintyvien tulostettujen versioiden lisäksi.

Ajattelin alun perin tehdä ensin haastattelut ja suunnitella sekä toteuttaa niiden pohjalta ulkoasuja työni tuotannollisessa osassa. Päätin kuitenkin suunnitella ulkoasut ensin, jotta voisin pyytää haastateltaviltani kommentit niihin. Alkuperäisessä suunnitelmassani ulkoasut olisivat jääneet sivuosaan, mutta nyt tuotannollinen osuus kulkee mukana työn jokaisessa vaiheessa ja oma suunnittelutyöni korostuu. Tämän päätöksen perusteella syntyi myös idea ruutukaappausaineiston keräämisestä suunnittelutyön pohjaksi.

Käytin ulkoasujen tuotantoon *Adobe Photoshop CS3* -ohjelmaa. Jokainen haastateltavani kertoi käyttäneensä Photoshopia ensisijaisena suunnittelutyökalunaan ja käytän sitä itsekin. Harkitsin vuosien 1996–2003 aikaisilla Photoshop-versioilla suunnittelua, mutta päädyin itselleni tuttuun versioon, koska halusin eläytyä ammattilaiseksi entisaikaan, en vieraan ohjelmaversion kanssa tuskailevaksi amatööriksi. Haastattelemani Migu Snäll

totesi, että pienillä suunnitteluteknisillä yksityiskohdilla ei ole niin väliä vaan olennaista on, että visio välittyy (Snäll, 2011). Tämä pätee hyvin myös työvälineisiin.

1.3. Aiheen rajaus

Tutkimani aikakausi rajautuu vuodesta 1996 vuoteen 2003. Internetin kaupallinen potentiaali oli huomattu yrityksissä ja organisaatioissa jo aiemmin, mutta vuoden 1996 lopulla alkoi merkittävän liiketoiminnan muotoutuminen tällä alalla (Lietsala ja Sirkkunen, 2008, 60). Ruutukaappausaineistoni keräämiseen käyttämästäni *Internet Archivesta* löytyy säilyneitä sivustoja vuodesta 1996 lähtien.¹ Vuoden 2003 syksyllä suuntauduin Kymenlaakson ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman opinnoissani verkkomediaan. Siitä eteenpäin omat mielikuvani ja kokemukseni värittävät näkökulmaani, joten katkaisen tutkimani aikakauden loppupään tulooni alalle.

.....

¹ Lisää ruutukaappausaineistostani sekä *Internet Archivesta* kappaleessa 4.1.

Rajasin erilliset konsepti- ja käyttöliittymäsuunnitelmat tästä opinnäytetyöstä pois keskittyen visuaaliseen suunnitteluun. Käyttöliittymä- ja visuaalista suunnittelua on joskus hankala erotella, sillä ne nivoutuvat tiiviisti yhteen täydentäen toisiaan. Käyttöliittymäsuunnitelmaa varten tulisi kuitenkin olla runsaasti taustatietoa, kuten kävijäseurantatilastoja, sivuston viestintäsuunnitelma ja asiakastapaamisia. Käyttöliittymäsuunnitelman taustakartoitus olisi siirtänyt työn painopistettä liian kauas visuaalisesta suunnittelusta, johon halusin keskittyä. Tein kuitenkin sivujen käyttöliittymää kuvaavat rautalankamallit luonnostelun tasolla, eli hahmottelemalla sivun rakennetta paperille. Tällainen hahmottelu kuuluu olennaisesti suunnitteluprosessiini. Suunnitteluni lopputuotos on kuvankäsittelyohjelmalla luodut kolme etusivun ulkoasua eli *leiskaa*.²

Etusivun suunnittelu on omassa suunnitteluprosessissani yleensä suuritöisin ja merkittävin, sillä sen tulee sisältää sivus-

.....

2 Ammattikielessä käytetty termi ulkoasusta. Sana on johdettu englanninkielisestä termistä *layout* (pohjapiirros, taitto). Käytän tässä työssä *leiskaa* ja *ulkoasua* synonyymeina.

ton oleelliset asiat tiivistetysti, mutta informatiivisesti ja tasapainoisesti. Etusivun tulee myös olla visuaalisesti kiinnostava ja asiakkaan näköinen. Muotoilen etusivua suunnitellessani sivuston graafiset elementit ja mietin sommittelun pääpiirteet, joten alisivuja suunnitellessa koko sivuston visuaalisen ilmeen hiominen on enää vähäistä. Siksi rajasin alisivujen suunnittelun pois tästä opinnäytetyöstä.

Vuonna 1996 uusmediatoimistojen liikevaihdoissa oli suurta hajontaa. Suurimman ryhmän muodostivat 0–200 000 markan (0–34 000 euroa) liikevaihtoa pyörittäneet yritykset, joista osa oli harrastelijapohjaisia tai puoliammattimaisia, alle 100 000 markan (alle 17 000 euroa) liikevaihtoa tekeviä pikkufirmoja (Ruokonen, J. ja Väänänen, T., 1997). Rajaam opinnäytetyöni ulkopuolelle nämä ei päätyönään verkkosivustoja suunnitelleet keskittyen ammattilaisiin. Vaikka kaikilla haastateltavillani ei ole alan koulutusta, he ovat silti suunnitelleet ammatikseen verkkosivujen ulkoasuja.

Eräs kiinnostava osa-alue verkkosivujen visuaalisessa historias-
sa ovat verkkosivujen suunnitteluoppaat, joita löytyy sekä pai-

netussa että sähköisessä muodossa. Kävin suunnitteluvaiheessa läpi painettuja oppaita, jotta ymmärtäisin paremmin tutkimani ajanjakson suunnitteluun liittyvää termistöä ja diskurssia sekä selvittäessäni mihin aikaan erilaiset visuaaliseen suunnitteluun vaikuttaneet tekniset seikat ajoittuvat. En kuitenkaan käy oppaita työni kirjallisessa osassa erityisesti läpi; oman analyysin kohteenani on valmiit verkkosivut sekä niiden suunnittelijat ja suunnitteluun liittyvät näkökohdat. Keskustelin haastateltavieni kanssa silti suunnitteluoppaista ja niiden merkityksestä. Kirjat ovat olleet tärkeässä roolissa itseoppineen Jarmo Kniivilän uran alussa. Internetistä löytyi myös 1990-luvulla apumateriaalia, mutta paljon pienemmässä mittakaavassa kuin nykyään (Kniivilä, 2011). Myös Marco Pajari osti aikoinaan verkkosivujen suunnittelukirjoja (*Multimedia Graphics*), vaikka ne olivatkin hänen mielestään ilmestyessään jo aina hieman vanhentuneita (Pajari, 2011). Tämä kuvastaa hyvin uusmedian nopeaa kehitystahtia verrattuna perinteiseen painoteollisuuteen.

1.4. Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Halusin tavata haastateltavani kasvokkain lomakehaastattelun sijaan, joten valitsin haastattelumenetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun. Strukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat tarkoin etukäteen asetettu, kun taas strukturoimattomassa, eli avoimessa haastattelussa aihe elää ja muuttuu keskusteluissa, joita vaaditaan useampia (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2010, 208–209). Jos kysymykset ovat etukäteen määriteltäviä, haastateltavien vastaukset ovat täsmällisempiä ja niitä on helpompi vertailla toisiinsa. Haastattelijan pitää määriteltäviä kysymyksiä laatiessaan tietää mistä asioista haluaa tietoa. Avoimiin kysymyksiin vastattaessa haastateltava saa määritellä vastauksensa ja voi kertoa myös asioista, joita haastattelija ei ole kysymystä asettaessaan tullut ajatelleeksi. Puolistrukturoidut kysymykset antavat haastateltavalle tilaa luonnehtia käsiteltävää aihetta omin sanoin ja määritelmin, mutta ne eivät ole täysin haastateltavan uudelleen määriteltävissä. (Hyysalo, 2009, 129.)

Valitsin haastatteluihin kolme teemaa: 1) suunnittelijoiden tausta, 2) työympäristö ja 3) suunnittelutyö. Laadin teemojen pohjalta kysymyslistan (liite 1), jota en käynyt kohta kohdalta ja samassa järjestyksessä kaikkien haastateltavieni kanssa läpi, vaan jokainen haastattelu kulki omalla painollaan. Tapasin haastateltavani kerran ja haastattelut kestivät keskimäärin puolitoista tuntia. Valitsin haastateltavani heidän pitkän kokemukseensa ja toisiinsa nähden hieman erilaisten koulutus- ja työkokemustaustojensa vuoksi. Haastattelin Sanna Veijalaista, Maari Fabritiusta, Migu Snälliä, Jarmo Kniivilää ja Marco Pajaria, joista kerron lisää seuraavassa luvussa.

Kerroin haastattelun alussa, kuinka tutkimani aikakausi mielestäni jakautui, jonka jälkeen haastattelutilanteet jaksottuivat kolmeen osaan: ruutukaappausaineistosta tulostamieni leiskojen avulla eläytymiseen, haastattelukysymyksiin sekä suunnittelemini leiskojen esittelyyn ja kommentointiin. Haastatellessani ensimmäiseksi Sanna Veijalaista aloitin haastattelukysymyksistä ja näytin vasta sen jälkeen eri vuosina suunniteltuja verkkosivuja. Veijalaisen oli hieman hankala muistella menneisyyttä ilman visuaalisia esimerkkejä, joten päätin seuraavissa haastat-

teluissa näyttää poimintoja ruutukaappausaineistostani ensin ja kysellä vasta sitten. Huomasin, että tällä tavoin suunnittelijat eläytyivät paremmin ajassa taaksepäin. Käydessämme läpi aikakaudelle ominaisia visuaalisia ja teknisiä ominaispiirteitä ulkoasujen kautta, keskustelu lähti pikkuhiljaa kulkemaan.

Haastattelut tuottivat muistitietoaineiston, jota hyödynsin tutkimani ajanjakson suunnittelutyöhön eläytymiseen. Tällaiset muisteluaineistot ovat Sari Östmanin mukaan yleisiä etnologiatieteissä ja muilla kulttuuritutkimuksen sektoreilla (2010, 54). Outi Fingerroos ja Riina Haanpää kirjoittavat artikkelissaan *Muistitietotutkimuksen ydinkysymyksiä* muistitietotutkimuksen syntyneen pyrkimyksestä monipuolistaa muistelijoiden omilla näkökulmilla vallitsevia totuuksia ja menneisyyden tulkintoja. Tutkijan tehtävänä on menneisyyden esiintuominen ja sen tulkinta. (Fingerroos ja Haanpää, 2006, 27–28.) Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin tutkimusryhmä on kerännyt muistitietoa esimerkiksi internetin kulttuurihistoriaa käsittelevään teokseensa *Funetista Facebookiin* sekä vielä julkaisemattomaan sosiaalisen median historiaa 2003–2011 valottavaan teokseensa haastatteluilla ja kirjoitustehtävillä. Jaakko Suominen luonneh-

tii verkkotutkimusta käsittelevässä artikkelissaan muistitiedon olevan hyödyllinen metodi, sillä kaikista internetin kehitykseen vaikuttaneista seikoista ei välttämättä ole säilynyt muita lähteitä (Suominen, 2012).

Litteroidessani haastatteluja punnitsin haastateltavieni sanojen paikkansapitävyyttä. Jokainen haastateltava totesi jossain vaiheessa haastattelua, että tutkimastani aikakaudesta on sen verran aikaa, ettei kaikkea voi muistaa. Tästä saattoi seurata asiavirheitä ja erehdyksiä erilaisten tapausten ajoittamisessa. Muistelu on myös menneisyyden tulkintaa muistelijan näkökulmasta (Ukkonen, 2000), joten muistoja ei voida pitää objektiivisena faktatietona. Alessandro Portelli alleviivaa, että subjektiivinen kerronta kuuluu kuitenkin historian tutkimukseen samalla tavalla kuin tilastotiedot. Se, mihin muistelijat uskovat, on yhtä lailla totta kuin mitä todella tapahtui. Portellin mielestä subjektiivinen kerronta voi tarjota jotain ainutlaatuista ja arvokasta, mihin muut lähteet eivät pysty. Muistitiedon avulla opimme ymmärtämään esimerkiksi erilaisten tapahtumien vaikutuksia ihmisiin tilastojen esitellessä ainoastaan tapahtumat. (Portelli, 2006, 55–56.) Haastateltavieni muistamista värittää tieto tut-

kimistani vuosista 1996–2003 vuoteen 2011, jolloin toteutin haastattelut. Tämä ilmeni haastattelutilanteessa nykyisyyden ja menneen vertailussa, johon itsekin haastattelijana syyllystin tuomalla esiin mielestäni vertailukelpoisia esimerkkejä nykypäivästä, kuten sosiaalisen median tai tablettitietokoneelle suunnittelun, joista ei vielä esimerkiksi 1990-luvulla puhuttu. Koska menneisyys on aina nykyisyyttä varten rakennettu konstruktio, ei ajassa päästä koskaan takaisin todelliseen tilanteeseen, vaan hahmotelmaan siitä (Pöysä, 1997, 51). Toisaalta vuosien varrella karttunut ammatillinen kokemus lisäsi mielestäni haastateltavien omaan menneisyyden tulkintaan syvyyttä, jota ei välttämättä olisi jo haastattelut olisi tehty jo 2000-luvun puolivälissä. Aiemmin toteutetut haastattelut eivät olisi myöskään tarjonneet laajempaa katsausta menneisyyteen, koska muistot ovat aina rekonstruktioita menneestä.

Internetiin on sanottu pätevän oma aikakäsitys verrattuna reaali maailmaan. Susanna Paasonen puhuu ”nettivuodesta”, joka vastaa seitsemää kalenterivuotta ja kuvastaa netti-ilmiöiden hurjaa kehitys- ja muutosvauhtia (Paasonen 2003, 6). Sari Östman toteaa artikkelissaan *Onko netille aikaa?* MikroPC -lehden

ja joidenkin yksityishenkilöiden käsittävän nettivuoden neljän luonnollisen vuoden mittaiseksi (Östman, 2009, 180). Marja Heinosen määrittelee väitöskirjassaan *Verkkomedian käyttö ja tutkiminen. Iltalehti Online 1995–2000* (2008, 199–200) nettivuoden viiden kalenterivuoden pituiseksi. Yhtä oikeaa vastausta nettivuoden pituudelle tuskin löytyy, mutta näiden arvioiden perusteella nettivuoden voidaan sanoa vastaavan vähintään neljää luonnollista vuotta. Tutkimani kahdeksan vuoden ajanjakso vastaa nettivuosissa vähintään 32 vuotta, jopa 56 vuotta. Ei siis ole ihme, että haastateltavani eivät muista uransa alkuaikojakaan kovin yksityiskohtaisesti. Susanna Paasonen mukaan nettivuosiin liittyy *vapaaehtoinen amnesia* eli muistinmenetys. Ihmisten uskoessa nettivuosiin ja eläessä niiden mukaan myös asioiden unohtaminen nopeutuu (Paasonen, 2003, 6). Haastattelemani Marco Pajari rinnasti nettivuoden työskentelytahtiin. Hänen mukaansa työtahti on ollut järjestöntä ja sanonta, että yksi internetvuosi vastaa seitsemää vuotta, pitää paikkansa (Pajari, 2011).

1.5. Haastateltavien esittely

Susanna ”Sanna” Veijalainen on työskennellyt Helsingin suurien mainostoimistojen digiyksiköissä vuodesta 1996. Hän aloitti uransa Grey Interactivessa ja siirtyi parin vuoden päästä PHS Interactiveen, jossa työskenteli yhdeksän vuotta. PHS:n jälkeen Veijalainen siirtyi Hasan & Partnersille, jossa työnkuva laajeni suunnitteluksi kaikkiin medioihin. Nykyään Veijalaisella on oma yritys Vapaaherratar Sanna Veijalainen, joka tarjoaa luovaa suunnittelua, konseptisuunnittelua, art director -osaamista sekä graafista suunnittelua.

Maari Fabritius teki verkkoon ensimmäisen kaupallisen työnsä, Verkossa.fi –televisio-ohjelman verkkosivujen suunnittelun, muistinsa mukaan joko vuonna 1994 tai 1995. Toimeksianto tuli Interweb Design Oy:n kautta, jonne Fabritius siirtyi osakkaaksi ja työntekijäksi. Täyspäiväinen työ vaihtui freelancer-työksi, kun Fabritius jatkoi opintojaan Taideteollisessa korkeakoulussa. Interaktiivisen Sataman ostaessa Interweb Designin vuonna 1997 Fabritius jatkoi freelancerina työskentelyään Satamassa,

kunnes myi osakkuutensa ja perusti oman Kide Concepts Oy -yrityksensä 2001, jossa hän työskentelee edelleen. Kide tarjoaa interaktiivisen median suunnittelupalveluja, kuten visuaalista ja konseptisuunnittelua sekä käsikirjoittamista.

Jarmo Kniivilä on työskennellyt perustamassaan Ambientia-yrityksessä (aiemmin Ambient Factor) sen perustamisvuodesta 1996 saakka. Hän vastasi visuaalisesta suunnittelusta vuoteen 2001 ja työskentelee nykyään Ambientiassa johtajana. Yritys on kasvanut muutaman nuoren miehen hämeenlinnalaisyri-tyksestä valtakunnalliseksi 80 hengen konserniksi, joka avasi vuonna 2010 kuudennen toimipisteensä Tukholmaan. Kniivilä suunnittelee joitain ulkoasuja edelleen.

Mikael "Migu" Snäll aloitti uransa internetiin suunnittelun parissa Maari Fabritiuksen tapaan Interweb Designissa, johon hänet palkattiin art directoriksi Snällin valmistuttua vuonna 1996. Hän jatkoi töitään Interaktiivisessa Satamassa sen ostettua Interwebin, kunnes siirtyi 2000-luvun taitteessa pariksi vuodeksi Grey Interactiveen. Sieltä Snäll jatkoi ruotsalaisen interaktiiviseen markkinointiin keskittyneen Able & Bakerin Helsingin toimis-

toon ja perusti sen jälkeen vuonna 2002 mainostoimisto Osaston, jossa tehtiin mainontaa sekä perinteisiin että digitaalisiin viestimiin. Osaston jälkeen Snäll siirtyi pariksi vuodeksi PHS Interactiveen, jossa työskenteli samaan aikaan Sanna Veijalaisen kanssa. Vuonna 2006 Snäll vaihtoi vuodeksi Morning Digitaliin ja siirtyi vuonna 2007 Zeeland Helsinkiin luovaksi johtajaksi. Nykyään Migu Snäll työskentelee FLMS Bros. & Co:lla mainos-elokuvien parissa nimikkeellä Creative, eli luova suunnittelija.

Marco Pajari on vaikuttanut pääosin Tampereella. Pajari aloitti uransa digimaailmassa reilun vuoden mittaisen freelancer-ajan jälkeen Tietovallan art directorina 1995–2000. TJ Groupin ostettua Tietovallan Pajari jatkoi TJ Groupin palveluksessa, mutta vuonna 2001 Pajari siirtyi Morning Digital Designiin, jossa hän toimi luovana johtajana työskennellen sekä Helsingissä että Tampereella. Parin vuoden päästä Pajari vaihtoi mainostoimisto Imageneeringiin, jossa hän teki neljä vuotta töitä perinteisemmän mainonnan ja markkinoinnin parissa. Nykyisin Marco Pajari työskentelee vuonna 2007 perustamassaan tamperelaisessa mainostoimisto Daddy Finland Oy:ssä ja tekee omien sanojensa mukaan vähän kaikkea, myös visuaalista suunnittelua.

Haastateltavistani Veijalainen, Fabritius ja Snäll ovat työskennelleet Helsingissä, Jarmo Kniivilä Hämeenlinnassa ja Marco Pajari Tampereella sekä Helsingissä. Maantieteellinen jakauma noudattelee Uusmediateollisuus Suomessa 1997-selvitystä, jossa osoitetaan lähes puolen Suomen uusmediatoimistoista sijoittuvan Helsinkiin (Ruokonen, J. ja Väänänen, T., 1997). Haastattelemani Marco Pajarin mukaan Tampereella oli hyvin voimakas uusmediaosaaminen 1995–1997, jolloin Helsingissä päämajaansa pitäneet isot asiakkaat ostivat palvelunsa Tampereelta. Uusmediatoimistojen painopiste siirtyi Helsinkiin Pajarin mukaan vuoden 1998 kieppeillä. (Pajari, 2011.) Uusmediatoimiala Suomessa 1999 -tutkimuksen perusteella pääkaupunkiseudulla sijaitsevat vuonna 1997 puolet Suomen uusmediayrityksistä. Pajarin arviosta poiketen tutkimus kuitenkin osoittaa, että pääkaupunkiseudun osuus yritysten lukumäärästä laski vuodesta 1997 vuoteen 1999 noin 15 prosenttiyksikköä. Yritysten pääpaino oli silti vahvasti pääkaupunkiseudulla, jota myös kaksi kolmasosa pääkaupunkiseudun ulkopuolella vaikuttavista yrityksistä oli harkinnut toimipaikan vaihtamisen tai uuden toimipisteen perustamisen sijainniksi. (Kuokkanen et al., 1999, 37; 39.)

Vuonna 1996 uusmediateollisuudessa työskentelevästä henkilöstöstä noin puolella (47 prosentilla) oli akateeminen koulutus, kun johtoportaasta akateemisia oli 69 prosenttia. Työntekijöiden keski-ikä oli 29 vuotta, mikä selittää osaltaan korkeaa koulutusastetta, mutta nuorten työntekijöiden myötä myös laskee sitä. (Ruokonen, J. ja Väänänen, T., 1997.) Uusmediatoimiala Suomessa 1999 -tutkimuksesta käy ilmi, että itseoppineita oli alalla tuolloin huomionarvoinen määrä, 14 prosenttia uusmediatyöläisistä. Raportissa epäillään ilmiön johtuvan toimialan nuoruudesta, kun alan koulutusta ei vielä järjestetty tarpeeksi. (Kuokkanen et al., 1999, 30.) Itseoppineita tai vain muutaman kurssin käyneitä on alalla omien kokemusteni mukaan tänäkin päivänä jonkin verran, vaikka koulutuksesta on jo ylitarjontaa. Koulutustilastoja katsoessa tulee muistaa, että uusmediahenkilöstö käsittää monta ammattiryhmää koodaajista ja visuaalisista suunnittelijoista projektipäälliköihin ja markkinoijiin.

Tässä työssä haastattelemillani henkilöillä on hyvin erilaiset koulutustaustat. Opetusministeriön Sisältötuotanto-työryhmän raportista vuodelta 2001 ilmenee, että digitaalisen median

uskottiin kasvavan puolet nopeammin kuin perinteiset luovat alat, eli seuraavan vuosikymmenen kuluessa jopa 20 prosenttia (OPM 2001, 23). Tämän käsityksen ja samaan aikaan tapahtuneiden koulutusjärjestelmän muutosten vaikutuksesta viestintäalan koulutus kasvoi räjähdysmäisesti vuosituhannen vaihteessa (Raittila et al., 2006, 9). Kuitenkin jo vuonna 2003 ilmestyneessä Didimedia 2003 -raportissa kritisoitiin koulutuksen määrää, joka tuotti pikemminkin näennäistä osaamista kuin huippuammattilaisia. Tämän pelättiin vaikuttavan alan palkkatasoon negatiivisesti ja lisäävän freelancereiden käyttöä. (Pelkonen et al., 2003, 51.)

Marco Pajari ja Migu Snäll ovat käyneet toisen asteen visuaalisen koulutuksen. Snäll valmistui Mainosgraafikoiden koulusta mainosgraafikoksi ja Pajari Satakunnan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta piirtäjä-artesaaniksi. Molemmat päätyivät verkkopuolelle vasta valmistumisensa jälkeen. Jarmo Kniivilä ei ole ehtinyt käydä kouluja vaan opiskeli itsenäisesti työn ohella muun muassa verkkosivujen suunnitteluoppaiden avulla. Hän alkoi tehdä jo 10-vuotiaana grafiikkaa Deluxe Paint -ohjelmal-

la ja teini-iässä Kniivilä vaikutti *demoskenessä*.³ Maari Fabritius päätyi alalle valokuvaajan kandidaattitutkinnolla Taideteollisesta korkeakoulusta. Hän pääsi Taideteollisen korkeakoulun Medialaboratorioon 1996 opiskelemaan käyttöliittymä- ja interaktiosuunnittelua. Fabritius teki koko ajan alan töitä opiskelujen ohella ja valmistui vuonna 2000.

.....

3 Demoskene on digitaalisen kulttuurin ilmiö, jonka kulta-aikaa oli 1980-luvulta 1990-luvun alkuun. Toiminnan ydin oli tehdä, vaihtaa ja jakaa demoiksi kutsuttuja teoksia. Demon, jonka nimi tulee sanasta *demonstration*, tekoon saattoi osallistua kokonainen ryhmä, johon kuului ohjelmoija, tietokonegrafiikan tekijä sekä tietokonemusiikin säveltäjä. Demot olivat ennen kaikkea ohjelmoijien taidetta, sillä he tekivät suurimman osan ongelmanratkaisusta saadakseen tuotettua alkeellisilla tietokoneillaan näyttävää mediataidetta. Demoilla oli omat jakelijansa, joilla saattoi olla satoja kontakteja ympäri maailmaa. Demoskenessä ei kuitenkaan liikkunut rahaa, sillä maine ja kunnia olivat ne mitä tavoiteltiin. Toiminta oli erityisen aktiivista Skandinaviassa ja Suomi oli yksi johtavista demo-maista, joka näkyy edelleen IT-sektorilla. Entisiä demoskeneläisiä löytyy runsaasti suomalaisesta peliteollisuudesta ja digitoimialalta (Tasajärvi, 2004, 17–23)

Myös Sanna Veijalainen siirtyi työelämään ennen valmistumistaan. Hän opiskeli Lahden Muotoiluinstituutissa ensin vuoden vaatesuunnittelua, josta vaihtoi uudelle multimedialinjalle. Työharjoittelu vei Helsinkiin, jonne Veijalainen jäi töihin – opinnot jäivät kesken uran lähtiessä käyntiin.

Haastattelin Sanna Veijalaista ja Maari Fabritiusta 18.2.2011. Molemmat kommentoivat suunnittelemaani 1996–1998 vaihteista ulkoasua. Jarmo Kniivilää haastattelin 25.2.2011 ja Migu Snälliä 18.3.2011. He kommentoivat 1999–2001 vaikutteista ulkoasuani. Viimeiseksi haastattelin 25.3.2011 Marco Pajaria, joka antoi palautetta 2002–2003 tyyliseen ulkoasuuni.

1.6. Keskeiset käsitteet

INTERNET

Englanninkielessä internet tarkoittaa maailmanlaajuista tietoverkkoa, joka muodostuu monista toisiinsa liittyneistä tietoverkoista. Internet tarkoittaa samaa myös suomeksi, mutta puhekielessä internetiä kutsutaan myös verkoksi tai webiksi.

WORLD WIDE WEB (WWW)

Suomennetaan yleensä WWW tai web. *World Wide Web* on hypertekstijärjestelmä, joka toimii internetissä linkittämällä verkkosivuja ja muita dokumentteja toisiinsa. Kun webin käyttäjä ”surffaa” verkossa, selainohjelma muodostaa verkkosivut näytölle. Web on vain yksi osa internetiä siinä missä sähköposti tai keskusteluryhmät. Myös webistä voidaan käyttää sanaa verkko, kuten tässä opinnäytetyöni kirjallisessa osassa teen.

UUSMEDIA

1990-luvulla syntynyt termi, jolla tarkoitetaan (vuorovaikutteisia) digitaalisia sisällön esittämistapoja ja sisältöjä, jotka erosivat niin sanotusta ”vanhasta mediasta”. Susanna Paasonen (2003, 4) luonnehtii vanhan median tarkoittavan painotuotteita, elokuvia, televisiota ja radiota. Uusmedian ympärille syntynyt uusi toimiala nojasi vahvasti verkkosivujen ja multimedian suunnitteluun ja tuotantoon. Uusmediassa tietotekniikka ja sisällöntuotanto yhdistyivät uudenlaiseksi tavaksi tuottaa informaatiota.

DIGIMEDIA

Helsingin Kauppakorkeakoulun omistama LTT-Tutkimus Oy alkoi jo vuonna 1997 tutkimaan uusmediatoimialaa⁴. Kun vielä vuonna 2001 toteutetun tutkimuksen nimi oli *Uusmedia aikuis-tumisen kynnyksellä*, oli seuraavan tutkimuksen nimi *Digimedia 2003 – Nykytila ja kasvunäkymiä*. Niin sanottu uusmedia oli korvautunut termillä digimedia, joka voidaan nähdä uusmediaa laajempänä käsitteenä, kattaen kaikki mediat, joihin digitaali-suus voidaan jotenkin liittää.

JULKAISUJÄRJESTELMÄ

Tietojärjestelmä, jonka avulla myös ei teknisesti orientoitu-neet voivat hallita sivustojen sisältöä. 1990-luvun lopulta 2000-luvun alkuun organisaatiot uudistivat verkkopalvelunsa muutaman vuoden välein, mutta sisältömäärän kasvaessa sen

.....

4 Uusmediateollisuus Suomessa 1997 ja Uusmediateollisuuden asiakkaat 1997

hallintaan ja kehittämiseen tarvittiin tavallista HTML⁵ -sivustoa monimutkaisempi järjestelmä (Tolvanen, 2007, 5). Julkaisujär-jestelmästä käytetään nykyään yleisemmin termiä sisällönhal-lintajärjestelmä (englanniksi *Content Management System* tai CMS).

.....

5 *Hypertext Markup Language* on merkkäuskieli, jota kirjoittamalla luo-daan verkkosivuja ja jonka komennoilla määritellään verkkosivuilla ole-via elementtejä. HTML:n isänä pidetään Tim Berners-Leetä. Hän teki en-simmäiset HTML-määrittelyt, jonka jälkeen kehitys ohjautui *The Internet Engineering Task Force* (IETF) -työryhmälle. HTML 2.0 -standardimääritel-mä julkaistiin vuonna 1996, mutta jo 1997 työryhmä lakkautettiin. Jon-kin aikaa HTML:n kehittäminen oli selainvalmistajien, pääasiassa Netsca-pen ja Microsoftin, varassa. Tammikuussa 1997 julkaistiin HTML 3.2, kun standardointityön vetovastuun otti *World Wide Web Consortium* (W3C). Versio 4.0 julkaistiin loppuvuodesta 1997 ja sitä päivitettiin muutaman seuraavan vuoden ajan. HTML 5.0 version ensimmäinen luonnos julkais-tiin 2008. (HTML, Wikipedia 2012.) Tämän version standardit eivät ole vielä kokonaan käytettävissä, mutta uusimmat selaimet tukevat jo joita-kin HTML 5.0:n ominaisuuksista.

2. Verkkosivut tutkimuskohteena

2.1. Internetin ja verkkosivujen tutkimus

Niels Brügger esittää artikkelissaan *The Archived Website and Website Philology. A New Type of Historical Document?* verkkosivujen historian limittyvän tiiviisti sekä internetin että webin historiaan. Internetin historia on Brüggerin mukaan laajin ryhmä, joka sisältää muun muassa sähköpostin, kommunikointiin tarkoitetun IRC-pikaviestintäpalvelun ja postituslistat. Webin historia muodostaa internetin historian alaryhmän, johon kuuluvat World Wide Webissä esiintyvät asiat kuten blogit. Verkkosivujen historia sijoittuu webin historiaan omaksi alaryhmäkseen. Verkkosivujen historian kentässä yksittäiset verkkosivut voidaan vielä rajata omaksi tutkimuskohteekseen. Verkkosivujen tutkimiseen saatetaan käyttää verkkosivujen lisäksi samoja lähteitä kuin muidenkin medioiden tutkimiseen, kuten muistioita, raportteja ja prototyyppejä. (Brügger, 2008, 155–156.)

Internetin moninaisen luonteen vuoksi netin tutkiminen on erittäin monipuolista. Sitä voi lähestyä kulttuurihistoriallisesta, kaupallisesta, teknillisestä, visuaalisesta ja käytettävyyden näkökulmasta, muutamia mainitakseni. Jaakko Suominen mukaan

varsinkin verkkoselainpohjaisia sovelluksia ja palveluita sekä niiden käyttöä tutkitaan tällä hetkellä webin historian tutkimuskentässä. Tutkimusten tavoitteena on kehittää verkkohistorian tutkimuksen metodologiaa sekä laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä tai tutkia jotain tiettyä aikakautta tai ilmiötä tapaustutkimuksena. (Suominen, 2012.)

Mediatutkimuksen professorin Susanna Paasosen mukaan internet-tutkimuksen piirissä on nähty kahtiajako ensin syntyneen tekstipohjaisen ja tätä seuranneen graafisen verkon välillä. Vuonna 2001 järjestetyssä Internet Research Interconnections -konferenssissa esitettiin jopa ajatus, jonka mukaan internet-tutkijat jakautuvat kahteen sukupolveen. Ensimmäinen sukupolvi tutkii yhteisöjä, sosiaalisuutta ja tiedonvälityksen muotoja ja toinen sukupolvi kaupallisia käyttöliittymiä ja niiden yhteyksiä muuhun mediakulttuuriin ja -talouteen. Paasosen kiistää tällaisen jaon, mutta toteaa, että verkkotutkimuskentässä

”ensimmäisen sukupolven’ tutkimustulokset ovat tavanneet olla hallitsevassa asemassa. Tämä valikoiva keskitty-

minen taas on ongelmallista internetin käyttöjen, sen yhteiskunnallisen, taloudellisen tai kulttuurisen merkityksen kannalta”. (Paasonen, 2006, 35.)

Barry Wellman jakaa internet-tutkimuksen kolmeen aikakautteen. Ensimmäistä aikakautta, noin vuosina 1990–1998, leimasi hype. Wellman kirjoittaa hieman kärkevään sävyyn, että internet nähtiin utopistisesti porttina uuteen maailmaan, joka muuttaisi kaiken. Tutkijat pitivät nettiä omana yksittäisenä kokonaisuutenaan, jota voidaan ymmärtää ainoastaan internetin omien ilmiöiden kautta. Toisella aikakaudella, vuosina 1998–2002, internetin käyttö kasvoi ja se muuttui osaksi jokapäiväistä elämää. Internet-tutkimuksen kentässä selvitettiin laajoilla kyselytutkimuksilla netin käyttäjiä ja käyttöjä. Kolmannella aikakaudella, vuodesta 2002 eteenpäin internet-tutkimus kohdentui yhä ominaisempaan internetin käyttöön ja hyödyntämiseen. Internet on muuttunut kolmen aikakauden aikana uudesta ja erityisestä ilmiöstä tavallisen massamedian kautta personoitavaksi ja kaikkialla läsnä olevaksi verkostoksi. (Wellman, 2004, 124–127.)

2.2. Verkkosivujen arkistointi

Verkkosivujen ongelma arkistoidessa on niiden epävakaus verrattuna ”fyysisempiin” mediatuotteisiin kuten sanomalehteen. Alkuperäistä sivustoa ei voida säilöä sellaisenaan, vaan arkistoitu verkkosivu on aina rekonstruktio. Samana päivänä tallennettu verkkosivu voi näyttää erilaiselta eri arkistoissa, joten tallennusmenetelmäkään ei ole aina samanlainen. Sivusta voi myös puuttua olennaisia elementtejä, kuten kuvia tai tekstiä. (Brügger, 2008, 156; 171.) Sivuja katsellaan nykyään myös erilaisilla päätelaitteilla, internet-yhteyksillä ja selaimilla kuin ”ennen vanhaan”, joten katselukokemuskin eroaa alkuperäisestä.

Vanhojen verkkosivujen säilyttämistä näyttää vaivaavan sama ongelma kuin varhaista televisio- ja radiotutkimusta – materiaalia ei ole tietoisesti arkistoitu, mikä vaikeuttaa tutkimusta. Varhaisia televisiotallenteita on jopa suunnitelmallisesti hävitetty, koska nauhat ja niiden säilytystilat nähtiin arvokkaampina kuin televisio- ja radio-ohjelmien säilyttäminen. Tutkija Megan

Sapnar Ankerson toteaa, että verkkosivujen epävakauden sekä arkistoinnin puutteen takia 1920-luvulla tallennettu elokuva on helpompi löytää kuin yhtä hyvin säilytetty verkkosivusto 1990-luvulta. Lisäksi uusmediahuumassa julkaistuista verkkosivuista haluttiin järjestelmällisesti eroon IT-kuplan puhkeamisen jälkeen 2000-luvun alussa. Ne muistuttivat liikaa kuplaa edeltävästä ylioptimistisista ja järjettömistä odotuksista uuden talouden kasvulle, jota ei koskaan tullut. (Sapnar Ankerson, 2009, 1, 8–9.) Avaan IT-kuplaa ja sitä edeltänyttä hypeä tämän luvussa 3.1..

Uusilla verkkosivuilla halutaan vielä nykyäänkin korvata vanhat verkkosivut: kenties sivut näyttävät liian vanhoilta, yrityksen visuaalinen ilme on muuttunut tai sivujen rakennetta ja toiminnallisuutta halutaan jostain syystä päivittää. Taho, joka haluaa päivittää verkkosivunsa, on myös voinut yksinkertaisesti vaihtaa palveluntarjoajaa, joka on suunnitellut tai ylläpitänyt sivuja aiemmin. Vanhat sivut saatetaan arkistoida *johonkin*, mutta ne eivät ole enää kenen tahansa ulottuvilla. Jos vanhat sivut jätetään internetiin, voi uudistusprosessin yhteydessä tiedostojen nimeämisessä ja siirtelyssä tapahtua erehdyksiä, jolloin vanhat

sivut näkyvät väärässä yhteydessä tai aiheuttavat virheitä uusilla sivuilla. Oman kokemukseni mukaan verkkosivuja on korvattu ja korvataan edelleen uusilla lähinnä teknisten virheiden minimoimiseksi. Tämäkin ilmiö vaikeuttaa verkkosivujen löytämistä tutkimusmateriaaliksi.

Se, mitä verkkosivuja on säilytetty tutkittavaksi, ei välttämättä ole sattumaa, vaan taustalla voi olla myös jonkun tahon tekemiä linjauksia tai päätöksiä. Esimerkiksi Kansalliskirjaston verkkoarkisto tallentaa lakisääteisesti⁶ ja laajasti suomalaisia verkkosivuja. Kansalliskirjasto suorittaa myös erilaisia teemakeräyksiä, joissa tallennetaan johonkin ajankohtaiseen aiheeseen tai tapahtumaan liittyviä verkkosivuja (Kansalliskirjaston WWW-sivut; verkkouutinen, 2009). Arkisto rakentaa siis osaltaan suomalaisten verkkosivujen historiaa sekä dokumentoimalla verkko-otoksia, mutta myös valikoimalla tiettyihin aihepiireihin liittyviä sivustoja kokoelmiinsa. Verkkoarkistosta ei ikävä kyllä

.....

⁶ Kansalliskirjasto saa tekijänoikeuslain mukaan valmistaa sekä välittää kokoelmissaan olevia verkkosivuja tutkimusta tai yksityistä opiskelua varten kirjaston tiloista löytyvillä laitteilla (821/2005, 16 § ja 16 a §).

ollut apua lopputyössäni, sillä Kansalliskirjasto ei ole kerännyt ennen vuotta 2006 internetistä poistuneita sivuja. Jyrki Kasvi, joka suoritti verkkoarkiston virallisen avauksen vuonna 2009, kirjoitti vuonna 2011 Vihreän Langan Taisteluparit-blogisarjassa otsikolla *”15 vuoden aukko kansakunnan muistissa”*:

”Lainsäädännön hitauden vuoksi 1990-luvun ja 2000-luvun alun tietoyhteiskuntakehityksestä kiinnostuneilta historian tutkijoilta puuttuvat ensikäden lähteet kokonaan.”
(Kasvi, 2011)

Jotta edes osa suomalaisista verkkosivuista, jotka ovat poistuneet ennen vuotta 2006 saataisiin säilytettyä, tulisi tekijänoikeuslakiin tehdä uusi muutos. Myös vuonna 2007 säädetty laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007, 2 §) velvoittaa Kansalliskirjastoa tallentamaan Suomessa sijaitsevilla palvelimilla sijaitsevia verkkoaineistoja sekä muita verkkoaineistoja, joiden kohderyhmänä on suomalaiset.

3. Suunnittelijana vuosina 1996–2003

3.1. Informaatiovallankumous

Tietotekniikan kulttuurihistoriaa tutkiva Jaakko Suominen katsoo vuosien 1963–1970 olleen selkeä lähtölaukaus tietotekniikkaan pohjaavalle tietoyhteiskunnalle. Suomisen mukaan ajanjakson tekniset rakenteet, retoriset kuvaustavat sekä sivistämispyrkimykset loivat tietoyhteiskunnan perustan, jolle sitä 1980- ja 1990-luvuilla ryhdyttiin Suomessa rakentamaan. (Suominen, 2000, 245). 1990-luvulla internet liittyi merkittävästi keskusteluun tietoyhteiskunnasta. Keskustelua oli käyty jo aiemmin, mutta tietoverkkojen ja myöhemmin internetin painotus tietoyhteiskunnassa oli uutta. 1990-luvun lopulla tärkeäksi tavoitteeksi nostettiin kansalaisten saattaminen tiedon valtatielle, eli internetiin. (Östman, 2009, 164.) EU:n nimeämä työryhmä maalailee vuonna 1994 valmistuneessa Europe and the Global Information Society -raportissaan informaatiovallankumouksen olevan uusi teollinen vallankumous, joka on voimakkaampi ja kauaskantoisempi kuin sitä edeltäneet kumoukset. Informaatioon pohjaavan teknisen kehityksen ansiosta kaikenlaista tietoa voidaan tallentaa, hakea ja välittää rajoitta-

mattomasti. Uusi vallankumous tulisi mullistamaan tapamme elää ja tehdä työtä. (Bangemann et al., 1994, 5.) Vallankumous-ilmiasua käyttämällä halutaan korostaa uutuuden merkityksellisyttä häivyttämällä teknologian pitkä ja evoluutiomainen kehitys, joka ei vaikuta kulutuspäätöksiimme yhtä voimakkaasti kuin ilmiön ainutkertaisuuden alleviivaaminen (Järvinen ja Mäyrä, 2000, 9). Myös Sitran vuonna 1998 ilmestyneessä strategiaraportissa *Elämänlaatu, osaaminen ja kilpailukyky* korostettiin tiedon ja osaamisen olevan tietoyhteiskunnan kulmakiviä, joita tieto- ja viestintätekniikat tukevat (Sitra, 1998, 6).

Tietoyhteiskunta- ja uusmediapuheeseen liittyy käsitys teknologisesta determinismistä. Leo Marx ja Merritt Roe Smith [1996] määrittelevät termin seuraavasti:

”Jyrkässä muodossaan teknologinen determinismi on ajattelutapa, jossa ajatellaan teknisten keksintöjen olevan ensisijainen tekijä joka muuttaa yhteiskuntaa ja kulttuuria. Teknologia on ainoa (monokausaalinen) syy joka tuottaa yhteiskunnalliset ilmiöt. Determinismin lievemmissä muo-

doissa ajatellaan, että teknologian lisäksi yhteiskunnalliseen muutokseen vaikuttavat taloudelliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset tekijät: teknologia tarjoaa pikemminkin mahdollisuuksia, joista sosiaalisesti valikoituu todellisuudeksi vain joitakin.” (Karvonen, 1999, 82.)

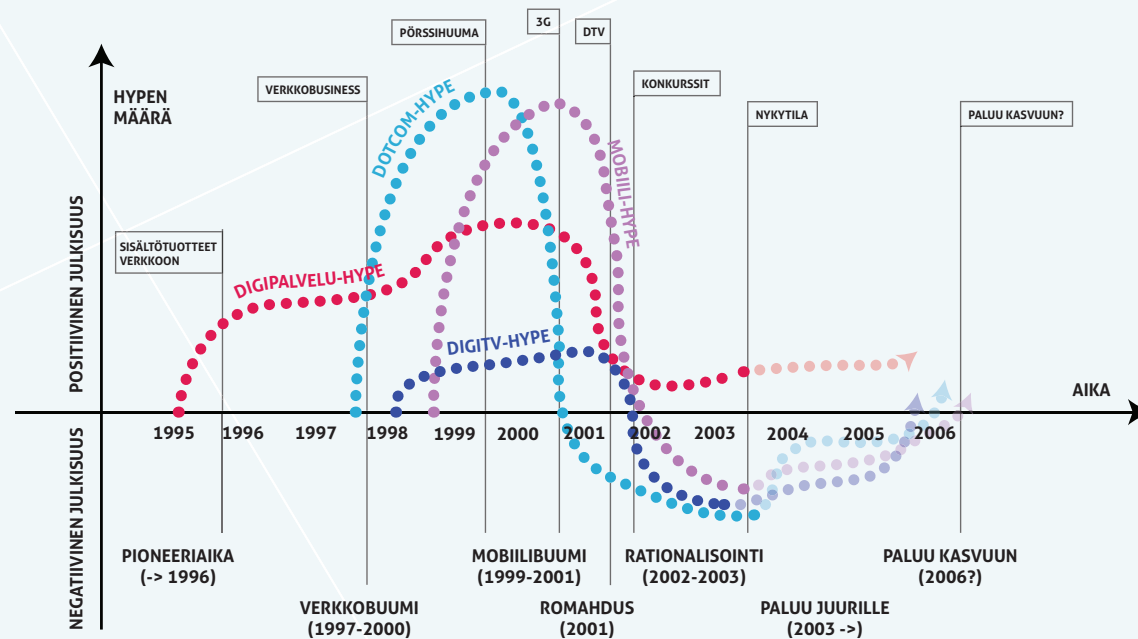
Vuosituhanne vaihteessa lähes kaikki lehdet alkoivat kirjoittaa uusmediasta sijoittajien ja rahoittajien ryhtyessä investoimaan uusmediateollisuuteen. Tämä käynnisti ennennäkemättömän kohun eli *hypen*. Digimedia 2003 -raportissa hype on jaettu neljään osaan (kuva 1), joista huomionarvoisia ovat opinnäytetyöni osalta *Digipalvelu-hype* ja *Dotcom-hype*. Ensiksi mainitulla tarkoitetaan yritysten omien verkkosivujen rakentamista ja sähköistä asiointia, jälkimmäisellä kuluttajille suunnattujen verkkokauppojen perustamiseen liittyvää ”kultakuumetta” ja siihen kohdistuneita odotuksia. Hypestä johtuneet utopistiset odotukset ja toimialan yliarvostus loivat IT-kuplaksi kutsutun ilmiön. Vuonna 2001 kupla puhkesi ja uusmedia-alalla koettiin romahdus, jota seurasi vuonna 2002 konkurssiaalto. (Pelkonen et al., 2003, 19–20.) Haastattelemani Maari Fabritiuksen mielestä kuplan puhkeaminen ei ollut yllätys kuohuvalla alalla.

Monelle yritykselle kävi hypen aikaan hyvin, mutta toisille seurasi rikossyytteitä, oikeudenkäyntejä ja omaisuudenmenetyksiä. Fabritius sanoo summien, joita isot mediayhtiöt maksoivat nettifirmoista, tuntuvan nykypäivänä huvittavilta. Fabritiukselle itselleen kävi kuplan puhjetessa hyvin, kun Satama Interactive (aiemmin Interaktiivinen Satama) oli jo ennen kuplan puhkeamista ostanut Interweb designin, jossa Fabritius oli osakkaana. (Fabritius, 2011.) Migu Snäll sai kokea kuplan puhkeamisen karvaamman puolen, kun digimarkkinointitoimisto Able & Bakerin Suomen toimisto, jossa Snäll työskenteli, kaatui. Myös Snällin ja muutaman muun perustaman mainostoimisto Osaston toiminta loppui melko nopeasti kuplan puhkeamisen jälkimainingeissa ja rahoittajan vetäytyessä. (Snäll, 2011.)

Jaakko Suominen kirjoittaa Funetista Facebookiin -teoksen (2009) johdannossa, kuinka koko internetin popularisoitumisen aikaa leimasi edelläkävijyysspuhe Suomesta johtavana tietoyhteiskuntana. 2000-luvulle tultaessa edelläkävijyyden keskiöön nousivat palvelut ja sisällöntuotanto, mutta huoli johtoaseman menettämisestä kasvoi, kun tutkimukset ja tilastot eivät tuoneet uskomusta Suomen johtoasemasta. Suominen toteaa Suo-

men kuitenkin olleen edelläkävijä joillakin osa-alueilla, kuten verkkopankkien ja julkisten verkkopalvelujen yleistymisessä. Myös kirjastot ovat olleet merkittävässä roolissa internetin

yleistymisessä tarjoamalla mahdollisuuden netin käyttöön. (Suominen, 2009, 17;20.)

Kuva 1 Digimediasektori
ja hype

3.2. Teknologia rajoittaa suunnittelua

Vaikka käytännöt eivät muutu silmänräpäyksessä eikä uutta tekniikkaa omaksuta saman tien, tutkimani aikakausi jakautuu visuaalisesta näkökulmasta vielä kolmeen lyhyempään aika-kauteen: 1996–1998, 1999–2001 ja 2002–2003. Tein tämän havainnon käydessäni läpi keräämääni verkkosivuaineistoa. Aikakausien vaihtumisajankohdat ovat toki hieman häilyviä ja jotkut visuaaliset piirteet muuttuvat tai vakiintuvat toisia nopeammin, mutta kolme toisistaan eroavaa jaksoa on kuitenkin havaittavissa⁷.

Teknologisen determinismin mukainen otsikko kuvaa tekniikan rajoitteita ja kehitystä, jotka liittyivät elimellisesti visuaaliseen suunnitteluun. Eräänä rajoitteena on aina ollut selainten tuki erilaisille väreille, kirjasimille ja sommitteluun liittyville ominaisuuksille. Eri selaimet tukevat hieman eri ominaisuuksia ja kun mukaan otetaan vielä selaimen eri versiot, on suunnittelijoilla ja koostajilla riittänyt perehtymistä, jotta suunnitteluvai-

.....

7 Käyn läpi ajanjaksojen visuaalisia piirteitä luvussa 4.2.

heessa on käsitys, miltä sivusto näyttää yleisimmillä selaimilla ja niiden versioilla.

Vuonna 1995 Microsoft julkaisi Internet Explorer version 2.0 (kuva 2), joka oli maksuton kaikille Windows-käyttöjärjestelmän käyttäjille (Microsoft, 1996), toisin kuin markkinoita hallinnut, ainoastaan opetus- ja epäkaupalliseen tarkoitukseen julkaistu Netscape Navigator (kuva 3), josta julkaistiin vuoden 1996 maaliskuussa versio 2.0 ja elokuussa versio 3.0 (Browser wars, Wikipedia, 2012). Internet Explorer julkaisi vuorostaan vuoden 1996 syyskuussa Explorer version 3.0, joka oli ensimmäinen kaupallinen selain, joka tuki CSS⁸ -tyylitiedostoja (Lie ja Bos, 1999). Ennen CSS:n syntymistä verkkosivujen suunnittelijat käyttivät HTML-kielen ominaisuuksia ulkoasun suunnitteluun, johon HTML:ää ei suinkaan oltu kehitetty. Maari Fabritius kuvaa webin kehitys olleen alkuvuosina asioiden väärinkäyttöä. Esimerkiksi HTML-kielen taulukot (*tables*) olivat visuaalisen

.....

8 Cascading Style Sheets eli CSS on merkkäuskieli, jolla määritellään esimerkiksi HTML-dokumenttiin verkkosivun ulkoasuun liittyviä ominaisuuksia, kuten kirjasimen ja muiden elementtien tyylejä.

suunnittelijan silmissä loistava apuväline sivun taittoon, vaikka taulukko oli alun perin kehitetty sisällön esittämiseen. Fabritiuksen mielestä taulukot mullistivat visuaalisen suunnittelun, joka voidaan jakaa aikaan ennen taulukoita ja aikaan niiden jälkeen. (Fabritius, 2011.) Fabritius oli haastateltavistani ainoa,

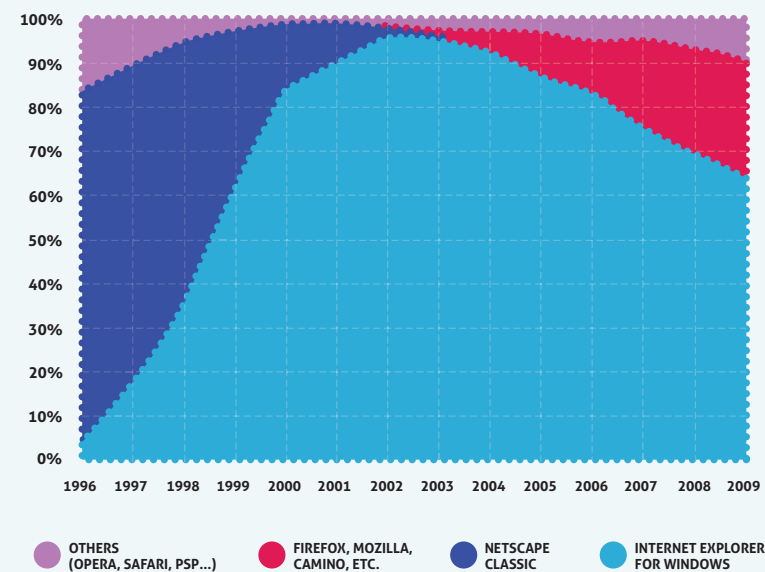
	INTERNET EXPLORER 2.0 marraskuu 1995	INTERNET EXPLORER 3.0 elokuu 1995	NETSCAPE NAVIGATOR 1.2 elokuu 1995	NETSCAPE NAVIGATOR 2.0 maaliskuu 1996	NETSCAPE NAVIGATOR 3.0 elokuu 1996
KIRJASIMEN KOON MUUTTAMINEN	●	●	●	●	●
KIRJASIMEN TYYPIN MUUTTAMINEN	●	●			●
GIF- JA JPG-TUKI	●	●	●	●	●
ANIMOIDUN GIFFIN TUKI		●		●	●
TAULUKOT	●	●	●	●	●
TAULUKON SOLUN TAUSTAVÄRI	●	●			●
TAULUKON TAUSTAKUVA		●			
KEHYKSET		●		●	●
DOKUMENTIN TAUSTAN VÄRI JA TAUSTAKUVA	●	●	●	●	●
JAVASCRIPT		●		●	●
IMAGEMAP		●		●	●
VIERIVÄ TEKSTI	●	●			
VILKKUVA TEKSTI				●	●

joka kertoi suunnitelleensa verkkoon materiaalia jo aikana ennen taulukoita, joten muut haastateltavat eivät oletettavasti kokeneet taulukkoja yhtä mullistavina.

Liikenne ja viestintäministeriön vuonna 2000 teettämän tutkimuksen *Laajakaista kaikille? Tekniset ja taloudelliset edellytykset Suomessa* mukaan kiinteän puhelinverkon modeemi, jolla päästään verkkoyhteydessä 56 kbps (kilobittiä sekunnissa) nopeuteen, on ollut jo vuosia suosituin data- ja internetyhteyden muodostustapa. ISDN-liittymällä (*Integrated Services Digital Network*) päästään 128 kbps nopeuteen ja myös yhteyden muodostus on nopeampaa kuin modeemin avulla. Liittymässä on kaksi linjaa, joita voi käyttää myös erikseen nopeuden ollen tällöin puolet hitaampi, eli 64 kbps. Kahden linjan etu on, että toista voi käyttää puhelinlinjana samalla kuin toista käyttää tiedonsiirtoon. (Kääriäinen et al., 2000.) Puhelinverkkoyhteyden ja ISDN-liittymän rinnalle nousivat laajakaistayhteydet, joiden no-

..... Kuva 2 Varhaisten Internet Explorer ja Netscape Navigator -selainversioiden tukemat visuaaliset ominaisuudet

peus on yli 256 kbit/s ja yhteyden käytöstä maksetaan kiinteä kuukausimaksu aikaveloituksen sijaan (Laajakaista, Wikipedia, 2011). Tilastokeskuksen mukaan laajakaistayhteyksien määrä vähintään viisi henkilöä työllistävissä yrityksissä kasvoi 39

prosentista 63 prosenttiin vuosina 2002 ja 2004 (SVT, 2004; Tilastokeskus, 2003).

Lähes jokainen haastateltavani mainitsi yhdeksi suunnittelun suurimmista haasteista käyttäjien hitaat internetyhteydet, joiden johdosta tiedostokokojenkin piti olla mahdollisimman pieniä. Marco Pajari kertoi tehneensä verkkosivuille aluksi aivan liian raskasta grafiikkaa, koska oli tottunut suunnittelemaan cd-romille tallennettuja multimediatuotteita (Pajari, 2011). Migu Snäll taas kuvaili, että verkkomateriaaleja joutui suunnittelemaan vallitsevan hitaimman yhteyden ja pienimmän resoluution ehdoilla, joten hänen täytyi yleensä tehdä leiskoihinsa kompromisseja webin rajoitteiden takia (Snäll, 2011).

..... Kuva 3 Market share for several browsers between 1995 and 2010

3.3. Suunnittelun käännekohdat

Eräs käännekohta verkkosivujen visuaalisessa suunnittelussa oli Flash-animointi⁹. Aiemmin verkkosivuille saatiin yksinkertaista animaatiota esimerkiksi gif-tiedostomuotoisia kuvia ani-

.....

⁹ *Adobe Flash* (aiemmin *Macromedia Flash*) on multimedian tuottamiseen tarkoitettu ohjelma, jolla voidaan luoda interaktioita ja liikkuva kuvaa esimerkiksi verkkosivuille. Vaikka Flash sisältääkin oman ohjelmointikielensä, *ActionScriptin*, yksinkertaisten animaatioiden tekeminen onnistuu myös hyvin vähäisillä ohjelmointitaidoilla.

Flash-animaatioita voidaan katsella verkossa *Adobe Flash Playerin* (aiemmin *Macromedia Flash Player*) avulla, joka on selaimen asennettava lisäosa (*plugin*). Macromedia Flash Player kehittyi vuoden 1997 versiosta 2 vuoden 2003 versioon 7. Aluksi käyttäjien piti ladata lisäosa Macromedian verkkosivuilta, mutta vuonna 2000 sen sai AOL:n, Netscapen ja Internet Explorerin selaimen mukana. Vuonna 2002 Flash Player tuli Windows XP -käyttöjärjestelmän mukana, jonka jälkeen jopa 92 prosentilla webin käyttäjistä oli Flash Player asennettuna tietokoneellaan (Adobe Flash Player, Wikipedia, 2012).

moimalla. Gif-animaation katseluun ei tarvita erillistä lisäosaa tai toisto-ohjelmaa ja animaation tekeminen on erittäin yksinkertaista kuva kuvalta -animointia, joten gif-animaatiot ovat suosittuja edelleen. Niiden huono puoli on, että gif-kuvaformaatti toistaa vain 256 värisävyä, joten valokuvia animoidessa kuvan sävyt näyttävät rakeisilta. Verkkosivuilla sai lisättyä myös esimerkiksi Macromedian *Director*-multimediaohjelmalla tuotettua animaatiota. Directorilla koostettiin multimediaesityksiä jo 1990-luvulla, mutta Flash ajoi Directorista webissä ohi.

Flashin hyvä puoli sen yleistyessä 1990-luvun lopulla oli selainriippumattomuus. Kun verkkosivuja piti eri selainten tukiessa erilaisia asioita tehdä joskus useita erilaisia versioita, Flash-animaatio toistui yhdenmukaisesti kaikilla selaimilla vaatien käyttäjän tietokoneelta ainoastaan ajantasaisen Flash Player -version. Flash myös uudisti visuaalisen suunnittelun ja esittämistavan, kun suurten tiedostokokojen bittikarttakuvien, kuten jpg- ja gif-kuvien, sijaan Flashissa voitiin käyttää vektorigrafiikkaa. Vektorit perustuvat koordinaatteihin ja skaalautuvat suurennettaessa, toisin kuin pikseleistä muodostuvat bittikarttakuvat, jotka muuttuvat rakeisiksi. Vektoreiden ansiosta

Flash-animaatio voitiin tallentaa pienempään tiedostokokoon. (Sapnar Ankerson, 2009, 18.) Flashin huonoja puolia ovat edelleen sen katseluun tarvittava Flash Player, jota ei kaikista tietokoneista löydy ja Flash-tiedostojen lataamisen kesto, joka voi ohjata turhautuneen käyttäjän pois Flash-sivulta. Flash ei myöskään ole ollut hakukoneystävällisin esitystapa, koska sen tiedostomuoto ei ole sallinut hakukoneen käyvän läpi tiedoston tekstiä kuten HTML-sivuilla. Kokoajan kehitetään kuitenkin erinäisiä keinoja Flashin hakukoneystävällisyyden parantamiseksi, joten tilanne ei ole enää yhtä heikko.

Maari Fabritius luonnehti Flashin tuloa suureksi mullistukseksi. Flash muutti koko suunnittelun tuoden enemmän mahdollisuuksia tehdä jotain erilaista kuin aiemmin, kuten klassisempaa multimediakerrontaa ja omia genrejään. (Fabritius, 2011). Sanna Veijalaisen työpaikalla suunnittelijat toivoivat, että pääsevät Flash-animaatiokurssille, jonka he kävivätkin Taideteollisessa korkeakoulussa. Jotkut suunnittelijat keskittyivät Flashiin ja heistä tuli animaatioon suuntautuneita art directoreja. (Veijalainen, 2011.) Jarmo Kniivilän yrityksessä animaatiot oli toteu-

tettu JavaScript-ohjelmointikielellä¹⁰, joten Flashin tuleminen ei ole oikeastaan vaikuttanut Kniivilän visuaaliseen suunnittelu-työhön. (Kniivilä, 2011). Kukaan haastateltavistani ei opetellut koodaamaan Flashin Actionscript-koodikieltä, mutta suurin osa oli tehnyt visuaalista suunnittelua myös Flash-formaattiin.

Toinen mullistava tekijä Flashin ohella oli julkaisujärjestelmien yleistyminen verkkosivujen tuotannossa. Jarmo Kniivilän mielestä 2000-luvun taitteessa alkanut julkaisujärjestelmäbuumi asetti alkuvaiheessa haasteita taitolle. Kaikki ei enää ollut helppoa ja mahdollista. Aiemmin verkkosivut olivat toisinaan olleet monivivahteisia luomuksia, jonka sisällöstä suurin osa piti tallentaa kuvana, koska HTML-kieli ei vielä tukenut monimutkaisia visuaalisia ratkaisuja. Tekstimuotoinen sisältö alkoi

.....

10 Netscape Communicationsin ja Sun Microsystemsin kehittämä ohjelmointikieli, jolla voidaan tuottaa kohtuullisen helposti interaktiivisia sovelluksia ja pieniä erikoistehosteita verkkoon. Jo maaliskuussa 1996 julkaistu Netscape Navigatorin versio 2.0 tuki JavaScriptia (Malmirae et al., 1998.) JavaScriptillä voidaan tehdä animaatioita, mutta sen käyttö vaatii ohjelmointiosaamista toisin kuin Flash.

julkaisujärjestelmien myötä yleistyä. Sisällön määrä sivustoilla kasvoi ja tekstisisällön hallinnointi oli huomattavasti helpompaa, kun teksti oli kirjoitettuna eikä kuvana. Kniivilä kertoi, että julkaisujärjestelmän myötä sivuston päivittäjien määrä lisääntyi, kun asiakas pystyi itse päivittämään sisältöjä järjestelmässä. Tämä aiheutti visuaalisen haasteen, kun sisältöä voitiin syöttää ohjeistuksista välittämättä, jolloin visuaalinen kokonaisuus oli vaarassa rikkoutua. Kniivilä huomauttaa myös, että julkaisujärjestelmien myötä sivustojen elinkaari on pidentynyt. (Kniivilä, 2011.)

Maari Fabritius ei suhtaudu yhtä myönteisesti julkaisujärjestelmien yleistymiseen. Hänen mukaansa yritysten julkaisujärjestelmät jäivät joskus puolivalmiiksi ja asiakkailla oli ongelmia niiden kanssa. Yhtäkään julkaisujärjestelmää ei voinut myöskään suositella, koska kaikissa tuntui olevan jonkinlainen ongelma. Avoimen lähdekoodin järjestelmät ovat järkevöittäneet kuviota. Fabritiuksen mielestä on hienoa, että tämä kehitys on lähtenyt voittoa tavoittelemattomasta kehittäjäyhteisöstä eikä korporatioista, jotka haluavat ainoastaan hyötyä rahallisesti julkaisujärjestelmillään. (Fabritius, 2011.)

3.4. Suunnittelutyössä kaikki muuttuu koko ajan

Jokainen haastateltava kuvaili omaa työtään ja siihen liittyviä seikkoja kuten ne muistaa. Erilaisten tapahtumien ja ilmiöiden ajoittaminen oli usein suuntaa antavaa, kuten ”jossain vaiheessa” tai ”2000-luvun taitteessa”. Kaikki ajoittivat kuitenkin esimerkiksi verkkosivujen esitemäisyyden ja julkaisujärjestelmien yleistymisen samoille tietämille; ensimmäisen vuosiin 1996–1997 ja jälkimmäisen 2000-luvun vaihteeseen. Haastateltavieni kertoma työvälineistä, suunnittelijoiden teknisestä tietämyksestä ja asiakkaiden tietotaidosta täsmäsivät varsin hyvin, kun taas suunnittelutiimien, visuaalisen suunnittelijan työnkuvan ja työtahdin suhteen haastateltavien kertomukset erosivat toisistaan. Uskon erojen johtuvan sekä ihmisten yksilöllisistä tottumuksista että erilaisista uusmediatoimistoista. Jotkut toimistot keskittyivät markkinointiviestinnän tekemiseen verkossa toisten kehittäessä esimerkiksi sähköisiä ratkaisuja organisaation sisäiseen viestintään. Haastatteleman Sanna Veijalainen esimerkiksi kuvaili, että mainostoimiston digipuolella tehtiin kivempia, mainonnallisempia ja sympaattisempia töitä verrattuna esimerkiksi *”Tietovallan kaltaisiin”* uusmediatoimistoihin.

(Veijalainen, 2011). Tampereella jo vuodesta 1997 järjestetty MINDTREK-mediaviikko (alunperin Tampereen Multimediakilpailu ja siihen liittynyt multimediafestivaali) julkaisi vuonna 2006 juhlakirjan, jossa valotetaan MINDTREKin oman historian lisäksi suomalaista uusmediateollisuutta. Kirja kertoo Jari Tuovisen ja Tanu-Matti Tuomisen 1994 perustaman Tietovalta Oy:n olleen Suomen ensimmäinen uusmediayritys ja yksi alan johtotähdistä koko 1990-luvun lopun. Yritys aloitti multimediatuotannolla, mutta teki jo vuonna 1994 ensimmäisiä tuotoksiaan myös verkkoon (Pelkonen ja Vehmasaho, 2006, 40, 46).

Haastattelemani Sanna Veijalainen kertoi työpaikallaan mainostoimiston digiosastolla art directorien koodanneen yksinkertaisia sivuja HTML-kielellä tekstieditoriohjelmalla 1990-luvun puolivälissä. Vuosituhannen lopussa tiimiin astui tekninen koostaja, joka hoiti jatkossa koodauksen. Tärkein kumppani oli kuitenkin copywriter, jonka kanssa sivusto ideoitiin. (Veijalainen, 2011.) Maari Fabritius taas muistaa copywriterin tai konseptisuunnittelijan toimineen vuosina 1995–1996 yksinkertaisten sivujen koodarina uusmediatoimistossa. Monimutkaisemmissa kokonaisuuksissa sivut koosti erillinen HTML-koostaja. Fabritius

kuvailee työn olleen alan alkuvuosina hyvin vapaata ja ihmiset loikkivat spontaanisti roolista toiseen. Toimistojen kasvaessa yritykset alkoivat kehittää omia työprosessejaan eikä ollut enää sopivaa harpata toisten tehtäviin. Fabritius korostaa, että tämä kuitenkin riippui yrityksestä ja tiimistä. (Fabritius, 2011.) Jarmo Kniivilä koodasi omassa yrityksessään Sanna Veijalaisen tapaan leiskansa itse HTML-kielellä tekstieditorissa 1990-luvun taitteessa. Yrityksen toiminnan ollessa aluksi pientä tekijä veti Kniivilän mukaan koko projektin itsenäisesti läpi asiakaskontaktista suunnittelun kautta valmiiseen lopputulokseen. Vuosituhannen vaiheesta lähtien koodauksen hoiti HTML-koostaja. Kniivilän Ambientia-yritys ei tarjoa sisällöntuotantoa, joten tiimiin ei kuulunut eikä kuulu näinäkään päivinä copywriteria. (Kniivilä, 2011.) Migu Snäll ja Marco Pajari eivät ole koodanneet itse, mutta molemmat ovat ottaneet selvää tekniikan vaikutuksesta ulkoasuun ja sen suunnitteluun (Snäll; Pajari, 2011). Migu Snäll kertoi, että alussa tiimissä oli konseptisuunnittelija/copywriter ja art director, sitten mukaan tuli journalistitautaisia copywritereita, jolloin tekstisisällöstä tuli laadukkaampaa. Sivustoja kasasivat sitebuilderit eli HTML-koostajat. Volyymin kasvaessa art directoreille palkattiin assistentteja ja copywriter

ja konseptisuunnittelijakin eriytyivät yhä useammin eri henkilöiksi. (Snäll, 2012.) Marco Pajarin kokemuksen mukaan alan alkuvaiheilla tiimi koostui visuaalisesta suunnittelijasta, käsikirjoittajasta ja HTML-koostajasta (Pajari, 2011).

Natali M. Kotamraju luonnehtii suomennetussa artikkelissaan *”Kaikenlaista hässäkkää” – WWW-suunnittelun taito* verkkosivujen suunnittelua 1990-luvun jälkipuoliskolla alituisesti tarpeeksi ylläpitää ja päivittää osaamistaan. Tämä perässä pysyminen ilmeni esimerkiksi työtittleiden nopeassa vaihtuvuudessa ja taitojen laajuudessa, joita työntekijöiltä edellytettiin. Kotamraju toteaa, että suunnittelijoiden tuli alan alkuvuosina olla moniosaajia, joilta sujui esimerkiksi käyttöliittymäsuunnittelu, HTML-koodaaminen, kuvankäsittely ja kirjoittaminen ja joilla oli tarpeeksi tietoa esimerkiksi ohjelmointikielistä ja tietokannoista. (Kotamraju, 2003, 4.) Haastattelemani Marco Pajari muistaa palaverin, jonka jälkeen hän oli tosi kiukkuinen, kun kukaan ei ollut palaveria ennen kertonut, että taustakuvan voi toteuttaa – edellisviikolla se ei vielä ollut teknisesti mahdollista (Pajari, 2011). Merkittävätkin visuaalisuuteen liittyvät muutokset tulivat joskus rytinällä eivätkä hiljalleen kehittyen.

Kouluttautuneiden lisäksi alalla oli paljon itseoppineita. Mielestäni kaikki verkkosivujen suunnittelijat ovat työssään jollain tavalla itseoppineita, koska uusia tekniikoita, selain- ja työkaluversioita sekä tyyllisuuntia putkahtaa kokoajan kiivaalla tahdilla.

”Keskeinen eroavaisuus 1990-lukulaisten WWW-suunnittelijoiden ja muiden ammattikuntien välillä on ollut se, että uusmediatyöläisillä ei ollut minkäänlaista institutionaalista tukea taitojensa ja työllistymisensä turvaamiseksi. Siksi työläiset omaksuivat itse kaiken vastuun osaamisensa ylläpitämisestä.” (Kotamraju, 2003, 5.)

Haastattelemani Migu Snäll vahvisti, että alan alkuajat olivat *”yhtä hemmetin löytöretkeä”*. Aina, kun tuntui että hahmotti edes jonkun asian, piti yrittää jotain vieläkin uudempaa. Silloin ei vielä ollut kunnon koulutusta tai sääntöjä tekemiseen, joten alkuajat olivat myös todella luovaa tutkimusmatkailua. (Snäll, 2011.) Ohjekirjojen ja erilaisten webistä löytyvien verkostojen kautta sekä keskustelemalla kollegoiden kanssa suunnittelijat imivät lisää tietoa ja kehittivät itseään (Kotamraju, 2003, 5).

Tekniikan kehitys ei yllätyksekseni muuttanut haastateltavieni työnkuvaa juuri mitenkään. Sen sijaan kaikki kertoivat Maari Fabritiusta lukuun ottamatta työnkuvan muuttumisen vaikuttaneen työtehtäviin eniten. Sanna Veijalainen ja Migu Snäll siirtyivät visuaalisista tuotantohommista visuaaliseen ja konseptuaaliseen suunnitteluun ja ohjaukseen, jolloin assistentit ja tuotanto-AD:t hoitivat tuotannollisen työn. Marco Pajari kertoo tehneensä aina visuaalista suunnittelua, mutta esimerkiksi graafisen osaston johtaminen ja konseptisuunnittelu veivät jossain vaiheessa huomattavan osan Pajarin työajasta (Pajari, 2011). Jarmo Kniivilä siirtyi yrityksensä kasvaessa vuonna 2001 projektijohtajaksi ja tiimin vetäjäksi, mutta suunnittelee satunnaisesti edelleen ulkoasuja (Kniivilä, 2011). Maari Fabritius on toiminut pienen suunnittelutoimiston yrittäjänä vuodesta 2001. Hän on aina halunnut tehdä vapaasti monenlaista toimenkuvaa ja olla suoraan kontaktissa asiakkaisiin. Pienen yrityksen vetämisessä työkuva pysyy monipuolisena eikä muutu radikaalisti. (Fabritius, 2011.)

3.5. Asiakkaalle asiakkaan näköistä vaikka aamuyöhön asti

Kaikki eivät olleet vakuuttuneita uuden median välttämättömyydestä. Jarmo Kniivilä kertoi, että Ambientian aloittaessa vuonna 1996 enemmistön tietämys netistä oli vielä melko vähäistä ja jotkut yritykset kokivat, että internet saattaa olla ohimenevä ilmiö eivätkä he pystyneet hahmottamaan nettiä. (Kniivilä, 2011). Uusmediayritysten piti tehdä suunnittelun ja tuotannon ohella valistustyötä internetin hyödyistä ja mahdollisuuksista. Migu Snäll selitti, että asiakkaat olivat ostaneet aiemmin perinteistä markkinointia, joten hyppäys uuteen maailmaan loi heissä epävarmuutta. Pikkuhiljaa nettipalvelujen ostaminen alkoi kuitenkin sujua luontevammin ja internetmarkkinointi siirrettiin markkinointibudjettiin, jolloin asiakkaat katsoivat asiaa sisäisesti aivan uusin silmin. Budjetit nousivat ja asiakkaan organisaatiossa alettiin asioida markkinointiväen kanssa IT-osaston sijaan. Muutos alkoi Snällin mukaan noin vuosina 1998–1999 ja eteni hitaasti. (Snäll, 2011.) Maari Fabritius kertoi kommunikoineensa yleensä asiakastahon viestintäosaston kanssa, jossa

oltiin yleensä melko hyvin selvillä mitä haluttiin, mutta kaivattiin keinoja tavoitteiden toteuttamiseen (Fabritius, 2011). Sanna Veijalaisen mukaan asiakkaat eivät osanneet vaatia kovin paljon, ostivat hyvin helposti sen mitä heille myytiin ja luottivat että tämä on heille oikea ratkaisu. Asiakkaita ei huijattu, mutta he eivät myöskään olleet niin vaativia kuin nykypäivänä. *“Vähän niin kuin tämän päivän Facebook; kaikkien pitää siellä olla, mutta ei oikein tiedetä mitä sinne pitäisi pistää. No pistetään nyt jotain, että ollaan siellä.”* (Veijalainen, 2011.)

Haastattelemani ammattilaiset kuvailivat alan työtahtia hyvin eri tavalla. Sanna Veijalaisen mielestä töitä tehtiin rentoon tahtiin, vaikkakin pitkiä päiviä. Monelle muodostui työyhteisöstä kaveripiiri, jonka kanssa vietettiin aikaa aamuyhdeksästä iltayhdeksään. (Veijalainen, 2011.) Migu Snäll vahvisti, että pitkät työpäivät olivat itsestäänselvyys. Hänen lähipiirissään ilmeni pahoja loppuun palamisia, joiden takia Snäll oivalsi, että hyvä suunnittelija osaa järjestellä työnsä rikkomatta itseään ja säilyttää työn rentouden. Jatkuvasti yömyöhään ja viikonloppuisin toimistolla istuvat eivät ole työn sankareita ja alan kovimpia

tekijöitä vaan tikittäviä aikapommeja. (Snäll, 2011). Marco Pajari taas sanoi olevansa kiireen ja ajankäytön kohdalta loistava esimerkki siitä, kuinka kammottava tämä ala voi olla. Hän on tottunut tekemään töitä vuorokauden ympäri. (Pajari, 2011.)

Kysyessäni haastateltaviltani tutkimani aikakauden visuaalisista tyyliuunnista Marco Pajari, Sanna Veijalainen ja Migu Snäll olivat sitä mieltä, että suunnittelussa ei ollut mitään erityisiä tyyliuuntia, vaan ulkoasusta tehtiin asiakkaan näköinen (Pajari; Veijalainen; Snäll, 2011). Migu Snällin mielestä verkkomedia tai mikään muukaan media ei luo visuaalisia tyyliuuntia vaan tarinan. *“Kuka, miksi ja kenelle kerrotaan jotakin, pitäisi pystyä kokonaan määrittämään minkä makuinen juttu sieltä tulee. Se tyyliuunta on ollut prikulleen sama kuin se asiakkaan olemassa oleva tyyliuunta”.* (Snäll, 2011.)

Marco Pajari taas muistaa alan alkuvaiheesta pioneerimaisen ajattelun, että yritysten pitää olla internetissä rohkeampia eikä graafisesta ohjeistosta tarvinnut välittää, koska se oli “paperi-maailman” säännöstö. Pääasia, että logo oli jotenkin sivuilla,

muuten voitiin revitellä. (Pajari, 2011.) Maari Fabritius toteaa, että jokin trendi oli kokoajan meneillään elementtien huomattavasta varjostuksesta pelkistettyyn graafiseen ilmeeseen. Trendit eivät välttämättä olleet vain webissä, vaan kaikenlaisessa graafisessa ilmaisussa näkyviä visuaalisia trendejä. (Fabritius, 2011.) Sanna Veijalainen ja Maari Fabritius kertoivat, että kotimaisia sekä ulkomaisia, etenkin englanninkielisen kulttuurialueen sivustoja, seurattiin suunnittelijoiden kesken. Veijalaisen mielestä näistä ei erityisesti otettu mallia, kun taas Fabritius sanoo ulkomaisten sivustojen vaikuttaneen suunnitteluun. (Fabritius; Veijalainen, 2011.)

4. Tuotannollinen osa: Eläytyminen, suunnittelu ja toteutus

4.1. Ruutukaappausaineiston kokoaminen

Aloin kerätä ruutukaappausaineistoa (liite 3), jotta saisin runsaasti visuaalisia esimerkkejä tutkimaltani aikakaudelta. Tarkastelemalla vanhoja verkkosivuja pyrin omaksumaan tutkimani aikakauden visuaalisen tyylin, jonka mukaisesti suunnittelin omat leiskani. Visuaalisena suunnittelijana olen tottunut arvioimaan verkkosivuja erilaisin perustein, kuten käyttöliittymäsuunnittelun tai visuaalisuuden kautta, joten ruutukaappausaineiston läpikäyminen oli tuttua työtä. Visuaalisen tyylin omaksuminen oli aikaa vievä prosessi aineiston koon ja visuaalisten elementtien monipuolisuuden vuoksi.

Verkkosivujen ruutukaappausaineistoni koostuu sadastaviidestä ruutukaappauskuvasta, jotka olen tallentanut Internet Archiven *Wayback Machine* -verkkopalvelun kautta. Internet Archive kertoo verkkosivuillaan olevansa voittoa tavoittelematon organisaatio, jonka rakentamaa ja ylläpitämää digitaalista kirjastoa voi kuka tahansa tutkijoista tavallisiin kansalaisiin käyttää ilmaiseksi (Internet Archiven WWW-sivut). Wayback Machine on Internet Archiven verkkopalvelu, jonka avulla käyttäjä voi etsiä

arkistoituja verkkosivuja niiden URL-osoitteen avulla ja selata eri ajankohtina tallennettuja versioita sivuista (Wayback Machine, Internet Archiven WWW-sivut). Internet Archiven lisäksi on myös muita vanhojen verkkosivujen etsimiseen tarkoitettuja ohjelmia ja palveluita, kuten jo mainitsemani Kansalliskirjaston verkkoarkisto.

Verkkosivujen historian tutkijat, kuten Niels Brügger (2008, 165), kehottavat säilytettyjen verkkosivujen kohdalla lähdekritiikkiin, koska löydetty aineisto on usein vain yksi versio verkkosivuista, ja se voi erota paljonkin toisaalle tallennetuista versioista. Kävin Internet Archivessa läpi lukuisia verkkosivustoja kerätessäni aineistoani, jota käytin sekä inspiraationa suunnitellessani verkkosivujen ulkoasuja että haastatteluissa, jotta haastateltavani pääsivät leiskoja selatessaan ajassa taaksepäin, alan alkuaikojen tunnelmiin. Vaikka aineistoni koostuu vain yhdestä arkistosta kerätystä verkkosivuista uskon, että useita sivustoja vertailemalla onnistuin löytämään aineistooni kaipaamani visuaaliset elementit ja rekonstruoimaan suunnittelussani uskottavan visuaalisen lopputuloksen.

Kriteereinäni sivuja valitessa olivat yritysten ja yhteisöjen koko ja tunnettuus, jolloin tahojen voidaan olettaa ostaneen markkinointi- ja/tai viestintäpalveluja. Tällöin verkkosivustojenkin voidaan olettaa olevan ammattilaisten suunnittelemina. Joistakin verkkosivujen ulkoasuista, yleensä sivun alareunasta, ilmenee, mikä yritys sivuston on suunnitellut ja toteuttanut. Koska tieto perustuu sivuston toteuttaneen tahon omaan markkinointiin eikä ole pakollinen, ei sitä läheskään kaikilta verkkosivuilta löydy tänä päivänäkään. Sivujen suunnittelija ja toteuttajataho jää siis usein mysteeriksi.

Kävin ruutukaappausaineistoni useita kertoja läpi kirjaten ylös huomiota tutkimani aikakauden ulkoasuille tyypillisistä ominaispiirteistä ja vertailemalla niitä. Jaoin huomioni kolmeen kategoriaan: valikkoon, visuaalisuuteen ja sommitteluun. Valikko-kategoriaan merkitsin havainnot pää-, ala- ja kielivalikoista, visuaalisuuteen havainnot kuvaelementtien käytöstä, väreistä, tekstin muotoilusta sekä visuaalisista yksityiskohdista ja sommitteluun huomiot elementtien sijoittelusta, pinta-alasta ja erottelusta. Käyn havaintojani tarkemmin läpi luvussa 4.2., jos-

sa erittelen eri ajanjaksojen verkkosivujen visuaalisia ominaispiirteitä.

Kaikkiin yllä luettelemiini kategorioihin kuuluu olennaisesti käyttöliittymäsuunnittelu ja käytettävyys tai 1990-luvun sanoin, *ergonomia*. Haastattelemani Sanna Veijalainen mukaan käytettävyyttä pyrittiin miettimään verkkosivujen suunnittelussa 90-luvulta saakka, mutta alussa siitä ei ollut mitään kokemusta tai muodostuneita käytäntöjä (Veijalainen, 2011). Marco Pajari kertoi, että käytettävyyttä alettiin miettiä vasta jälkikäteen, kun kokemus karttui ja käytänteitä alkoi syntyä. Tämän seurauksena esimerkiksi nettisivujen hakulaatikot ja verkkokauppojen ostoskorit alettiin sijoittaa aina tiettyyn paikkaan, jotta käyttäjä löytäisi ne helpommin. (Pajari, 2011.) Nämä ajan myötä muodostuneet käytännöt alkoivat pilkahdella ja vakiintua myös ruutukaappausaineistossani esimerkiksi valikoiden vakiintumisena tietyille paikoille.

•
•
•
• Kuva 4 Tampereen kaupungin
etusivu vuodelta 1996

4.2. Verkkosivujen visuaalisten piirteiden kehittyminen

4.2.1. 1996–1998: Esitteet sähköiseen muotoon

Alussa verkkosivustot näyttivät yksinkertaisilta, aivan kuin ne olisivat taitettu tekstinkäsittelyohjelmalla tai koodattu ilman sen kummempaa visuaalista suunnittelua. Haastateltavani luonnehtivat sivustoja sähköisiksi esitteiksi, joiden materiaali saatiin yrityksen painetusta esitteestä. Sisältöä ei ollut paljon ja kuvat olivat usein grafiikkaa, joka pakkautui pienempään kokoon kuin monisävyiset valokuvat. Kutsun tämän aikakauden sivustoja nykyisten verkkosivujen esivanhemmiksi; sivuista näkee, että ne ovat verkkosivuja, mutta ne hakevat vielä kovasti muotoaan sekä tyyllisesti että sommitelmallisesti. Valikko esitettiin usein kuvasymboleina (kuva 4) tai tekstimuotoisten valikkolinkkien edessä oli erikseen symbolit. Tekstit olivat valikossa monesti tallennettu kuvina, koska valittu kirjaintyyppi oli usein harvinaisempi kuin selaimen tukema niukka fonttivalikoima. Tekstissä saatettiin käyttää esimerkiksi yrityksen graafisen ilmeen mukaista fonttia, joka oli tarkoitettu yrityksen painoma-

teriaaleihin. Kuvana tallennetut valikkolinkit vaikeuttivat päivitettävyyttä, kun kuva piti tehdä kokonaan uudestaan jos tekstiä haluttiin muuttaa. Kieliversioita varten kuvia piti tehdä useita. Päävalikon linkit olivat toisinaan myös toistettuna sivun alareunassa tavallisena tekstinä hakasulkujen sisällä.

Kielivalikko esitettiin pieninä lippukuvakkeina, joiden paikka sivuilla ei ollut vielä vakiintunut. Myös päävalikko saatettiin esittää kokonaan kuvana (kuva 5), jolloin navigointi onnistui *imagemapin* avulla. HTML-kielessä *imagemap* tarkoittaa listaa koordinaateista, joilla määritellään kuvaan interaktiivisia alueita, jotka linkkaavat käyttäjän eteenpäin määrättyyn kohteeseen (W3C, 1999). Tämä mahdollisti visuaalisemmat valikot, mutta vaikeutti jälleen päivitettävyyttä, sillä kuvan vaihtamisen lisäksi myös koordinaatit piti määrittää uudelleen, jos linkattavan alueen muoto muuttui esimerkiksi tekstin pidentyessä. Päävalikko oli tällä aikakaudella yleensä pystysuuntainen, harvemmin vaaka.

Kuva 5 Opetusministeriön etusivu vuodelta 1996

Kuvituksena käytettiin paljon valmiita symboleja ja kuvituskuvia. Isoja valokuvia ei käytetty etenkin etusivulla, koska kuvan ja koko etusivun latautuminen olisi kestänyt tällöin liian kauan. Etusivun kuvitus olikin usein valokuvista käsitelty grafiikkakollaasi, joka toi eloisuutta sivulle ja latautui nopeammin. Valokuvakuvitusta rajattiin mielellään pyöreäreunaiseksi, kenties rik-

komaan sivujen laatikkomaisuutta. Taustakuvana oli usein iso tai pieni monistuva kuva, taustaväri tai kuvio, joka toistettuna muodosti elävännäköisen pinnan.

Sisällön tyyllittelyssä listojen pyöreät symbolit olivat usein kuvina eivätkä HTML-kielellä koodattuja standardisymboleja, jolloin niistä oli mahdollista suunnitella erikoisemman näköiset. Sivuilla esitettyjen taulukoiden reunat jätettiin näkyviin rajaamaan taulukot selkeästi omiksi kokonaisuuksikseen. Sen sijaan kuvaelementtejä tallennettiin läpinäkyviksi gif-kuviksi, joista tausta oli erotettu pois. Näin kuvat saatiin “leijumaan” ilmassa esimerkiksi verkkosivun taustakuvan päälle, joka antoi tilavamman vaikutelman kuin laatikkomainen kuvituskuva (kuva 6). Suosituimpana linkkivärinä oli HTML-linkkitagin sininen oletusväri ja tekstilinkit olivat yleensä alleviivattuja. Pääteelliset fontit olivat suositumpia kuin päätteettömät, mitä luulin ensin muoti-ilmiöksi. Tutustuessani tarkemmin selainten tekniisiin ominaisuuksiin ymmärsin, että Times-fontti oli alun perin HTML-kielen oletusfontti, jota ei voinut vaihtaa. Esimerkiksi vuonna 1995 Netscape Navigatorin versio 1.2. ja 1996 julkaistu versio 2.0 eivät vielä tukeneet kirjasintyyppien vaihtoa (Malmirae et al., 1998, 16–17), jolloin teksti näkyi Times-fontilla. Courier-

..... Kuva 6 Oulun yliopiston etusivu vuodelta 1998

tekstityyppiä saatiin tuotettua HTML:n <code> ja <pre> -tagien avulla, mutta ruutukaappausaineistoni perusteella Courierin käyttö sivuilla ei ollut yleistä.

Verkkosivujen suosituin asemointi on ruutukaappausaineistoni pohjalta koko sivun keskitys selainikkunaan, toiseksi suosituin tapa oli asemoida sivu selainikkunan vasempaan reunaan. Verkkosivujen yläosa oli myös usein keskitetty selainikkunaan, vaikka sisältö oli tasattu selainikkunan vasempaan reunaan. Viivoja ja palkkeja käytettiin rajaamaan sivuston sisältöjä toisistaan, marginaaleja ei ollut tai ne olivat hyvin kapeita, sillä sivujen resoluutiokoot olivat vielä pienet eikä tilaa hukattu ilma-viin marginaaleihin. Sivut olivat yleensä yksi- tai kaksipalstaisia, sillä sisältöä ei ollut vielä niin paljon, että sitä olisi tarvinnut ryhmitellä useampaan palstaan.

Maari Fabritius, joka on itsekin ollut suunnittelemassa Osuuspankin verkkosivuja 1990-luvulla, toteaa, että pankit ymmärsi-

vät jo varhaisessa vaiheessa internetin merkityksen ja käsittivät, että heidän pitää viedä palvelunsa internetiin verkkopankkeina (Fabritius, 2011). Osuuspankin (kuva 7) ja Tapiolan verkkosivut (kuva 8) näyttävät jo seuraavan aikakauden tuotoksilta. Sanna Veijalainen mielestä Osuuspankin verkkosivujen ilme vuodelta 1998 ei näytä niin tyyliittömältä kuin sen aikaiset sivut keskimäärin. Veijalainen myös mainitsee, että pankeilla oli julkaisu-

Kuva 7 Osuuspankin etusivu vuodelta 1998

•
•
• Kuva 8 Tapiolan etusivu vuodelta 1998

järjestelmät sivujen pohjana jo 1990-luvulta alkaen. (Veijalainen, 2011.) Mielestäni syy, miksi jotkut 90-luvun loppupuolen verkkosivut näyttävät nykyihmisten silmään paremmalta kuin alusta asti käsin koodatut ikätoverinsa, ovat juuri julkaisujärjestelmät. Ne toivat sivustoihin linjakkuutta ja kaivattua vähä-

eleisyyttä verrattuna räikeisiin ja epäyhtenäisiin "käsityöläis-sivustoihin". Tämä linjakkuus on jalostunut vuosien saatossa vallitsevaksi tyyliksi ja tyylikkyydeksi verkkosivuilla, kun omin-takeisempia ja rajoja rikkovia sivustoja tehdään nykyisin enim-mäkseen kampanjasivuiksi. Julkaisujärjestelmien yleistyessä ne alkoivat myös rajoittamaan verkkosivujen visuaalisuutta: sivujen muoto alkoi "laatikoitua" yhä enemmän ja järjestelmä ei taipunut visuaalisen suunnittelijan visioihin yhtä hyvin kuin käsin koodatuissa sivustoissa.

Jarmo Kniivilä kuvaa Tapiolan "menugrafiikkahässäkkää" mo-nimutkaiseksi, jota se onkin (Kniivilä, 2011). Pelkkien ikonien ja tekstilinkkien lisäksi valikko muodostuu viivoista, jotka yh-distävät tekstit kuvaikoneihin. Tekstit ja kuvat eivät ole linjassa keskenään, jolloin valikkoa, tai ainakaan tekstin suhdetta kuviin ei ole helppo hahmottaa nopealla vilkaisulla, vaan silmä joutuu tekemään enemmän töitä yhdistellessään tekstejä ja kuvia sieltä täältä. Valikko ei siis ole kovin käytettävä.

Migu Snäll mainitsee haastattelussa ikonit, joita kaikki asiakkaat vaativat 2000-luvulle saakka. Pyörä piti keksiä kerta toisensa

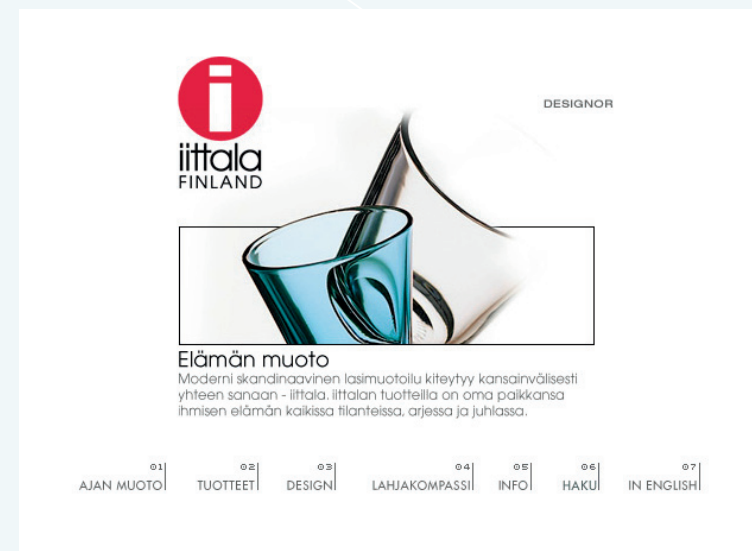
jälkeen uudelleen, kun jokainen halusi omat, yksilölliset ikonit sivuilleen. (Snäll, 2011.) Myös Tapiolan sivuilla vuodelta 1998 on valokuvien pohjalta tehdyt pyöreät ikonit päävalikossa. Ikonien hyvä puoli on, että samoja ikoneita voidaan käyttää kaikissa sivuston kieliversioissa, jos ikonit eivät sisällä tekstiä.

4.2.2. 1999–2001: Käytännöt alkavat vakiintua

2000-luvun molemmin puolin verkkosivut alkoivat muistuttaa jo hieman nykyisiä sivustoja, ne ovat nykytyylin isovanhempia. Sivuilla oli jo enemmän sisältöä, joka piti jakaa useampaan palstaan. Valikoita tuli lisää, kuvankäsittelyyn panostettiin enemmän ja sivuja alettiin suunnitella rajattuun muotoon, yleisimmin suorakaiteen muotoisiksi. Sivut olivat edelleen melko pieniä resoluutioltaan. Julkaisujärjestelmiä alkoi ilmestyä markkinoille, joka näkyi sivustojen laatikoitumisena ja elementtien vakiintumisena tietyille paikoille, kun julkaisujärjestelmä ra-

joitti elementtien vapaata sijoittelua täysin ulkoasun pohjalta tehtyä koodausta enemmän.

Valikoissa suositittiin edelleen kuvakkeita linkkitekstien edessä. Päävalikko oli useimmiten pystymallinen, mutta toisinaan valik-

Kuva 9 iittalan etusivu vuodelta 2000

Kuva 10 Espoon kaupungin etusivu vuodelta 2001

ko asemoitiin vaakasuorasti sivun alareunaan (kuva 9). Päävalikon sijoittaminen sivun alareunaan on ollut yllättävän yleistä ottaen huomioon, että sivun vasenta ja yläreunaa on aina pidetty turvallisina paikkoina, sillä ne näkyvät varmasti jokaisella selaimella ja päätelaitteella. Sivun yläreunan vaakamallisessa valikossa saattoi olla kaksikin riviä allekkain, jos sisältöä oli runsaasti. Myös valikon tekstit olivat yhä usein erikoisfontin takia kuvana tai kuvituskuva ja linkkitekstit muodostivat yhtenäisen kuvakollaasin, jossa linkitys tapahtui imagemapin avulla, kuten edeltäneellä aikakaudella. Kielivalikko oli yhä useammin kirjoitettuina linkkeinä, mutta lippusymbolejakin näki edelleen.

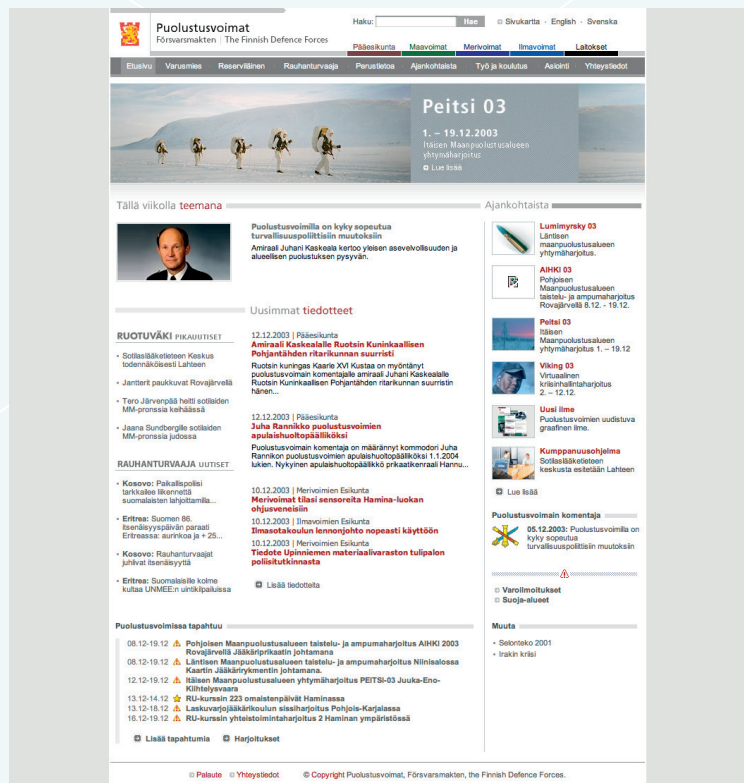
Palstoitetuissa sivuissa sivupalkkeihin, jotka rajaavat keskipalstan sisältöaluetta, alkoi ilmestyä yhä useammin kuvitusta tai väritystä, erityisesti vasempaan sivupalkkiin, johon valikko usein sijoittui. Sivupalkit olivat yleensä silti vielä samanvärisiä kuin muukin sivusto. Teksteissä alettiin suosia päätteettömiä fontteja ja tekstilinkit olivat edelleen yleisimmin alleviivattuja. Sivujen yläosa alkoi muodostua kuvitusalueeksi (kuva 10), kun edellisellä aikakaudella yläosassa oli yleensä sivua esittelevän tahon logo tai nimi. Nyt yläosassa oli käsiteltyjä valokuvia esi-

merkiksi ihmisistä tai rakennuksista, tai abstrakteja kuvituksia. Valokuvista alettiin tehdä yhä useammin kuvankäsittelyllä kol-laaseja tai grafiikkaa.

Vuosina 1999–2001 sivujen keskitys selainikkunaan oli vielä suositumpaa kuin edeltäneellä ajanjaksolla. Vuonna 1999 Sär-känniemen verkkosivuilla alisivut avautuivat popup-ikkunaan (kuva 11). Tällä on ehkä haettu erottuvuutta, koska alisivuilla ei ole muuten mitään erityisesti popup-ikkunaa vaativaa sisältöä. Sisältöalue rajautui verkkosivuilla yhä useammin suorakaiteen muotoiseksi eikä veny selainikkunan koon mukaan. Tämä oli luonnollinen seuraus ja raja- sivatpalkkien ja yläpalkin käytön vakiintuessa. Logo oli etusivulla edelleen usein ylhäällä keski- tettynä, mutta alisivuilla logo oli jo siirtynyt vasempaan ylä- kulmaan, joka on vielä nykyisinkin yleisin logon sijoituspaikka verkkosivuilla.

Kuva 11 Särkänniemen popup-ikkunaan
avautuva alisivu vuodelta 1999

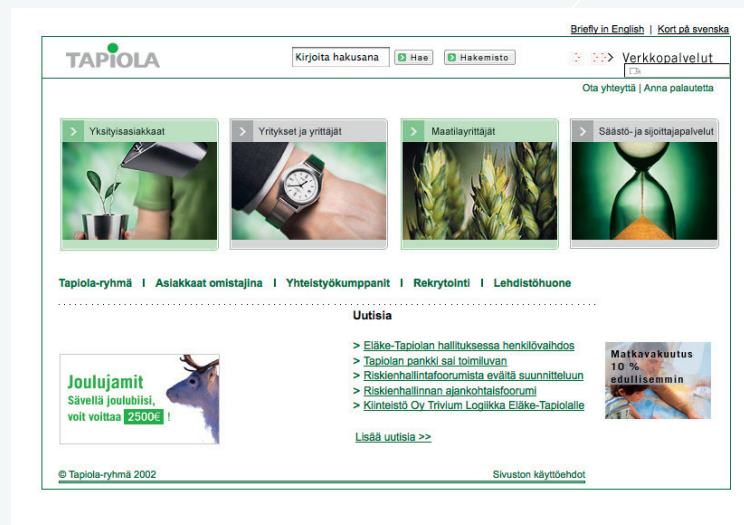

4.2.3. 2002–2003: Monipuolista ja viimeisteltyä

Tämän aikakauden sivustot muistuttavat jo niin paljon nykyisvustoja, että ne ovat nykytyylin vanhempia. Sisältönosteita alkoi olla etusivulla jo hyvin runsaasti, joten sisältöalue on palasteltu usein kokoelmaksi erilaisia laatikoita (kuva 12). Valikoita oli myös enemmän sisällön määrän kasvaessa.

Nostot suunniteltiin usein visuaalisiksi, laatikkomaisiksi ban-nereiksi (kuva 13). Käyttäjien internet-yhteyksien nopeuksien kasvaessa valokuvia voitiin käyttää verkkosivuilla yhä enemmän, kun sivut latautuivat nopeammin. Pisteiviivaa ja pelkkää tyhjää väliä alettiin käyttää enemmän hienovaraisina sisältöjen erottimina paksumpien erotusviivojen sijaan. Sivujen resoluutiokoon suureneminen mahdollisti kunnon marginaalit, ja kun tyhjää tilaa käytettiin yhä useammin erottelemaan sisältöjä, ulkoasuista tuli ilmavampia. Logon paikka vakiintui sivun vampaan yläkulmaan myös etusivuilla. Tekstiä alettiin muo-

..... Kuva 12 Puolustusvoimien etusivu vuodelta 2003

toilemaan yhä monipuolisemmin käyttämällä erilaisia värejä, fontteja ja otsikkotyylejä. Fontiksi valittiin monesti päätteetön kirjaintyyppi. Pieniä nuoli-ikoneita alkoi näkyä usein linkkien yhteydessä osoittamassa linkkien johdattamista selailussa eteenpäin. Tällaiset hienovaraiset visuaaliset elementit tekivät

..... Kuva 13 Tapiolan etusivu vuodelta 2002

sivuista viimeistellyn näköisiä verrattuna HTML-koodin oletuselementteihin, jotka näyttävät visuaalisesti vaatimattomilta – niitä ei oltu kehitetty visuaaliseen suunnitteluun.

4.3. Rekonstruoidut ulkoasut Vantaan sivujen innoittamina

4.3.1. Alkuperäinen Vantaan etusivu vuosina 1996–1998

Vantaan kaupungin verkkosivuista löytyy Internet Archiven Wayback Machinen avulla ensimmäinen säilytetty versio vuodelta 1996 (kuva 14). Etusivu oli valkopohjainen, yläreunan kuvituksesta, taulukoidusta linkkilistasta ja alareunan tekstistä koostuva yksinkertainen aikansa tuotos. Yläkuvan teksti *“City of Vantaa”* ja karttakuva, jossa sijoitetaan Vantaa pohjoisen Euroopan kartalle, viittanevat Vantaan haluun profiloitua kansainväliseksi kaupungiksi, osaksi globaalia internetkulttuuria, jossa

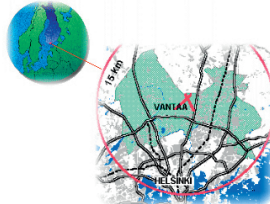
sivuston käyttäjä voi olla mistä päin maailmaa tahansa. Sisältötekstit ovat taulukon soluissa englanniksi, suomeksi ja ruotsiksi (tässä järjestyksessä) ja alareunan tekstin ensimmäinen kappale englanniksi, toinen suomeksi. Sisältöteksti on päätteellisellä fontilla kirjoitettu. Sivun alareunassa on on maininta "Header design October 29, 1996 by SAMI HAKALA, Datanuts".

Alkuperäisen Vantaan etusivun yläkuvan tekstiin on valittu päätteeton kirjasintyyppi. Koska fontissa ei ole reunan pehennystä, teksti näyttää rakeiselta. Kuvat on tallennettu gif-muodossa. Jarmo Kniivilä kertoi haastattelussa, että kuvien optimointi oli varsinkin 90-luvun taitteessa todella tärkeässä roolissa hitaiden internetyhteyksien takia. Sivuja suunniteltaessa piti ymmärtää, milloin kuvat kannatti tallentaa gif- ja milloin jpg-muotoon. Jpg-kuvat olivat Kniivilän mukaan ylipehmeitä ja sumeita, joten jos tavoitteena oli terävämpi kuva, valinta oli gif-formaatti. (Kniivilä, 2011.)

Kuva 14 Vantaan kaupungin
etusivu vuodelta 1996

City of Vantaa

Contents <ul style="list-style-type: none">Vantaa at your serviceVantaa - The Airport CityVantaa - Basic StatisticsMap of Vantaa (Finnish explanations)	Sisältö <ul style="list-style-type: none">Joukkoliikenteen aikataulut 1996-1997Tietovhiteiskunta ja VantaaVantaa ja EU-hankkeetVantaan karttaVantaa palvelee	Innehåll <ul style="list-style-type: none">Tidtabeller för kollektivtrafik 1996-1997Vanda till er tjänstVanda karta (beteckningar på finska)
Events <ul style="list-style-type: none">Welcome to the Congress of Surveyors in Vantaa 13.-14.3.1997!	Tapahtumat <ul style="list-style-type: none">Maanmittauspäivät Vantaalla 13.-14.3.1997Vantaan kaupungin mittausosastoSuomen mestaruushiihdot Vantaalla 31.1.-2.2.1997AjankohtaistaTapahtumakalenteri	Evenemang <ul style="list-style-type: none">Välkommen till lantmäteridagarna i Vanda 13.-14.3.1997Evenemangskalender
e-mail to info@vantaa.fi Latest update December 12, 1996	sähköpostia osoitteeseen info@vantaa.fi Tämä sivu on päivitetty viimeksi 20.12.1996.	e-mail: info@vantaa.fi Denna sida uppdaterad senast 12.12.1996

Header design October 29, 1996 by SAMI HAKALA, Datanuts.

Vantaa palvelee, Tapahtumakalenteri, Ajankohtaista materiaali on muunnettu Primas Media informaatiojärjestelmästä, jota koskeva tekninen palaute ja kehittämisehdotukset mielellään myös [Riitta Kankaanpöälle, KT-tietokeskukseen](#).

Vuonna 1997 Vantaan kaupunki otti käyttöön verkkosivulleen niin sanotun sisäänheittosivun (kuva 15), jossa käyttäjä voi valita, millä kielellä hän haluaa sivuja selata. Tämän jälkeen käyttäjä siirtyy varsinaiselle etusivulle, joka on kutistunut hyvin yksinkertaiseksi linkkilistaukseksi (kuva 16). Sisäänheittosivu on näistä kahdesta visuaalisempi sisältäen samat kuvaelementit kuin vuoden 1996 etusivu. Linkit ovat vuoden 1996 tapaan HTML-kielen oletustyylin mukaisia, eli sinisiä ja alleviivattuja. Sivun alareunan teksti on muuttunut sivuilla muotoon "Design 1997 Sami Hakala, Datanuts (Computer Internet Workshop)". Teksti linkkasi Vantaan kaupungin nuorisopalveluiden alaiselle Datanuts-ryhmän sivulle (<http://web.archive.org/web/19970507080006/http://www.datanuts.com/>). Sivulla esitellään Datanutsin internet- ja tietokonetyöpajakursseja, kurssilaisia, työntekijöitä ja Datanutsin asiakkaita, joihin Vantaan kaupunkikin kuului. Vuonna 1996 Sami Hakala oli siis oletettavasti suunnitellut sivuston yläosan, jossa on tekstistä, vaakunasta ja kartoista muodostuva kuvitus. Seuraavana vuonna Sami Hakala on todennäköisesti suunnitellut koko sivuston ulkoasun. Hakala ja Datanuts, joka oli Vantaan kaupungin järjestämä, EU-rahoitteinen internetiin ja verkkosivujen tekemiseen

-
-
-
- Kuva 15 Vantaan kaupungin sisäänheittosivu vuodelta 1997

Kuva 16 Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 1997 :

[English/ Englanti menu](#)
[Svenska/ Ruotsi menu](#)

[Vantaa palvelee](#)
[Kaupungin päätöksenteko](#)
[Tapahtumakalenteri](#)
[Joukkoliikenteen aikataulut 1997](#)
[Kartat](#)
[Mittausosasto](#)
[Kirjastopalvelut](#)
[Kirjastojen seudullinen aineistohaku](#)
[Koulut ja oppilaitokset](#)
[Nuorisopalvelut](#)
[Lentokenttäkaupunki](#)
[Tietoyhteiskunta ja Vantaa](#)
[EU-asiat](#)

[Etsi hakusanoilla](#)
[Vantaa-aiheinen linkkihakemisto](#)

[Sähköpostia osoitteeseen info@vantaa.fi](#)
Päivitetty viimeksi 11.6.1997

Design 1997 Sami Hakala, Datanuts (Computer Internet Workshop).

perehdyttävä työpaja kaupallisen alan opiskelijoille, säilyivät Vantaan kaupungin sivuilla alareunan tekijätiedoissa vuoteen 1999.

Vuonna 1998 Vantaan sivustoa uudistettiin jälleen (kuva 17). Sisäänheittosivu poistettiin ja etusivu muutettiin pelkästään suomenkieliseksi. Ruotsin- tai englanninkielisen version saattoi valita lipuista ja tekstilinkeistä muodostuvasta kielivalikosta. Sivun yläreunan karttakuva on edelleen sama kuin edellisvuosina, mutta teksti on muokattu näkymään sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi. Valkoinen taustaväri on vaihdettu tois-
tuksi taustakuvioksi, joka muodostaa elävännäköisen pinnan. Jarmo Kniivilä kutsui haastattelussa pintastruktuuria moniste-
tuksi "bump map" -kuvaksi¹¹.

• • • • •

11 Bumb mapping on tietokonegrafiikan tekemisessä käytetty tekniikka, jossa jonkun elementin sileä ja eloton pinta muokataan näyttämään epätasaiselta ja elävämmältä, aidolta. (Bumb map, Wikipedia, 2011)

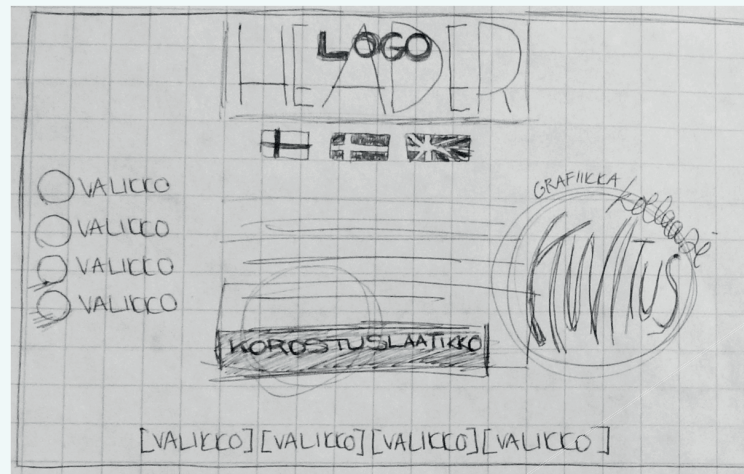
Kuva 17 Vantaan kaupungin
etusivu vuodelta 1998

4.3.2. Rekonstruktio vuosien 1996–1998 etusivusta

Aloitin suunnittelun valitsemalla viisi sisältöelementtiä: yläkuva, kielivalikko, nostobannerit, linkkilistat ja yhteystiedot, joita aioin etusivulla käyttää. Piirsin rautalankaluonnoksen (kuva 18), jonka avulla hahmottelin elementtien sijoittelua etusivulle huomioiden aikakaudelle tyypillisen asennoinnin. Luonnostelu on olennainen osa suunnitteluani, jolloin mietin sivuston käyttöliittymää ja käytettävyyttä. Visuaalinen suunnittelu astuu mukaan vasta seuraavassa vaiheessa, mutta visuaaliset ideat alkavat syntyä jo käyttöliittymää rakentaessa. Päädyin sijoittamaan koko sivun sisällön selainikkunan keskelle, jotta kokonaisuus olisi harmoninen. Rautalankamallista poiketen en asettanut valikkoa sivun vasempaan reunaan, koska valikossa oli niin paljon linkkejä, että niistä olisi muodostunut liian pitkä allekkainen lista, joka olisi aiheuttanut sivulla epäsuhdan muihin elementteihin nähden.

Sijoitin sivun yläosaan Vantaan vaakunan (kuva 19), sillä tunnukset olivat ruutukaappausaineistoni perusteella tälle ajankohdalle tyypillisempiä kuin "virkistyskuviksi" tarkoitetut va-

lokuvat tai graafiset kollaasit. Kielivalikon suunnittelin lipuiksi ja sijoitin tämän päivän suunnitteluun nähden poikkeuksellisesti sivun keskelle. Kielivalikon paikka ei ollut vielä vakiintunut sivun oikeaan yläkulmaan, joten päätin käyttää tilaisuutta hyväkseni ja sommitella valikon paikkaan, jossa se tukisi sivun tasapainoisuutta. Suunnittelin neljä banneria, jotka korostavat valittuja aiheita ja nostavat ne muusta sisällöstä. Valitsin ban-

nereihin neljä seikkaa, jotka itse nostaisin esiin muusta sisällöstä. Kokosin linkit kolmen palstan listaksi kuten Vantaan alkuperäiselläkin sivulla, mutta jätin taulukoiden reunukset pois näkyvistä, jotta yleisvaikutelma olisi ilmavampi ja tyylikkäämpi. Päätin korostaa haku-linkkiä erottamalla sen linkkilistoista. Haku-toiminto oli tälle aikakaudelle vielä varsin epätyypillinen, mutta ruutukaappausaineistostani löytyi niitä jo muutama. Yhteystiedot sijoitin sivun alareunaan, josta ne löytyvät verkkosivuilta yleensä tänä päivänäkin. Erottelin sisältökokonaisuudet toisistaan erotinviivalla, joka on mielestäni oivallinen elementti sisällön ryhmittelyyn.

Aloittelin visuaalista suunnittelua jo miettimällä esimerkiksi kielivalikon esittämistä lippujen avulla ja vaakunan sijoittamista sivun yläreunaan. Päätin ottaa sivuston koko visuaalisen ilmeen pohjaksi Vantaan kaupungin vaakunan, jota käytin sekä etusivun kuvituksena että taustakuviona. Valitsin myös sivun

..... Kuva 18 Rakenneluonnos vuosien 1996–1998 etusivun rekonstruktiota varten

.....

Kuva 19 Ensimmäinen rekonstruktioversio vuosien 1996–1998 etusivusta

korostusvärit, sinisen ja keltaisen, vaakunasta. Valokuvia en halunnut käyttää kuvituksena, koska grafiikan käyttö oli yleisempää tälle ajalle. Etsin bannereihin sopivaa kuvitusta ilmaisesta *Stock.XCHNG*-kuvapankista (<http://www.sxc.hu/>). Sanna Veijalainen muistaa, että 1990-luvun lopulla kuvamateriaalia verkkosivuihin etsittiin kuvakatalogikirjoista, joita mainostoimistoissa oli. Kirjojen mukana oli cd-levyjä, joihin kirjojen kuvat oli tallennettu käyttöä varten. Veijalaisen mukaan kuvapankkeja alkoi ilmaantua vasta 2000-luvun puolella ja jossain vaiheessa asiakkaat alkoivat arvostaa digiprojekteja niin paljon, että sijoitivat rahaa projektia varten järjestettäviin valokuvauksiin. (Veijalainen, 2011.) Maari Fabritius sanoo, että hänen työpaikallaan kuvakirjastoja ja -cd:itä käytettiin aika vähän. Sen sijaan asiakkaalta tullutta painokuvamateriaalia skannattiin, kuten myös Jarmo Kniivilän työpaikalla. Kniivilä kertoo, että kuvia otettiin joskus itsekin, tietenkin filmikameralla. Kaikenlaisia esineitä työnnettiin myös skanneriin, jotta saatiin jännittäviä muotoja ja pintoja grafiikkakäyttöön. (Fabritius; Kniivilä, 2011.)

Sivun koko on aina ollut tärkeä tieto suunnittelua aloittaessa, kuten painotuotteita suunnitteleville graafikoillekin. Verkkosivujen koko määritellään pikseleissä, mutta absoluuttista ohjetta verkkosivun koolle on vaikea määritellä, sillä käyttäjien päätelaitteet voivat erota hyvinkin paljon toisistaan. Nykyään sivuston koko on entistä haastavampi seikka mobiililaitteiden ja tablettitietokoneiden yleistyttyä. Erilaisia kokosuosituksia on kuitenkin aina ollut. David Siegel kirjoittaa tunnetussa suunnitteluoppaassa *Creating Killer Web Sites* (1997), että (yhdysvaltalaisen) internetkäyttäjien monitorien resoluutiot ovat pääosin kokoa 640 * 480, tosin monella alkaa jo olla 600 * 800 pikselikoon näyttö, mutta väriavaruudesta näytöt toistavat vain 256 sävyä (Siegel, 1997, 6). Anja Hatva taas toteaa toimittamaan kirjassa *Esteettinen ja toimiva verkkojulkaisun ulkoasu* (1998), että 640 * 480 on riskitön pikselikoko suunnittelulle ja selaimessa näkyvän sivun minimikoko 610 * 330 pikseliä, jos koko kuva-ruutu on käytössä ja selain oletusnäkyvänsä (Hatva, 1998, 58). Suunnittelin 1996–1998-vaikutteisen ulkoasuni 762 pikselin levyiseksi, koska Vantaan alkuperäinen sivu oli 772 pikselin levyinen jo vuonna 1996.

Ajattelin ensin jakaa linkkisisältöä Vantaan alkuperäistä sivustoa loogisemmaksi kokonaisuudeksi. Oikealla etusivuilla jouk-

koliikenteen aikataulut, yrityspalvelut, yleiskaavakatsaus sekä vesi- ja viemärilaitos olivat kaikki luokiteltu samaksi sekavaksi kokonaisuudeksi. Sisällön jäsentely ja järjestely tulisivat siis tarpeeseen. Ymmärsin kuitenkin pian, että sisältöjä ei voi jaotella tehokkaammin erilaisten otsikoiden alle, koska tällöin osa linkeistä häviäisi etusivulta ja löytyisi vasta joltain alisivulta. 1990-luvun loppupuolella internet-yhteydet olivat vielä niin hitaita, että käyttäjältä olisi mennyt runsaasti aikaa tiedon löytämiseen ja sivujen selailuun. Uskon, että tästä syystä Vantaan kaupungin sivuillekin on nostettu täysin erilaisia asiakokonaisuuksia linkkeinä etusivulle, jolloin linkit muodostavat yhdessä epäloogisen kokonaisuuden. Maari Fabritius muistuttaa, että alkuaikoina sivustojen sisältö ei myöskään ollut kovin hyvin priorisoitu, joka teki kokonaisuudesta sekavan (Fabritius, 2011).

Käytin leipätekstifonttina Timesia. Vaikka vuonna 1996 julkaistut Internet Explorerin ja Netscape Navigatorin versiot 3.0 tukivat kirjasintyyppien muuttamista, päätin pitäytyä oletusfontissa, eli Timesissa. Yläosan tekstiin ja bannereihin valitsin fontiksi vuonna 1983 lanseeratun Helvetica Neuen Regular-

ja Light-leikkauksin. Maari Fabritiuksen mielestä Helvetica on liian siistin näköinen fonttivalinta. Hän suositteli kirjasintyyppiä esimerkiksi Futuraa tai Timesia ilman reunan pehennystä (Fabritius, 2011). Myös Sanna Veijalaisen mielestä Helvetica Neuen valintaa voisi miettiä, koska se on yksi syy, miksi suunnittelemani ulkoasu on *”liian staili”* (Veijalainen, 2011). Veijalainen tarkoittanee kommentillaan suunnittelemani ulkoasun olevan vähän liiankin viimeistelty ja tasapainoinen ajankohdan verkkosivuihin nähden. Erilaisten kirjasinleikkausten käyttö ja tänä päivänä hyvin suosittu kapea ja minimalistinen fontti eivät hänen mielestään kuuluneet sen ajan visuaaliseen maailmaan verkossa, vaikka Helvetica Neue -fontti onkin jo 1980-luvulta, ei sitä tai sen kapeaa Light-leikkausta silti välttämättä käytetty etenäkään verkkosivujen suunnittelussa 1990-luvulla.

Sekä Fabritius että Veijalainen kommentoivat, että etusivulla ei vielä 1990-luvun puolivälin jälkeen ollut sisältönostoja, tässä tapauksessa bannereita, alasivulta löytyviin tärkeimpiin sisältöihin (Fabritius; Veijalainen, 2011). Veijalainen ehdotti, että bannerinostot voisi toteuttaa mieluummin kuvakollaasina, jota

navigoidaan ilmagemapin avulla (Veijalainen, 2011). Idea oli mielestäni hyvä, sillä tällaiset kollaasit olivat hyvin tyypillisiä visuaalisemmissa sivustoissa vuosina 1996–1998.

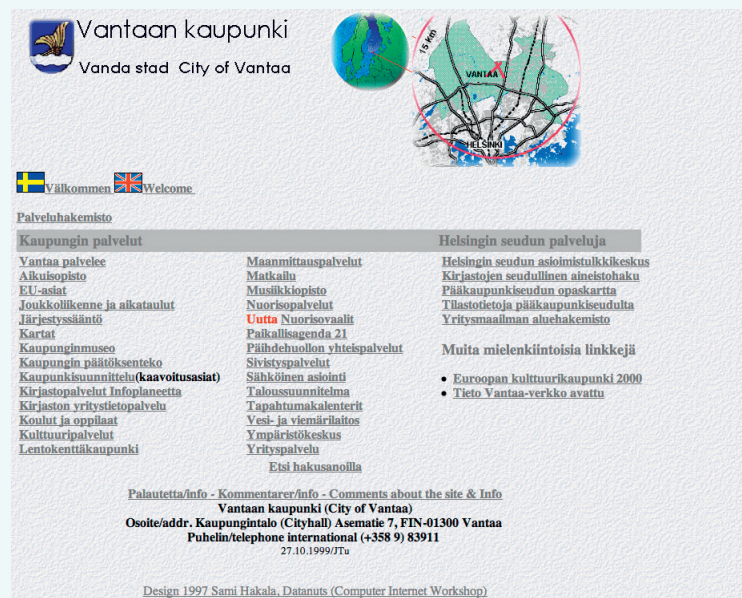
Viimeistelin ulkoasun ajalle tyypillisillä visuaalisilla tyylikeinoilla, kuten käyttämällä elementtien varjostusta sekä Photoshop-kuvankäsittelyohjelman *emboss*-tehostetta, jolla saa aikaan kohokuviomaisen pinnan esimerkiksi nappeihin. Varjot ja kohopinnat tuovat taustakuvion lisäksi syvyysvaikutelmaa ulkoasun eri elementeille. Suunnittelussa haluttiin mitä ilmeisimmin korostaa pintoja ja nostaa elementtejä taustasta, jotta ne houkuttelisivat klikkaamaan eivätkä näyttäisi elottomilta. Maari Fabritiuksen kommentoi taustakuvioni luovan sekavan vaikutelman, mutta lisäsi, että erottavuutta häiritseviä taustakuvia, kuten muitakin tehosteita käytettiin silti, koska se oli mahdollista (Fabritius, 2011). Monen tehosteen käytön taustalla on siis puhdas kokeilemisen ja uusien ominaisuuksien hyödyntämisen ilo.

4.3.3. Alkuperäinen Vantaan etusivu vuosina 1999–2001

Vuonna 1999 Vantaan kaupungin etusivu (kuva 20) muuttui vain hieman edellisvuotisesta. Sininen linkkiväri on vaihdettu harmaaksi, linkkilistaan lisättiin otsikot, joista osa harmaalla palkilla korostettuna.

Vuoden 2000 Vantaan verkkosivuista ei ole säilynyt Internet Archivessa yhtään versiota, josta sivun saisi hahmotettua kunolla. Elokuulta 2000 tallentamastani ruutukaappauskuvasta (kuva 21) kuvalinkit olivat rikki, mutta niiden sijoittelun perusteella voidaan havaita, että kenties vuosituhannen vaihteen tai Vantaan kaupungin 650-vuotisjuhlan kunniaksi verkkosivut on uudistettu kokonaan. Tämän vuoden sivustoa on mahdotonta analysoida yksinään, mutta vertaamalla sitä seuraavan vuoden sivuun, joka on säilynyt lähes kokonaan, voidaan huomata, että elementtien asettelu on hyvin samanlainen. Uskon, että vuonna 2000 julkaistu sivusto on uuden verkkosivusuunnitelman ensimmäinen versio, jonka asettelua vaihdettiin hieman seuraavaan, vuonna 2001 julkaistuu versioon.

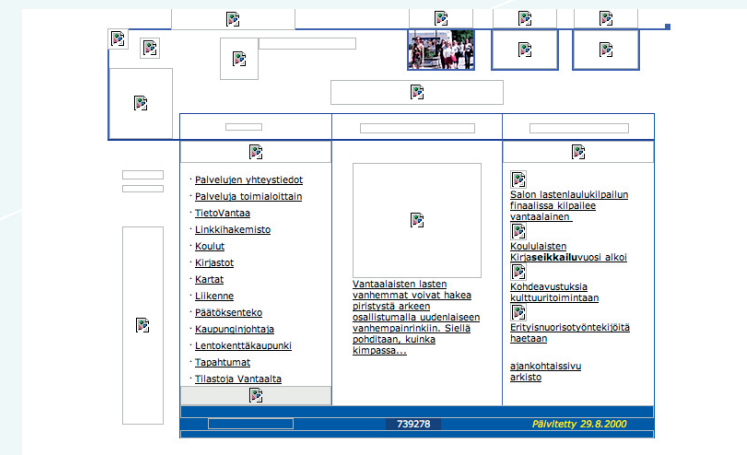
Vantaan sivusto vuodelta 2001 (kuva 22) on selkeä päivitys uuteen aikakauteen. Etusivu on jaettu vaakasuunnassa selkeästi kolmeen palstaan, joiden päällä lepää yhtenäinen yläreunan

kuvitus. Kuvitus on yksinkertainen kaksivärinen muoto, jonka päällä on tehosteviivoitus. Kuvituksen päällä on teksti "Vantaan kaupunki", tällä kertaa vain suomeksi. Sisällön määrä on

..... Kuva 20 Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 1999

..... Kuva 21 Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 2000

monipuolistunut, joten sitä korostetaankin nyt eri tavalla kuin aiemmin. Vasempaan palstaan on sijoitettu eri käyttäjäryhmille: asukkaille, vierailijoille ja yrittäjille omat nosteet. Palkki on erotettu muusta sisällöstä vaaleanharmaalla taustavärillä ja sitä piristää pieni valokuvasta tehty grafiikkakuviutus yläreunassa. Palkin alareunaan on sijoitettu yhteystiedot. Keskialpastaan on sijoitettu uutiset; ylös kuvallinen pääuutinen ja sen alle muut uutisotsikot. Oikea palsta on varattu linkeille ja alareunaan on ilmestynyt toimintaan kehottava mainosmainen banneri.

Tyylillisesti Vantaan etusivu vuonna 2001 on samaan aikaan yhtenäinen ja sekava. Erilaiset sisällöt on ryhmitelty omiksi kokonaisuuksiksi ja esimerkiksi yhtenäisellä otsikkotyyllillä, jolla otsikot "Pääsivut", "Tietoa ja palveluita" sekä "Huvia ja hyötyä" on kirjoitettu, luodaan selkeyttä ja eheyttä. Sen sijaan Ajankoh-taista-otsikko on oranssin taustapalkkinsa kanssa hajanainen poikkeus. Myös linkkien erilaiset värit ja tyyli voi aiheuttaa

••••• Kuva 22 Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 2001

käyttäjässä epäselvyyttä. Erotinviivoja näyttää olevan myös kirjava joukko. Fonttityylin ja sisällön monipuolistuminen ovat mielestäni tämän etusivun parhaita puolia. Yllä mainitsemasani yhtenäisessä otsikkotyylissä on käytetty mielikuvitukseksi lihavoitua, luultavasti anfangia jäljittelevää etukirjainta.

4.3.4. Rekonstruktio vuosien 1999–2001 etusivusta

Päätin omassa sivun rakenneluonnoksessani korostaa kolmen palstan jakoa ja tehdä etusivusta visuaalisemman. Palstoitus jakaa ja korostaa sisältöä tehokkaammin kuin pelkkä sisältöjen erotusviivoitus, jota käytin edellisessä leiskassani. Useampi palsta luo myös vaikutelman suuremmasta verkkopalvelusta, kun tietoa riittää useampaan palstaan. Käytin suunnittelussa pääväreinä sinistä ja oranssia (kuva 24), kuten alkuperäisessäkin etusivussa, mutta rohkeammin, suurempina väripintoina.

Kuva 23 Rakenneluonnos vuosien 1999–2001
etusivun rekonstruktiota varten

Yhtenäistin sivuston tekstityylejä käyttämällä vain kahta eri kirjasinta. Suunnittelin silti tekstityypeihin vaihtelevuuteen varioimalla linkkien tyylejä eri palstoissa. Monipuolinen valikoima tekstityylejä sivuilla on helppo keino saada sivustolle eloa ja monimuotoisuutta. Valitettavasti jotkut julkaisujärjestelmät kuitenkin rajoittavat erilaisten tekstityyliä määrää, jolloin variaatiota on vähemmän. Erilaisten palkkien käytöllä korostami-

Vantaan kaupunki

ASUKAS

VIERAILIJA

YRITTÄJÄ

Tietoa ja palveluita

[Palveluhakemisto](#)

[TietoVantaa - uutislehti](#)

[Kartat](#)

[Liikenne](#)

[Lomakkeita](#)

[Kirjastot](#)

[Oppilaitokset](#)

[Pöytäkirjat ja luottamuselimet](#)

[Lentokenttäkaupunki](#)

[Tilastoja Vantaalta](#)

Vantaan kaupunki
Kaupungintalo
Asematie 7
01300 Vantaa
Puhelinvaihe (09) 83911
info@vantaa.fi

Ajankohtaista

Nuorten VirtuaaliVandaalin 275
vastaajaa vaativat suurella
äänellä nuorisolle lisää
tekemistä

- > Myyrmäen aluetoimikunta pohti turvallisuutta ja
koulukysymyksiä
- > Hae kesälukemista kirjaston poistomyyynnistä
- > Turvatempaus Tikkuraitilla
- > Leipuriopettaja saa paikan
- > Ohjaajan paikka autistien palveluohjaukseen

Huvia ja hyötyä

[Tapahtumat](#)

[Keskusteluareena](#)

[Netropoli-foorumi](#)

[Helsingin pitäjän historiaa](#)

[Presidentti kävi Vantaalla](#)

[Kesäakatemia](#)

[Ehdotus rakennusjärjestykseksi](#)

[Haku](#)

[Linkkihakemisto](#)

[Palaute](#)

.....

Kuva 24 Ensimmäinen rekonstruktioversio vuosien 1999–2001 etusivusta

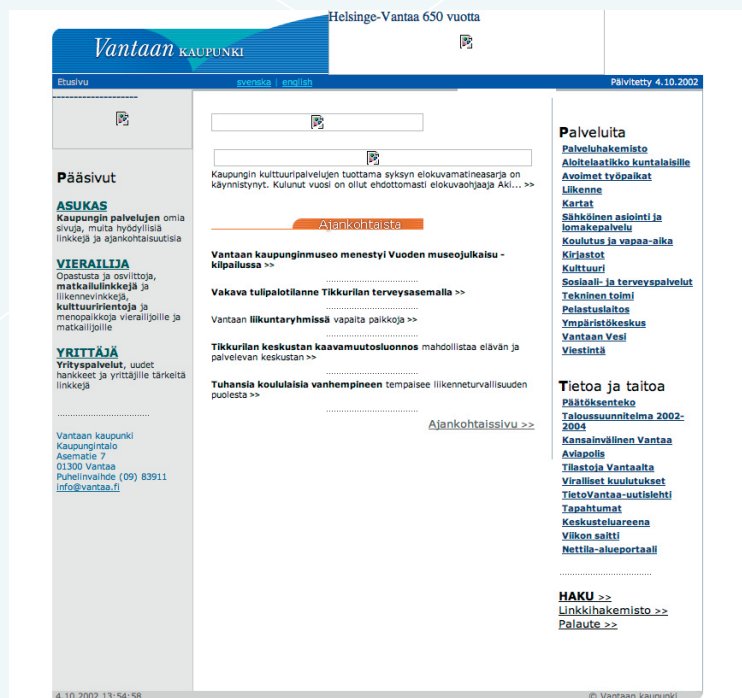
seen ja rajaamiseen sain ulkoasulle linjakkuutta, vaikka palkit rajaavatkin sisältöjä samalla julkaisujärjestelmille ominaiseen laatikkomaiseen muotoon.

Sijoitin yläosan taustalle valokuvan jäätyneestä joesta, talven symboliksi. Ajatuksena oli vuodenajan mukaan vaihtuvat yläkuvat, jotka voi tehdä valmiiksi, ja sivuston ylläpitäjä vaihtaa yläkuvan neljä kertaa vuodessa. Muokkasin yläkuvasta grafiikkaa, joka pakkautuu pienempään tiedostokokoon kuin valokuva. Oikeassa Vantaan etusivussa vuodelta 2001 oli kielivalikko tekstinä, mutta suunnittelin kielivalikon omaan ulkoasuuni lippuina, koska ne ovat visuaalisempia ja helposti löydettävissä. Lippujen käyttöä kritisoidaan yleensä siitä, että esimerkiksi suomenruotsalainen joutuu valitsemaan Ruotsin lipun halutesaan ruotsinkielisille sivuille, vaikka on Suomen kansalainen. En hyödynnä lippusymboleja valikossa juuri koskaan nykyisin, mutta vuosina 1999–2001 niitä näki edelleen, joten käytin lippuja tässä yhteydessä. Sijoitin sivuston yläosaan vielä visuaalisen ja bannerimaisen, oranssilla sävyllä korostetun valikon, josta eri käyttäjäryhmät: asukkaat, vierailijat ja yrittäjät pääsevät nopeasti käsiksi heille tarkoitettuun sisältöön.

Jarmo Kniivilä kommentoi suunnittelemaani ulkoasua liian tyylikkääksi kaupunkisivusto-kategoriaan, mutta toteaa tyyliuunnan olevan verrattain hyvin toteutettu. Kniivilä huomauttaa, että leiskastani puuttuva sivun alareunan päivitetty-teksti oli tärkeä elementti verkkosivuilla tarkastelemallani aikakaudella. Hänen kokemuksensa mukaan kaupungit olivat myös hyvin tarkkoja, että linkit olivat sinisellä värillä, jotta käyttäjät ymmärsivät ne varmasti linkeiksi. (Kniivilä, 2011.) Ruutukaappausaineistoni (liite 3) kaupunkisivuista sinisiä linkkejä löytyi etusivulta tällä ajanjaksolla Espoolta vuodelta 1999 ja Turulta vuosilta 2000 ja 2001. Jonkin muun värisiä linkkejä löytyi Vantaalta vuodelta 1999, Tampereelta vuodelta 2000 ja Espoolta vuodelta 2001. Päädyin muokkaamaan keskipalstan ajankohtaiset uutiset tummansinisiksi, mutta sinisiin sivupalkkeihin sijoitetut linkit jätin mustiksi ja valkoisiksi, jotta ne erottuisivat taustasta.

Migu Snäll kaipaasi ulkoasuuni enemmän varjoja sivun elementeille, koska varjostus oli todella suosittu tehoste tuohon aikaan. Hänen mielestään ”ankannokkien”, eli nuolimerkkien uutisotsikoiden edessä pitäisi olla tekstin kanssa samanvärisiä eikä vasempaan reunaan tasattuja, koska sellainen on liian tyy-

Kuva 25 Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 2002

liteltyä tälle ajanjaksolle. (Snäll, 2011.) Muutin ankannokkien värin samansävyiseksi siniseksi kuin otsikoidenkin, mutta jätin tasauksen vasempaan reunaan, koska mielestäni taseaus on helposti toteutettavissa HTML-koodilla.

4.3.5. Alkuperäinen Vantaan etusivu vuosina 2002–2003

Vantaan kaupungin etusivu ei Internet Archiven mukaan päivitty vuosina 2002 ja 2003 kuin sisällön ja pienten detaljien osalta¹². Oikean palstan otsikot ovat muuttuneet ja mainosbanneri on poistettu vuoden 2002 ja 2003 ruutukaappauksista, mutta nämä ovat sisällöllisiä eivätkä rakenteellisia visuaalisia muutoksia.

12 Vuoden 2002 etusivulla (kuva 25) keskimäinen palsta näyttää leveämmältä kuin vuoden 2001 ruutukaappauksessa (kuva 22), mutta luulen sen johtuvan arkiston virheellisestä tallennuksesta, koska vuoden 2002 muissa ruutukaappauksissa keskimäinen palsta on yhtä kapea kuin vuonna 2001

Vuonna 2003 Vantaan etusivu pysyy siis edelleen hyvin samanlaisena kuin kahtena edellisenä vuotena. Kenties uudistus vuonna 2000 on ollut niin arvokas investointi, ettei sivujen rakennetta muokata enää vuosittain. Kaupunki on voinut olla myös yksinkertaisesti niin tyytyväinen sivustoonsa, ettei uudistamistarvetta muutamaan vuoteen ollut. Todennäköisesti syy sivuston vähäisiin päivityksiin visuaalisuuden osalta on kuitenkin julkaisujärjestelmä, johon Vantaallakin on päädytty.

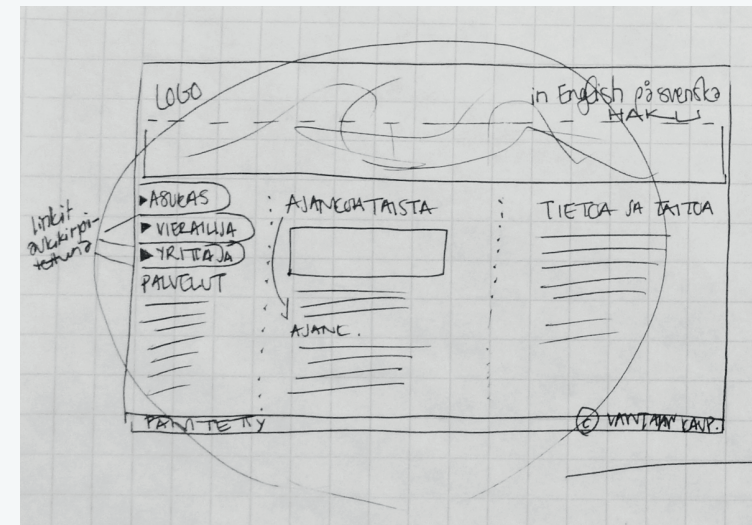
4.3.6. Rekonstruktio vuosien 2002–2003 etusivusta

Suunnittelin 2002–2003-vaikutteisen ulkoasun (kuva 27) lähes samalta pohjalta kuin edellisen ajanjakson ulkoasun, koska Vantaan todellinen etusivu oli pysynyt suhteellisen samanlaisena kolmen vuoden ajan. Tein sivupohjasta 900 pikselin levyisen, koska $1024 * 768$ resoluutiokoko alkoi jo yleistyä. Jälkeenpäin

Kuva 26 Rautalankaluonnos vuosien 2002–2003
etusivun rekonstruktiota varten

mietin, että 800 pikseliä leveä sivu olisi varmempi valinta, joten kavensin lopulliseen versioon sivua 100 pikselin verran.

Käytin väreinä edelleen sinistä ja oranssia. Muokkasin yläosan valokuvan sävyjä vain hieman, sillä valokuvia käytettiin jo pal-

PALVELUT

Palveluhakemisto A-Ö

Aloitelaatikko

Avoimet työpaikat

Kaavoitus ja kaupunkisuunnittelu

Kartat

Kirjasto

Koulutus ja vapaa-aika

Kulttuuri

Liikenne

Pelastuslaitos

Sosiaali- ja terveysterveyst

Sähköinen asiointi ja lomakepalvelu

Tekniset palvelut

Viestintä

Yhteis palvelupisteet

Ympäristökeskus

Vantaan kaupunki
Kaupungintalo
Asematie 7
01300 Vantaa
Puhelinvaihte (09) 83911
info@vantaa.fi

ASUKAS

Kaupungin palveluja, hyödyllisiä linkkejä ja ajankohtaisuuksia

VIERAILIJA

Opastusta ja osviittoja, matkailu- ja liikennevinkkejä sekä kulttuurierintoja ja menopaikkoja

YRITTÄJÄ

Yrityspalvelut, uudet hankkeet ja tärkeät linkit

AJANKOHTAISTA

Vantaan Barokki 4.-10.8.2002

Vantaan Barokki järjestetään tänä vuonna 10. kerran, ja vuoden teemana on eurooppalainen hovimusiikki.

Vantaan ohjatut liikuntaryhmät aloittavat toimintansa 2.9.2002

Elintarvikkeiden kylmäsäilytys sekä yleinen siisteys pizzerioissa parantunut

Hangool -projektin sivusto suomeksi ja somaliaksi

Rajatorpantien ja Jönsaksentien risteys yksi hankalimmista: Etuajo-oikeuden muuttuminen vaatii autoilijoilta suurta varovaisuutta

Hyönteisiä ja hyönteissyöjiä Mustavuorella

[Uutisarkisto](#)

TIETOA JA TAITOA

Tapahtumat

Keskusteluareena

Netropoli-foorumi

Helsingin pitäjän historiaa

Presidentti kävi Vantaalla

Kesäakatemia

Ehdotus rakennusjärjestykseksi

jon grafiikan sijaan, joten sävyjen karsiminen kuvakoon pienentämiseksi ei ollut enää niin olennaista. Poistin taivasta kuvan yläreunasta ja lisäsin hieman sinistä liukuväriä pilkottamaan rakennusten takaa, jotta kuva olisi ilmavampi eikä rajautuisi niin laatikkomaisesti kuin suorakaiteen muotoinen kuva. Suunnittelin koko etusivun muutenkin niin, ettei se näyttäisi tiukasti suorakaiteen muotoiselta vaan olisi avarampi. Tämän takia sekä sisältöalueen että sivun tausta ovat samalla valkoisella värillä. Ohuet oranssit viivat ja palkit rajaavat sisältöä ja siniset, bannerimaiset nostolaatikot johdattelevat kohderyhmät oikeaan paikkaan. Oranssi laatikko korostaa pääuutista ja siniset, ”an-kannokkia” tyylitellymmät nuolet ohjaavat painamaan linkkejä. Tällainen pienten elementtien tyylittely alkoi olla yhä yleisempää, joten lopputuloskin näytti harkitummalta ja tyyliteltyimmältä kuin aiempina ajanjaksoina.

Valitsemani palstajako olisi varmasti ollut haaste tekniselle koostajalle ja sivuston julkaisujärjestelmälle, koska kohderyhmien nostolaatikot rikkovat yläkuvan alapuolelta alkavan kolmi-palstaisuuden. Tällainen rakenne olisi vaatinut lisätyötä koostajalta tai julkaisujärjestelmän kehittäjältä. Kaikki haastateltavani

Marco Pajaria lukuun ottamatta kertoivat, että tekniset suunnittelijat antoivat yleensä varsin vapaat kädet suunnitteluun ja kannustivat suunnittelemaan ulkoasun, joka näytti itsestä hyvältä, vaikka tekninen koostaminen tulisi olemaan haastavaa. Tällaiseen yhdessä tekemiseen ja teknisten rajojen venyttelyyn luotan itsekin suunnittelussa, koska muuten asiat tulisi tehtyä aina varman päälle ja lopputulos olisi tylsä. Marco Pajarin kokemuksen mukaan kaikki koodarit eivät välttämättä halunneet hyödyntää HTML-kieltä kokonaisvaltaisesti ja viedä tekniikkaa eteenpäin, vaan tyytyivät helpompiin ratkaisuihin. Pajari kommentoi myös, että suunnittelemani ulkoasu voisi hyvin olla vuodelta 2002 tai 2003. (Pajari, 2011.)

4.3.7. Lopputulokset

Muokatessani suunnittelemani leiskoja lopullisiksi ulkoasuiksi päätin tehdä vielä yhden huomattavan muutoksen. Muokkasin Vantaan kaupungille suunnittelemani leiskat kuvitteellisen kaupungin, Vansion, ulkoasuiksi. Ruutukaappausaineistoni ei koostu aidoista vanhoista verkkosivuista, vaan niiden rekonst-

runktioista (Brügger, 2008, 157), joiden pohjalta suunnittelin omia tulkintojani tutkimani aikakauden ulkoasuista. Tuotannollisen työni lopputulos on siis rekonstruktion pohjalta tuotettu rekonstruktio, ikään kuin tosiasioihin pohjautuvan kuvitteellisuuden ilmentymä. Suunnittelemani ulkoasut olisivat visuaalisen ilmeensä puolesta voineet olla olemassa, mutta suunnitteluprojektissani ei kuitenkaan ollut asiakasta, jonka kanssa olisin suunnitellut kokonaisuuden, kuten todellisessa tapauksessa. Päätin huipentaa työni kuvitteellisuuden myös kuvitteellisella asiakkaalla.

Ensimmäisen aikakauden rekonstruktioon (kuva 28) päätin muuttaa yläkuvan ja sisältönosteiden fontin, kuten Maari Fabritius ja Sanna Veijalainen ehdottivat. Fabritiuksen suosittelema päätteetön Futura sopi mielestäni hyvin kokonaisuuteen. Koska yläkuvan ja nosteiden tekstit ovat erikoisfontilla, ne piti tallentaa läpinäkyvinä gif-kuvina, jolloin kuviin tulee vaalea rakeinen reunus. Ulkoasuni vaalea tausta häivyttää rakeisuuden. Vaikka Sanna Veijalaisen ehdottama kollaasi kuulosti hyvältä idealta, päädyin kuitenkin muokkaamaan sisältönostoista va-

likkomaisen kokonaisuuden, jossa kuvat on pyöreitä ja suurehkoja symboleita. Ratkaisu säilyttää sivuston linjakkuuden, jonka monikulmainen kollaasikuvio olisi voinut rikkoa. Pyöreät kuvasymbolit eivät myöskään vie niin paljon käyttäjän huomiota kuin suuri kollaasikuva, joka sopii paremmin päävalikon esittämiseen.

Toisen aikakauden rekonstruktio (kuva 29) näyttää lähes samalta kuin ensimmäinen versio. Muokkasin leiskaa vain vähän vaihtamalla keskimmäisen palstan uutisotsikot sinisiksi, kuten jo aiemmin mainitsin, sekä lisäämällä elementtien varjostusta hienovaraisesti. Asemoin myös päivitystekstin sivun alareunaan. Kolmannen aikakauden rekonstruktioita (kuva 30) muokkasin vähiten ainoastaan kaventamalla sivua.

.....

Kuva 28 Lopullinen rekonstruktio vuosien 1996–1998 etusivusta

Vansion kaupunki

ASUKAS

VIERAILIJA

YRITTÄJÄ

Tietoa ja palveluita

[Palveluhakemisto](#)

[TietoVansio - uutislehti](#)

[Kartat](#)

[Liikenne](#)

[Lomakkeita](#)

[Kirjastot](#)

[Oppilaitokset](#)

[Pöytäkirjat ja luottamuselimet](#)

[Lentokenttäkaupunki](#)

[Tilastoja Vansiosta](#)

Vansion kaupunki

Kaupungintalo

Asematie 70

91300 Vansio

Puhelinvaihe (09) 83911

info@vansio.fi

Ajankohtaista

[Nuorten VirtuaaliVandaalin 275 vastaajaa vaativat suurella äänellä nuorisolle lisää tekemistä](#)

> [Myyrmäen aluetoimikunta pohti turvallisuutta ja koulukysymyksiä](#)

> [Hae kesälukemista kirjaston poistomyynnistä](#)

> [Turvatempaus Tikkuraitilla](#)

> [Leipuriopettaja saa paikan](#)

> [Ohjaajan paikka autistien palveluohjaukseen](#)

Huvia ja hyötyä

[Tapahtumat](#)

[Keskusteluareena](#)

[Netropoli-foorumi](#)

[Helsingin pitäjän historiaa](#)

[Presidentti kävi Vansiossa](#)

[Kesäakatemia](#)

[Ehdotus rakennusjärjestykseksi](#)

[Haku](#)

[Linkkihakemisto](#)

[Palaute](#)

Copyright © 1999, Vansion kaupunki | Sivut on päivitetty 13.2.1999

.....

Kuva 29 Lopullinen rekonstruktio vuosien 1999–2001 etusivusta

PALVELUT

[Palveluhakemisto A-Ö](#)
[Aloitelaatikko](#)
[Avoimet työpaikat](#)
[Kaatotus ja kaupunkisuunnittelu](#)
[Kartat](#)
[Kirjasto](#)
[Koulutus ja vapaa-aika](#)
[Kulttuuri](#)
[Liikenne](#)
[Pelastuslaitos](#)
[Sosiaali- ja terveyspalvelut](#)
[Sähköinen asiointi ja lomakepalvelu](#)
[Tekniset palvelut](#)
[Viestintä](#)
[Yhteis palvelupisteet](#)
[Ympäristökeskus](#)

Vansion kaupunki
 Kaupungintalo
 Asematie 70
 91300 Vansio
 Puhelinvaihe (09) 83911
info@vansio.fi

ASUKAS

Kaupungin palveluja, hyödyllisiä linkkejä ja ajankohtaisuuksia

VIERAILIJA

Opastusta ja osviittoja, matkailu- ja liikennevinkkejä sekä kulttuurierintoja ja menopaikkoja

YRITTÄJÄ

Yrityspalvelut, uudet hankkeet ja tärkeät linkit

AJANKOHTAISTA

Vansion Barokki 4.-10.8.2002

Vansion Barokki järjestetään tänä vuonna 10. kerran, ja vuoden teemana on eurooppalainen hovimusiikki.

Vansion ohjatut liikuntaryhmät aloittavat toimintansa 2.9.2002

Elintarvikkeiden kylmäsäilytys sekä yleinen siisteys pizzerioissa parantunut

Hangool -projektin sivusto suomeksi ja somaliaksi

Rajatorpantien ja Jönsaksentien risteys yksi hankalimmista: Etuajo-oikeuden muuttuminen vaatii autoilijoilta suurta varovaisuutta

Hyönteisiä ja hyönteissyöjiä Mustavuorella

Uutisarkisto

TIETOA JA TAITOA

[Tapahtumat](#)
[Keskusteluareena](#)
[Nettopoli-foorumi](#)
[Helsingin pitäjän historiaa](#)
[Presidentti kävi Vansiossa](#)
[Kesäakatemia](#)
[Ehdotus rakennusjärjestykseksi](#)

:
 :
 : Kuva 31 Espoon kaupungin etusivu vuodelta 1997

Kun olin saanut lopullisen leiskat valmiiksi selasin ruutukaappausaineistoa ja huomasin, että Espoon kaupungin etusivu vuodelta 1997 (kuva 31) näytti hyvin samanlaiselta kuin suunnittelemani 1996–1998-vaikutteinen leiska. Yhteensattuma on nolo, sillä Espoon sivusto kuuluu aineistooni ja kyseessä on naapurikunnat. Todellisessa tilanteessa olisin varmasti tutustunut kilpailijoiden verkkosivuihin, etten tekisi vahingossakaan mitään vastaavaa, mutta tällä kertaa en ollut tarpeeksi tarkkavainen.

5. Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön idean kypsyttely vei pitkään miettiessä kuinka yhdistäisin verkkosivujen historian tarkastelun, oman tuotannollisen tekemisen ja pääsisin vielä haastattelemaan alan pioneereja. Myös opinnäytetyön tekeminen venyi työskennellessäni täysipäiväisesti koko opinnäytetyöprojektin ajan. Aiheen kiinnostavuus ja tärkeys itselleni on kuitenkin saaneet aina jatkamaan. Matka on ollut itselleni päämäärää tärkeämpi opinnäytetyöni alusta saakka ja olen oppinut matkalla valtavasti sekäalani alkuvuosien visuaalisesta maailmasta, verkkosivujen suunnittelijoista että itsestäni sekä suunnittelijana että tutkielman tekijänä. Tuotannollinen lopputulokseni, suunnittelemani ulkoasut, ovat ikään kuin visuaalisia yhteenvetoja tutkimastani aikakaudesta.

Verkkosivut muuttuivat vuosina 1996–2003 sähköisistä esitteistä viimeistellyiksi ja monimuotoisiksi palvelukokonaisuuksiksi, joille ovat muodostaneet omat, internetille ominaiset tavat tarjota tietoa painetuista esitteistä poimitun informaation sijaan. Visuaalinen suunnittelu alkoi teknisten porsaanreikien hyväksikäytöllä rajoituksia venytellen ja on sitä tavallaan vie-

lä tänäkin päivänä, sillä kaikki ei ole edelleenkaan mahdollista verkkosivuja suunniteltaessa, vaan rajoja täytyy vieläkin venyttää yhteistyössä teknisen koostajan kanssa. Tutkimani ajanjakson tekniikkaan perehtyessäni opin ymmärtämään paremmin kontekstin, jonka puitteissa vanhoja sivuja tulisi tarkastella. Vanhat verkkosivustot eivät enää näytä mielestäni pelkästään huvittavilta ja tyyliittömiltä, kun ymmärrän sivujen tekniset taustat. Omaksuin myös haastattelujen avulla suunnittelutyön muuttumisen vaikutukset visuaaliseen lopputulokseen. Alkuvuosien säännöttömyys, kokeilemisen into sekä käytäntöjen vakiintuminen erottuivat ruutukaappausaineistostani paremmin kuultuani alan pioneerien mietteitä uransa alkuaajoista.

Verkkosivujen rekonstruointi oman suunnittelun kautta on ollut itselleni uusi ja inspiroiva tapa tutkia vanhoja sivustoja. En olisi saanut niistä läheskään niin paljon irti pelkästään selaamalla verkkosivuarkistoja internetissä ja kirjaamalla huomioitani ylös. Suunnittelutyössä jouduin todella miettimään miten ajalle ominaiset tekniset ja tyylliseikat toimivat käytännössä saadakseni aikaan visuaalisesti miellyttävän lopputulok-

sen, joka tuntuu myös aidolta tutkimani ajanjakson tuotokselta. Suunnittelijataustastani oli ehdottomasti hyötyä, sillä pystyin käyttämään omaa ammatillista suunnitteluosaamistani tutkimusmenetelmänä muistitiedon lisäksi tässä opinnäytetyössä.

Muistitiedon kerääminen teemahaastatteluilla sopi mielestäni menetelmäksi suunnittelutyön ja ajankuvan kartoitukseen. Sain suunnittelijoiden kommentit kaupan päälle, joka lisäsi varmuuttani siitä, että olin omaksunut tutkimani ajanjaksot asianmukaisesti suunnitellessani ulkoasuja. Jos aikataulujen sovittaminen ei olisi niin haastavaa, olisin ehdottomasti halunnut järjestää yksilöhaastattelujen lisäksi myös ryhmähaastatteluja. Tällöin haastateltavat olisivat voineet pohtia asioita yhdessä ja muistaa jotakin sellaista, jota kysymykseni eivät nostaneet yksilöhaastatteluissa esiin. Pelkkiä ryhmähaastatteluja en silti tekisi, sillä kaikki eivät ole kotonaan ryhmätilanteissa, jolloin huomionarvoisia asioita voisi jäädä sanomatta. Muistelussa on mielestäni tärkeää antaa muistelijalle aikaa ja tilaa.

Haastatteluissa näyttämäni tulostetut ruutukaappauskuvat olivat tärkeä osa haastateltavien eläytyessä takaisin uransa alkuvuosiin. Paperiversioista näki periaatteen, mutta tietokoneen näytöltä katseltaessa kuvat olisivat päässeet vielä paremmin oikeuksiinsa värien toistuessa oikein ja näytön taustavalon korostaessa värejä. Kuvaruudun kanssa ongelmana on kuvien hidas selailu ja vertailu, joka on tulosteiden kanssa helppoa, kun pöydälle mahtuu useita papereita vierekkäin. Ryhmähaastattelussa voisi käyttää esimerkiksi valkokankaalle heijastettavaa kuvakokoelmaa jokaiselle jaettavien tulosteiden lisäksi. Yksilöhaastatteluissa tällainen menettely saattaisi tuntua liian massiiviselta ja loitontaa fyysisesti haastateltavaa haastattelijasta sekä häiritä keskustelunkulkua, kun sekä haastattelija että haastateltava kääntäisivät katseensa usein valkokankaalle, pois keskustelukumppanista.

Haastattelut olivat antoisin osa opinnäytetyöni teossa. Voisin jopa sanoa, että keskustelut vanhempien suunnittelijoiden

kanssa kehittivät minua suunnittelijana, sillä sain keskusteluita paljon ajateltavaa. Oli myös hienoa havaita haastatteluita tehdessä sama seikka, jonka Maari Fabritius kiteytti: *“Alan kehitys on ollut positiivista, mutta mikään ei ole radikaalisti muuttunut, sillä ihmiset tekevät edelleen töitä.”* (Fabritius, 2011). Ala elää teknisen kehityksen mukana, mutta ihmiset muodostavat ytimen, joka tekniikkaa seuraa, hyödyntää ja kehittää. Suunnittelutyö oli oikeastaan hyvin samanlaista tutkimallani aikakaudella kuin tänä päivänäkin. Jopa sata nettivuotta sitten tapahtuneet asiat eivät tunnu enää läheskään niin kaukaisilta kuin ennen opinnäytetyöni aloittamista.

Lähteet

Haastattelut

Fabritius, M. 18.2.2011
Kniivilä, J. 25.2.2011
Pajari, M. 25.3.2011
Snäll, M. 18.3.2011
Veijalainen, S. 18.2.2011

Kirjallisuus

Adobe Flash Player. Wikipedia, 2012. Saatavilla: <http://en.wikipedia.org/wiki/Adobe_Flash_Player> [luettu 5.2.2012].

Bangemann et al., 1994. *Europe and the Global Information Society. Bangemann report recommendations to the European Council*. Saatavilla: <http://www.epractice.eu/files/media/media_694.pdf> [luettu 20.2.2012].

Browser wars. Wikipedia, 2012. Saatavilla: <http://en.wikipedia.org/wiki/Browser_wars#cite_note-7> [luettu 2.2.2012].

Brügger, N., 2008. The Archived Website and Website Philology. A New Type of Historical Document? *Nordicom Review*. 29(2). 155–175. Saatavilla: <http://www.nordicom.gu.se/common/publ_pdf/269_brugger.pdf> [luettu 6.1.2012].

Bumb map, Wikipedia, 2011. Saatavilla: <http://en.wikipedia.org/wiki/Bump_mapping> [luettu 28.2.2012]

Fingerroos, O. ja Haanpää, R., 2006. Muistitietotutkimuksen ydinkysymyksiä. Teoksessa O. Fingerroos, R. Haanpää, A. Heimo ja U-M. Peltonen, toim. 2006. *Muistitietotutkimus. Metodologia kysymyksiä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Finlex, 2007. Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä 28.12.2007/1433. *Suomen laki* [online] Saatavilla: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071433>> [luettu 28.2.2012]

Finlex, 2007. Tekijänoikeuslaki 14.10.2005/821. *Suomen laki* [online] Saatavilla: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>> [luettu 28.2.2012]

Hatva, A., 1998. *Esteettinen ja toimiva verkkojulkaisun ulkoasu*. Helsinki: Edita.

Heinonen, M., 2008. *Verkkomedian käyttö ja tutkiminen. Iltalehti Online 1995–2000*. VTT Helsingin yliopisto. Helsinki: Helsingin yliopisto, Viestinnän julkaisuja 15. Saatavilla: <<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/42162/verkkomed.pdf?sequence=2>> [luettu 15.2.2012].

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P., 2010. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

HTML. Wikipedia, 2012. Saatavilla: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Html>> [luettu 25.5.2012]

Hyysalo, S., 2009. *Käyttäjä tuotekehityksessä. Tieto, tutkimus, menetelmät*. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.

Internet Archive. Saatavilla: <<http://www.archive.org/>> [luettu 5.2.2012].

Järvinen, A. ja Mäyrä, I., 2000. Kulttuuri muodonmuutosten ajalla. Teoksessa A. Järvinen ja I. Mäyrä, toim. 2000. *Johdatus digitaaliseen kulttuuriin*. 2. painos. Tampere: Vastapaino.

Kansalliskirjasto, 2009. *Kansalliskirjasto avasi suomalaisen verkkoarkiston*. [online], 2.4.2009, Saatavilla: <<http://www.kansalliskirjasto.fi/uutiset/1238493548518.html>> [luettu 8.1.2012].

Karvonen, E., 1999. *Teknologinen determinismi*. Tiedotustutkimus 22, 4, 82–89.

Kasvi, J., 2011. 15 vuoden aukko kansakunnan muistissa. *Vihreän Langan Taisteluparit-blogisarja*, [blogi] 10.3.2011. Saatavilla: <<http://www.vihrealanka.fi/blogi/15-vuoden-aukko-kansakunnan-muistissa>> [luettu 10.1.2012].

Kotamraju, N. P., 2003. "Kaikenlaista hässäkkää" - WWW-suunnittelun taito, *Mediumi* 2.2., [online] Englanninkielisestä alkutekstistä suomentanut A. Järvinen. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20071014002225/http://www.m-cult.net/mediumi/>> [luettu 21.2.2012].

Kuokkanen, N., Toivola, T. ja Väänänen, T., 1999. *Uusmediatoimiala Suomessa 1999*. Helsinki: LTT-tutkimus Oy.

Kääriäinen M., Kujala A. ja Saikanmäki, A., 2000. *Laajakaista kaikille? Tekniset ja taloudelliset edellytykset Suomessa*. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 41/0.

Laajakaista. Wikipedia, 2011. Saatavilla: <<http://fi.wikipedia.org/wiki/Laajakaista>> [luettu 25.5.2012].

Lie, H. ja Bos, B., 1999. The CSS saga. Teoksessa *Cascading Style Sheets, designing for the Web*. 2. painos. Saatavilla: <<http://www.w3.org/Style/LieBos2e/history/>> [luettu 31.1.2012].

Lietsala, K. ja Sirkkunen, E., 2008. *Social media. Introduction to the tools and processes of participatory economy*. Tampere: Tampereen yliopisto, Hypermedialaboratorion verkkojulkaisuja - Hypermedia Laboratory Net Series 17

Malmirae, P., Linjama, T., Sirola, H. ja Veistola, P., 1998. *Kotisivun tekeminen*. Jyväskylä: Teknolit Oy.

Medianomi. Wikipedia, 2010. Saatavilla: <<http://fi.wikipedia.org/wiki/Medianomi>> [luettu 2.2.2012].

Microsoft, 1996. *Microsoft Internet Explorer Web Browser Available on All Major Platforms, Offers Broadest International Support*. [lehdistötiedote], 30.4.1996, Saatavilla: <<http://www.microsoft.com/presspass/press/1996/apr96/ie-mompr.msp>> [luettu 31.1.2012].

OPM, 2001. *Opetusministeriön Sisältötuotanto -työryhmän väliraportti 1*. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2001/liitteet/opm_528_valiraportti_1.pdf?lang=fi> [luettu 2.2.2012].

Paasonen S., 2003. Erityisyyttä, edistysuskoa ja amnesiaa – Internet-tutkimuksen hankalat määritelmät *Mediumi 2.2.*, [online] Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20071014002225/http://www.m-cult.net/mediumi/>> [luettu 21.2.2012].

Paasonen, S., 2006. Mikä maa, mikä media? Verkkoviestinnän tutkimus ja mediaymmärrys. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen ja M. Villi toim. 2006. *Verkkoviestintäkirja*. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.

Pelkonen, T. et al., 2003. *Digimedia 2003 – Nykytila ja kasvunäkymiä*. Helsinki: LTT-Tutkimus Oy.

Pelkonen, T. ja Vehmasaho, U., 2006. *Bittivirtaa, kuohuntaa ja arkipäivää. MINDTREK 1997-2006*. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy Juvenas Print.

Portelli, A., 2006. Mikä tekee muistitietotutkimuksesta erityisen? Teoksessa, O. Fingerroos, R. Haanpää, A. Heimo, ja U-M. Peltonen, toim. 2006. *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Pöysä, J., 1997. *Jätjän synty. Tutkimus sosiaalisen kategorian muotoutumisesta suomalaisessa kulttuurissa ja itäsuomalaisessa metsätyöperinteessä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Raittila, P., Olin, N. ja Stenvall-Virtanen, S., 2006. *Viestintäkoulutuksen nousukäyrä – monta tietä unelma-ammattiin ja suuriin pettymyksiin*. Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet-tutkimusprojektin loppuraportti. Tampere: Tampereen yliopisto.

Ruokonen, J. ja Väänänen, T., 1997. *Tutkimus suomalaisesta uusmediateollisuudesta 1997*. Helsinki: G-Print. Saatavilla: > <<http://www.uiah.fi/mediastudio/survey/yritys.html>> [luettu 10.1.2012].

Sapnar Ankerson, M., 2009. From Old to New and Back Again: Broadcast Histories, Software Studies, and the Work of Web Historiography. Esitelmäpaperi *The Future is Prologue: New Media, New Histories?* International Communication Associationin (ICA) järjestämässä esikonferenssissa, jonka organisoivat New Media & Society, The University of Illinois at Chicago ja the Communication History Interest Group of the ICA. Chicago, 21. toukokuuta 2009, University of Chicago.

Siegel, D., 1997. *Creating Killer Web Sites*. 2. painos. Indianapolis: Hayden Books.

Sitra, 1998. *Elämänlaatu, osaaminen ja kilpailukyky. Tietoyhteiskunnan strategisen kehittämisen lähtökohdat ja päämäärät*. Helsinki: Sitra 206.

Suomen virallinen tilasto (SVT), 2.11.2004. *Tietotekniikan käyttö yrityksissä* [verkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/icte/2004/icte_2004_2004-11-02_tie_001.html> [luettu 25.2.2012].

Suominen, J., 2000. *Sähköaivo sinuiksi, tietokone tutuksi. Tietotekniikan kulttuurihistoriaa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurintutkimuskeskuksen julkaisuja 67

Suominen, J., 2009. Johdannoksi: netin kulttuurihistoriaa. Teoksessa P. Saarikoski, J. Suominen, R. Turtiainen ja S. Östman, 2009. *Funetista Facebookiin: Internetin kulttuurihistoria*. Helsinki: Gaudeamus.

Suominen, J. Historiallinen verkkotutkimus – mieli, lähteet, kokonaisuus. Teoksessa, S. Laaksonen, J. Matikainen ja M. Tikka, toim. *Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Julkaisematon.

Tasajärvi, L., 2004. A Brief History of the Demoscene. Teoksessa L. Tasajärvi, *Demoscene: the Art of Real-time*, 2004. Helsinki: Even Lake Studios.

Tolvanen, P., 2007. *Web-sisällönhallintajärjestelmä – ominaisuudet ja käyttöönotto*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Tietojenkäsittelytieteiden laitos. Saatavilla: <<http://www.projekti55.fi/tutkielmat/2007-gradu-web-sisallonhallintajarjestelma.pdf>> [luettu 5.2.2012].

Tilastokeskus, 2003. *Laajakaista jo yli puolella yrityksistä*. [verkkotiedote] Saatavilla: <<http://tilastokeskus.fi/ajk/tiedotteet/v2003/232tts.html>> [luettu 25.2.2012].

Ukkonen, T., 2000. Muistitieto tutkimuksen kohteena ja aineistona. *Folkloristiikan ja perinteentutkimuksen aikakausjulkaisu Elore 2/2000*, Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry. Saatavilla: <http://cc.joensuu.fi/~loristi/2_00/ukk200.html> [luettu 26.1.2012].

W3C, 1999. *Imagemaps*. W3C:n suositus, 24.12.1999. *HTML 4.01 Specification*. Saatavilla: <<http://www.w3.org/TR/html401/struct/objects.html#h-13.6>> [luettu 25.2.2012].

Wayback Machine, Internet Archive. Saatavilla: <http://www.archive.org/about/faqs.php#The_Wayback_Machine> [luettu 5.2.2012].

Wellman, B., 2008. The Three Ages of Internet Studies: Ten, Five and Zero Years Ago. *New Media & Society* 6:1, 123–129.

Östman, S., 2009. Onko netille aikaa? Teoksessa P. Saarikoski, J. Suominen, R. Turtiainen ja S. Östman, 2009. *Funetista Facebookiin: Internetin kulttuurihistoria*. Helsinki: Gaudeamus.

Östman, S., 2010. Kun tutkijakokelas käyttäjätestauksen muistitiedoksi muutti – Pori Jazz 2008 mobiilivideokokeilujen rekonstruointia. Teoksessa J. Multisilta, M. Mäenpää ja J. Suominen, toim. 2010. *Yhdessä ja liikkeellä. Mobiili sosiaalinen media*. Pori: Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja 21. Turun yliopisto.

Liitteet

Liite 1

Haastattelukysymykset teemoittain

SUUNNITTELIJOIDEN TAUSTA

(koulutus, työkokemus, harrastuneisuus)

- Milloin aloit suunnitella verkkosivujen ulkoasuja? Miksi?
- Millainen on koulutustaustasi?
- Miten päädyit alalle?
- Missä paikoissa ja työtehtävissä olet työskennellyt?
- Mitä teet tällä hetkellä työksesi?

TYÖYMPÄRISTÖ

(välineet, asiakkaat, työpaikat, työtahti)

- Millaisilla välineillä (laitteisto, ohjelmistot) suunnittelit vuosina 1996–2003?
- Miten tekniikan kehittyminen vaikutti työtehtäviisi ja työskentelytapaasi visuaalisena suunnittelijana?
- Minkälaisella porukalla verkkosivuja suunniteltiin?
- Millainen työtapo ja -tahti toimistoissa oli?

- Millaisia toimeksiantoja, toiveita ja vaatimuksia asiakkailla oli? Kuinka perillä asiakkaat olivat verkkomaaailmasta?
- Jos olet edelleen alalla, miten 1996–2003 työympäristö erosi tämänhetkisestä?

SUUNNITTELUTYÖ

(trendit, tekniikka, mahdollisuudet, rajoitukset, työtavat)

- Oliko visuaalisella suunnittelulla verkkoon jotain periaatteita tai sääntöjä?
- Millaisia mahdollisuuksia visuaalisella suunnittelulla verkkoon oli verrattuna aiempaan, perinteiseen graafiseen suunnitteluun?
- Millaisia rajoitteita verkkoympäristö ja tekniikka asettivat visuaaliselle suunnittelulle?
- Kuinka perillä olit tekniikasta ja kuinka paljon se vaikutti suunnittelutyöhösi?
- Muistatko jotain suunnittelutrendejä?
- Jos olet edelleen alalla, miten 1996–2003 suunnittelutyö erosi tämänhetkisestä?
- Oliko verkkosivujen visuaalisessa suunnittelussa jotain selkeitä virstanpylväitä?

Liite 2

Kuvat

Kuva 1. Pelkonen, T. et al., 2003. Digimediasektori ja hype. Teoksessa Pelkonen, T. et al. *Digimedia 2003 – Nykytila ja kasvunäkymiä*. Helsinki: LTT-Tutkimus Oy, 19.

Kuva 2. Waari, Jarkko ja Waari, Jaana, 2012. Varhaisten Internet Explorer ja Netscape Navigator –selainversioiden tukemat visuaalisen ominaisuudet. Teoksen Malmirae, P. et al., 1998. *Kotisivun tekeminen* pohjalta tuotettu kaavio. Jyväskylä: Teknolit Oy, 14–17.

Kuva 3. Wikipedia [viitattu 31.1.2012]. *Market share for several browsers between 1995 and 2010*. Saatavilla: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Browser_Wars.svg.

Kuva 4. Internet Archive [viitattu 29.10.2010]. *Tampereen kaupungin etusivu vuodelta 1996 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19961125155450/http://tampere.fi/>>

Kuva 5. Internet Archive [viitattu 29.10.2010]. *Opetusministeriön etusivu vuodelta 1996 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19961229131414/http://www.minedu.fi/>>

Kuva 6. Internet Archive [viitattu 2.11.2010]. *Oulun yliopiston etusivu vuodelta 1998 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19981212031649/http://www oulu.fi/>>

Kuva 7. Internet Archive [viitattu 2.11.2010]. *Osuuspankin etusivu vuodelta 1998 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19981212031646/http://www.osuuspankki.fi/>>

Kuva 8. Internet Archive [viitattu 2.11.2010]. *Tapiolan etusivu vuodelta 1998 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19981212033238/http://www.tapiola.fi/>>

Kuva 9. Internet Archive [viitattu 5.11.2010]. *Iittalan etusivu vuodelta 2000 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <http://web.archive.org/web/20001015200124/www.iittala.fi/index_main.html>

Kuva 10. Internet Archive [viitattu 7.11.2010]. *Espoon kaupungin etusivu vuodelta 2001 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010202082500/http://espoo.fi/>>

Kuva 11. Internet Archive [viitattu 5.11.2010]. *Särkänniemen popup-ikkunaan avautuva alasivu vuodelta 1999 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19991128063648/www.sarkanniemi.fi/jsindex.html>>

Kuva 12. Internet Archive [viitattu 8.11.2010]. *Puolustusvoimien etusivu vuodelta 2003 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031213020545/http://www2.mil.fi/>>

Kuva 13. Internet Archive [viitattu 8.11.2010]. *Tapiolan etusivu vuodelta 2002 ruutukaappausaineistostani*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021127102948/http://tapiola.fi/>>

Kuva 14. Internet Archive [viitattu 5.2.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 1996*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19961201114212/http://www.vantaa.fi/>>

Kuva 15. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin sisäinheittosivu vuodelta 1997*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19970218163726/http://www.vantaa.fi/>>

Kuva 16. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 1997*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19970415131348/http://www.vantaa.fi/suomi.htm>>

Kuva 17. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 1998*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19981205191322/http://www.vantaa.fi/>>

Kuva 18. Waari, Jaana, 2012. *Rakenneluonnos vuosien 1996–1998 etusivun rekonstruktiota varten*.

Kuva 19. Waari, Jaana, 2012. *Ensimmäinen rekonstruktioversio vuosien 1996–1998 etusivusta*.

Kuva 20. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 1999*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19991005054753/http://www.vantaa.fi/>>

Kuva 21. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 2000*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20000830141243/http://www.vantaa.fi/cgi-bin/index.cgi>>

Kuva 22. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 2001*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010620232834/http://www.vantaa.fi/>>

Kuva 23. Waari, Jaana, 2012. *Rakenneluonnos vuosien 1999–2001 etusivun rekonstruktiota varten*.

Kuva 24. Waari, Jaana, 2012. *Ensimmäinen rekonstruktioversio vuosien 1999–2001 etusivusta*.

Kuva 25. Internet Archive [viitattu 5.3.2012]. *Vantaan kaupungin etusivu vuodelta 2002*. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021123155724/http://www.vantaa.fi/>>

Kuva 26. Waari, Jaana, 2012. *Rakenneluonnos vuosien 2002–2003 etusivun rekonstruktiota varten*.

Kuva 27. Waari, Jaana, 2012. *Ensimmäinen rekonstruktioversio vuosien 2002–2003 etusivusta*.

Kuva 28. Waari, Jaana, 2012. *Lopullinen rekonstruktio vuosien 1996–1998 etusivusta.*

Kuva 29. Waari, Jaana, 2012. *Lopullinen rekonstruktio vuosien 1999–2001 etusivusta.*

Kuva 30. Waari, Jaana, 2012. *Lopullinen rekonstruktio vuosien 2002–2003 etusivusta.*

Kuva 31. Internet Archive [viitattu 29.10.2010]. *Espoon kaupungin etusivu vuodelta 1997 ruutukaappausaineistostani.*
Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19970607173904/http://www.espoo.fi/>>

Liite 3

Lista ruutukaappausaineiston verkkosivuista

1996

Akava. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961230212502/http://www.akava.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Finnair. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961104180508/http://www1.finnair.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Ilta-lehti. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961106151341/http://www.iltalehti.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Maa- ja metsätaloushallinto. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961111082035/www.mmm.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Mallitoimisto Modelboom. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961230123021/http://www.modelboom.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Me Naiset. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961110223626/http://www.menaiset.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

MTV3. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961224113048/http://www.mtv3.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Opetusministeriö. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961229131414/http://www.minedu.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Otava. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961229171733/http://www.otava.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Pirkka. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961222013556/http://www.pirkka.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

SDP. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961226181650/http://www.sdp.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Särkänniemi. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961230155309/http://www.sarkanniemi.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Tampereen kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961125155450/http://tampere.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Turun kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961223190329/http://www.turku.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Vantaan kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961201114212/http://www.vantaa.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

1997

Espoon kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970607173904/http://www.espoo.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19971210092224/http://www.mmm.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Me Naiset. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970412215802/http://www.menaiset.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Suomen tasavallan presidentti. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970217143003/http://www.tpk.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Oulun yliopisto. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19971211073212/http://www oulu.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Posti. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970414124955/www.posti.fi/kotisivu.html>>

[luettu 29.10.2010]

Puolustusvoimat. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970211070108/www.mil.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Radio 957. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970103025206/http://www.radio957.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Rantasipi. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970414211240/http://www.rantasipi.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Tiedekeskus Heureka. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970104150709/http://www.heureka.fi/index.html>>

[luettu 29.10.2010]

Turun kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19970716181828/http://turku.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

VR. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19971210213610/http://www.vr.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

Yleisradio. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19971211173107/http://www.yle.fi/>>

[luettu 29.10.2010]

1998

Diabetesliitto. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981203123530/http://www.diabetes.fi/index.html>>

[luettu 2.11.2010]

Helsingin kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212025530/http://www.hel.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Ilmatieteen laitos. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19961228024545/www.fmi.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Ilta-lehti. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19990204034423/http://www.iltalehti.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Lemminkäinen. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212030529/http://www.lemminkainen.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Marimekko. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19980111085907/http://www.marimekko.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Me Naiset. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981207030651/http://www.menaiset.fi/index.html>>

[luettu 2.11.2010]

Oriola. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212031636/http://www.oriola.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Osuuspankki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212031646/http://www.osuuspankki.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Oulun yliopisto. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212031649/http://www oulu.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Rantasipi. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212032215/http://www.rantasipi.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Tapiola. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19981212033238/http://www.tapiola.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

Turun kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19980512030028/http://turku.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

VR. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19980202065331/http://www.vr.fi/>>

[luettu 2.11.2010]

1999

Espoon kaupunki. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19990428075823/http://www.espoo.fi/>>

[luettu 5.11.2010]

Hartwall. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19990429091431/http://www.hartwall.fi/>>

[luettu 5.11.2010]

Isku. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19990429043913/http://www.isku.fi/>>

[luettu 5.11.2010]

Kauppalehti. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19990208004949/http://kauppalehti.fi/>>

[luettu 5.11.2010]

Marimekko. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19990424094929/http://www.marimekko.fi/>>

[luettu 5.11.2010]

Mediatoimisto Dagmar. Saatavilla <http://web.archive.org/web/19990829021855/www.palvelukeskus.net/cgi-bin/dagmar/tiedote.pl?ryhma=uutis&ryhma2=tapaht&form=index_0.html> [luettu 5.11.2010]

Radio 957. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19991114010537/http://www.radio957.fi/>>

[luettu 5.11.2010]

SDP. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19990125103107/http://www.sdp.fi/>> [luettu 5.11.2010]

Sinkut.net. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19990508072350/http://sinkut.net/>>

[luettu 5.11.2010]

Sonera. Saatavilla <<http://web.archive.org/web/19991114113515/http://www.sonera.fi/index.html>>

[luettu 5.11.2010]

Suunto. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/19991119004609/http://www.suunto.fi/>> [luettu 5.11.2010]

Särkänniemi. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19991128063648/www.sarkan-niemi.fi/jsindex.html>>

[luettu 5.11.2010]

Turun yliopisto. Saatavilla:

<<http://web.archive.org/web/19991012134208/http://www.utu.fi/index.html>>

[luettu 5.11.2010]

Vantaan kaupunki. Saatavilla:
<<http://web.archive.org/web/19991118164324/http://www.vantaa.fi/>>
[luettu 5.11.2010]

2000

Akava. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001019031200/http://www.akava.fi/index.html>>
[luettu 7.11.2010]

EMI Finland. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20000302110442/http://www.emi.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Erityisalojen toimihenkilöliitto ERTO. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001117011200/http://www.erto.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Iittala. Saatavilla: <http://web.archive.org/web/20001015200124/www.iittala.fi/index_main.html> [luettu 5.11.2010]

Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001204235500/http://www.mmm.fi/>> [luettu 5.11.2010]

Neste. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001109171600/http://www.neste.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Puolustusvoimat. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001205195400/http://www.mil.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Saunalahti. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20000828130648/saunalahti.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Tampereen kaupunki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20000301003509/http://www.tampere.fi/>> [luettu 5.11.2010]

Turku Energia. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001018215116/http://www.turkuenergia.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Turun kaupunki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20000229213756/http://turku.fi/>> [luettu 5.11.2010]

YLE. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20001205122200/http://www.yle.fi/>> [luettu 7.11.2010]

2001

Diabetesliitto. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20011218194037/http://www.diabetes.fi/index.html>> [luettu 7.11.2010]

Iltaalehti. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010702044550/http://www.iltalehti.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Iso-Syöte. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010923003712/www.isosyote.com/>> [luettu 7.11.2010]

Espoon kaupunki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010202082500/http://espoo.fi/>> [luettu 7.11.2010]

HIM. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010708193155/www.heartagram.com/>> [luettu 7.11.2010]

John Nurminen. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20011201031506/www.johnnurminen.com/fi/index.html>> [luettu 7.11.2010]

Mallitoimisto Modelboom. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010301095053/http://www.modelboom.fi/>> [luettu 7.11.2010]

MTV3. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20020328172759/www.mtv3.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Opetusministeriö. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20010130095200/http://www.minedu.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Radio Helsinki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20011102085043/http://www.radiohelsinki.fi/>> [luettu 7.11.2010]

Radio Mafia. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20011007073931/http://www.yle.fi/radiomafia/>> [luettu 7.11.2010]

Turun kaupunki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20011129011424/http://turku.fi/>> [luettu 7.11.2010]

YLE. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20011209002444/http://www.yle.fi/>> [luettu 7.11.2010]

2002

Akava. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021128203045/http://www.akava.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Espoon kaupunki. Saatavilla: <http://web.archive.org/web/20020601075035/www.espoo.fi/xsl_etusivu.asp?path=1> [luettu 8.11.2010]

Helsingin kaupunki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021212201332/http://www.helsinki.fi/index.html>> [luettu 8.11.2010]

Maa- ja metsätalousministeriö. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20020805003548/http://www.mmm.fi/index.html>> [luettu 8.11.2010]

MeNaiset. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20020929180914/http://www.menaiset.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Musta Pörssi. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021129120332/http://www.mustaporssi.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Oulun yliopisto. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20020124103123/http://www2 oulu.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Panda. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021010114348/www.panda.fi/www/index.htm>> [luettu 8.11.2010]

Suomen Spar. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021128105357/http://www.spar.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Tapiola. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021127102948/http://tapiola.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Turun ammattikorkeakoulu. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20020925195246/http://turkuamk.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Turun kaupunki. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021209093018/www.turku.fi/etusivu/index.html>> [luettu 8.11.2010]

Turva. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20021127004656/http://www.turva.fi/>> [luettu 8.11.2010]

2003

Fazer. Saatavilla: <http://web.archive.org/web/20030401192342/www.fazer.fi/user_nf/default.asp?r=0&site=1> [luettu 8.11.2010]

Kesko. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20040115143247/www.kesko.fi/index.asp?id=B33096E358AD46DAB4B91352C793AA72>> [luettu 8.11.2010]

Kiss FM. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20030622233220/http://kiss.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Lemminkäinen. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031016043953/http://www.lemminkainen.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Mediatoimisto Dagmar. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031129205713/http://www.dagmar.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Oriola. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031103191736/www.oriola.fi/default.aspx?SectionId=51>> [luettu 8.11.2010]

Puolustusvoimat. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031213020545/http://www2.mil.fi/>> [luettu 8.11.2010]

SDP. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031207090620/www.sosialidemokraatit.fi/cgi-bin/iisi3.pl?cid=sdp>> [luettu 8.11.2010]

Särkänniemi. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20030422040504/http://www.sarkanniemi.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Tiedekeskus Heureka. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20051020014126/www.heureka.fi/portal/>> [luettu 8.11.2010]

VR. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20040202033742/www.vr.fi/heo/index.html>> [luettu 8.11.2010]

YLE. Saatavilla: <<http://web.archive.org/web/20031018211130/http://www.yle.fi/>> [luettu 8.11.2010]

Vantaan kaupunki

Vanda stad City of Vantaa

Suomeksi

På svenska

In English

Lentokenttä-
kaupunki

Tapahtuma-
kalenterit

Vantaan
kartat

Anna
palautetta

● Vantaa palvelee

● Kaupungin päätöksenteko

● Helsingin seudun asioimistulkikeskus

● Joukkoliikenteen aikataulut

● Kirjastojen seudullinen aineistohaku

● Kirjastopalvelut Infoplaneetta

● Pääkaupunkiseudun opaskartta

● Aikuisopisto

● Maanmittauspalvelut

● Nuorisopalvelut

● Vantaan kouluverkko

● Vantaan vesi- ja viemärlaitos

● Uutta! Yleiskaavakatsaus

● Ympäristökeskus

● Yrityspalvelu

● EU-asiat

● Tilastotietoja pääkaupunkiseudulta

● Vantaa-aiheinen linkkihakemisto

● Vantaan paikallisagenda 21

● Yritysmaailman aluehakemisto

ETSI HAKUSANOILLA

Vantaan kaupunki (City of Vantaa), Osoite/addr. Asematie 7, FIN-01300 Vantaa, Puhelin/telephone international (+358 9) 8391.

Vantaan kaupunki

ASUKAS

VIERAILIJA

YRITTÄJÄ

Tietoa ja palveluita

[Palveluhakemisto](#)

[TietoVantaa - uutislehti](#)

[Kartat](#)

[Liikenne](#)

[Lomakkeita](#)

[Kirjastot](#)

[Oppilaitokset](#)

[Pöytäkirjat ja luottamuselimet](#)

[Lentokenttäkaupunki](#)

[Tilastoja Vantaalta](#)

Vantaan kaupunki

Kaupungintalo

Asematie 7

01300 Vantaa

Puhelinvaihde (09) 83911

info@vantaa.fi

Ajankohtaista

Nuorten VirtuaaliVandaalin 275 vastaajaa vaativat suurella äänellä nuorisolle lisää tekemistä

- > Myyrmäen aluetoimikunta pohti turvallisuutta ja koulukysymyksiä
- > Hae kesälukemista kirjaston poistomyynnistä
- > Turvatempaus Tikkuraitilla
- > Leipuriopettaja saa paikan
- > Ohjaajan paikka autistien palveluohjaukseen

Huvia ja hyötyä

[Tapahtumat](#)

[Keskusteluareena](#)

[Netropoli-foorumi](#)

[Helsingin pitäjän historiaa](#)

[Presidentti kävi Vantaalla](#)

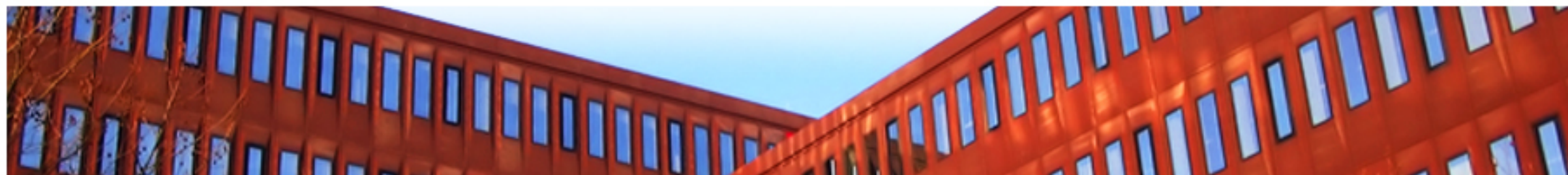
[Kesäakatemia](#)

[Ehdotus rakennusjärjestykseksi](#)

[Haku](#)

[Linkkihakemisto](#)

[Palaute](#)

PALVELUT

Palveluhakemisto A-Ö

Aloitelaatikko

Avoimet työpaikat

Kaavoitus ja kaupunkisuunnittelu

Kartat

Kirjasto

Koulutus ja vapaa-aika

Kulttuuri

Liikenne

Pelastuslaitos

Sosiaali- ja terveystalvelut

Sähköinen asiointi ja lomakepalvelu

Tekniset palvelut

Viestintä

Yhteis palvelupisteet

Ympäristökeskus

Vantaan kaupunki
Kaupungintalo
Asematie 7
01300 Vantaa
Puhelinvaihe (09) 83911
info@vantaa.fi

ASUKAS

Kaupungin palveluja, hyödyllisiä linkkejä ja ajankohtaisuuksia

VIERAILIJA

Opastusta ja osviittoja, matkailu- ja liikennevinkkejä sekä kulttuurierintoja ja menopaikkoja

YRITTÄJÄ

Yrityspalvelut, uudet hankkeet ja tärkeät linkit

AJANKOHTAISTA

Vantaan Barokki 4.-10.8.2002

Vantaan Barokki järjestetään tänä vuonna 10. kerran, ja vuoden teemana on eurooppalainen hovimusiikki.

Vantaan ohjatut liikuntaryhmät aloittavat toimintansa 2.9.2002

Elintarvikkeiden kylmäsäilytys sekä yleinen siisteys pizzerioissa parantunut

Hangool -projektin sivusto suomeksi ja somaliaksi

Rajatorpantiin ja Jönsaksentien risteys yksi hankalimmista: Etuajo-oikeuden muuttuminen vaatii autoilijoilta suurta varovaisuutta

Hyönteisiä ja hyönteissyöjiä Mustavuorossa

[Uutisarkisto](#)

TIETOA JA TAITOA

Tapahtumat

Keskusteluareena

Netropoli-foorumi

Helsingin pitäjän historiaa

Presidentti kävi Vantaalla

Kesäakatemia

Ehdotus rakennusjärjestykseksi

Vansion kaupunki

Vansio stad City of Vansio

SUOMEKSI

PÅ SVENSKA

IN ENGLISH

Lentokenttä-
kaupunki

Tapahtuma-
kalenterit

Vansion
kartat

Anna
palautetta

- Vansio palvelee
- Kaupungin päätöksenteko
- Helsingin seudun asioimistulkikeskus
- Joukkoliikenteen aikataulut
- Kirjastojen seudullinen aineistohaku
- Kirjastopalvelut Infoplaneetta
- Pääkaupunkiseudun opaskartta

- Aikuisopisto
- Maanmittauspalvelut
- Nuorisopalvelut
- Vansion kouluverkko
- Vansion vesi- ja viemärilaitos
- Uutta! Yleiskaavakatsaus
- Ympäristökeskus

- Yrityspalvelu
- EU-asiat
- Tilastotietoja pääkaupunkiseudulta
- Vansio-aiheinen linkkihakemisto
- Vansion paikallisagenda 21
- Yritysmaailman aluehakemisto

ETSI HAKUSANOILLA

Vansion kaupunki (City of Vansio), Osoite/addr. Asematie 70, FIN-91300 Vansio, Puhelin/telephone international (+358 9) 8391.

Vansion kaupunki

ASUKAS

VIERAILIJA

YRITTÄJÄ

Tietoa ja palveluita

Palveluhakemisto

TietoVansio - uutislehti

Kartat

Liikenne

Lomakkeita

Kirjastot

Oppilaitokset

Pöytäkirjat ja luottamuselimet

Lentokenttäkaupunki

Tilastoja Vansiosta

Vansion kaupunki

Kaupungintalo

Asematie 70

91300 Vansio

Puhelinvaihe (09) 83911

info@vansio.fi

Ajankohtaista

[Nuorten VirtuaaliVandaalin 275
vastaajaa vaativat suurella
äänellä nuorisolle lisää
tekemistä](#)

- > [Myyrmäen aluetoimikunta pohti turvallisuutta ja
koulukysymyksiä](#)
- > [Hae kesälukemista kirjaston poistomyyynnistä](#)
- > [Turvatempaus Tikkuraitilla](#)
- > [Leipuriopettaja saa paikan](#)
- > [Ohjaajan paikka autistien palveluohjaukseen](#)

Huvia ja hyötyä

Tapahtumat

Keskusteluareena

Netropoli-foorumi

Helsingin pitäjän historiaa

Presidentti kävi Vansiossa

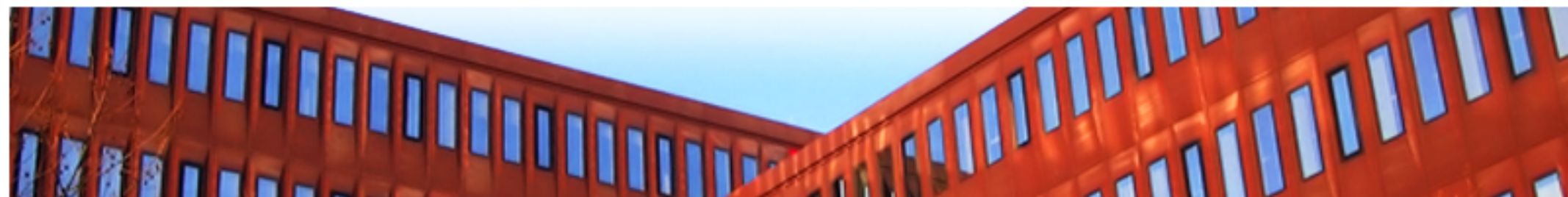
Kesäakatemia

Ehdotus rakennusjärjestykseksi

[Haku](#)

[Linkkihakemisto](#)

[Palaute](#)

PALVELUT

[Palveluhakemisto A-Ö](#)

[Aloitelaatikko](#)

[Avoimet työpaikat](#)

[Kaavoitus ja kaupunkisuunnittelu](#)

[Kartat](#)

[Kirjasto](#)

[Koulutus ja vapaa-aika](#)

[Kulttuuri](#)

[Liikenne](#)

[Pelastuslaitos](#)

[Sosiaali- ja terveyspalvelut](#)

[Sähköinen asiointi ja lomakepalvelu](#)

[Tekniset palvelut](#)

[Viestintä](#)

[Yhteispalvelupisteet](#)

[Ympäristökeskus](#)

Vansion kaupunki

Kaupungintalo

Asematie 70

91300 Vansio

Puhelinvaihe (09) 83911

info@vansio.fi

► ASUKAS

Kaupungin palveluja, hyödyllisiä linkkejä ja ajankohtaisuuksia

► VIERAILIJA

Opastusta ja osviittoja, matkailu- ja liikennevinkkejä sekä kulttuurierintoja ja menopaikkoja

► YRITTÄJÄ

Yrityspalvelut, uudet hankkeet ja tärkeät linkit

AJANKOHTAISTA

Vansion Barokki 4.-10.8.2002

Vansion Barokki järjestetään tänä vuonna 10. kerran, ja vuoden teemana on eurooppalainen hovimusiikki.

[Vansion ohjatut liikuntaryhmät aloittavat toimintansa 2.9.2002](#)

[Elintarvikkeiden kylmäsäilytys sekä yleinen siisteys pizzeriaissa parantunut](#)

[Hangool -projektille sivusto suomeksi ja somaliaksi](#)

[Rajatorpantien ja Jönsaksentien risteys yksi hankalimmista: Etuajo-oikeuden muuttuminen vaatii autoilijoilta suurta varovaisuutta](#)

[Hyönteisiä ja hyönteissyöjiä Mustavuorella](#)

[Uutisarkisto](#)

TIETOA JA TAITOA

[Tapahtumat](#)

[Keskusteluareena](#)

[Netropoli-foorumi](#)

[Helsingin pitäjän historiaa](#)

[Presidentti kävi Vansiossa](#)

[Kesäakatemia](#)

[Ehdotus rakennusjärjestykseksi](#)